

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt Rynek Pracy pod Lupą współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Badanie ankietowe pracodawców województwa kujawsko-pomorskiego w 2013 roku

Diagnoza zapotrzebowania na pracowników
w wymiarze kwalifikacyjno-zawodowym

Raport „**Badanie ankietowe pracodawców województwa kujawsko-pomorskiego. Diagnoza zapotrzebowania na pracowników w wymiarze kwalifikacyjno-zawodowym**” prezentuje wyniki badania przeprowadzonego we współpracy Wydziału Badań i Analiz WUP w Toruniu i powiatowych urzędów pracy województwa kujawsko-pomorskiego. Głównym celem badania była analiza popytu na pracę w podmiotach biorących w nim udział.

Raport powstał w ramach realizacji projektu systemowego WUP w Toruniu **Rynek Pracy pod Lupą** Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Poddziałanie 6.1.1. Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach EFS.

Kopiowanie i rozpowszechnianie może być dokonywane z podaniem źródła.

The report “**Opinion poll among the Kujawsko–Pomorskie Voivodship employers. Diagnosis of the demand for employees in qualification and occupational terms**” was prepared on the basis of research carried out in cooperation with the Research and Analyses Department of the Voivodship Labour Office in Toruń and Poviats Labour Offices in the Kujawsko–Pomorskie Voivodship. The main purpose was to analyse the demand for jobs in entities taking part in the research.

The report was prepared under the framework of the Systemic Project of the Voivodship Labour Office in Toruń **Labour Market under Magnifying Glass**, Human Capital Operational Programme, Sub–measure 6.1.1. Support for the unemployed, co–financed by the European Union under the European Social Fund.

Reproducing and distribution is permitted with indicating the source.

WUP w Toruniu
Wydział Badań i Analiz
Szosa Chełmińska 30/32, 87-100 Toruń
e-mail: wup@wup.torun.pl
www.wup.torun.pl
www.podlupa.wup.torun.pl

Druk: EXPOL, ul. Brzeska 4, Włocławek
Publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie
Toruń 2013

Spis treści

Wprowadzenie	5
I. Zmiany gospodarcze regionalnego rynku pracy w latach 2008–2013 w świetle danych GUS	6
1. Zmiany kondycji regionalnej gospodarki	6
1.1. Pomioty gospodarki narodowej	6
1.2. Najczęściej podejmowana działalność gospodarcza w regionie	10
1.3. Zmiany liczby podmiotów w obrębie sekcji PKD	10
2. Charakterystyka zmian na rynku pracy	13
2.1. Aktywność ekonomiczna ludności według BAEL	13
3. Pracujący w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. oraz popyt na pracę w latach 2011–2012 według danych z badania popytu na pracę GUS	17
II. Metodologia badania	22
1. Założenia badawcze i sposób realizacji badania	22
2. Charakterystyka próby badawczej	24
III. Wyniki – badanie ankietowe pracodawców województwa kujawsko-pomorskiego w 2013 r.	29
1. Analiza zatrudnienia w badanych podmiotach	30
1.1. Analiza zatrudnienia w latach 2011–2012 w podmiotach biorących udział w badaniu	31
1.2. Zatrudnienie wśród kobiet	39
1.3. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych	43
2. Plany pracodawców z 2012 r. a faktyczne zmiany w zatrudnieniu między 2011 i 2012 rokiem – analiza panelowa	45
2.1. Plany pracodawców z 2012 r. a faktyczne zmiany w zatrudnieniu między 2011 i 2012 rokiem w sekcjach PKD	45
2.2. Plany pracodawców z 2012 r. a faktyczne zmiany w zatrudnieniu między 2011 i 2012 rokiem w grupach wielkości i sektorze własności	48
2. Plany zatrudnieniowe badanych pracodawców	55
2.1. Bilans planów zatrudnieniowych w sekcjach PKD	59
2.2. Plany zmniejszenia zatrudnienia do końca 2013 r.	63
2.2.1. Powody zmniejszenia zatrudnienia	64
2.3. Plany zatrudnienia pracowników do końca 2013 r.	67

2.3.1.	Powody zatrudniania pracowników	68
2.3.2.	Nowe miejsca pracy	68
2.3.3.	Praca sezonowa	70
2.4.	Analiza zapotrzebowania na pracowników i kompetencje według wielkich grup zawodów	71
2.4.1.	Zapotrzebowanie na pracowników według wielkich grup zawodów oraz podregionów	76
2.5.	Analiza według zawodów	76
2.5.1.	Analiza zapotrzebowania na pracowników w wymiarze kwalifikacyjno-zawodowym – profil poszukiwanego pracownika	77
2.6.	Analiza według poziomu wykształcenia	86
2.6.1.	Potrzeby kadrowe pracodawców a kwalifikacje absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i bezrobotnych do 25. roku życia	87
2.7.	Analiza wybranych kompetencji poszukiwanych pracowników	91
3.	Metody rekrutacji pracowników	100
4.	Spodziewane zmiany w zatrudnieniu w perspektywie pięcioletniej	105
5.	Kondycja przedsiębiorstw z sektora prywatnego	115
5.1.	Ocena kondycji firm	115
5.2.	Kondycja firmy a plany kadrowe pracodawców	118
5.3.	Sytuacja wybranych branż	120
IV.	Podsumowanie	129
1.	Sytuacja na rynku pracy	129
2.	Plany pracodawców związane z zatrudnieniem (perspektywa krótkookresowa do końca roku, w którym realizowano ankietyzację) – podsumowanie 4 edycji badań pracodawców	130
3.	Bilans planowanych zmian w zatrudnieniu	131
4.	Weryfikacja planowanych zmian w zatrudnieniu	132
5.	Jakich pracowników poszukiwali pracodawcy?	132
	Słownik pojęć	136
	Spis tabel, wykresów, map	140

Wprowadzenie

Jakich pracowników potrzebują pracodawcy i w jakim zawodzie szukać pracy?

To najważniejsze pytania, na które chcemy odpowiedzieć przez realizację zadań projektu systemowego Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu **Rynek Pracy pod Lupą**.

Jednym z ważnych elementów tego projektu jest badanie ankietowe pracodawców województwa kujawsko-pomorskiego. Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, we współpracy ze wszystkimi powiatowymi urzędami pracy województwa, po raz czwarty przystąpił do badania na próbie ok. 2000 pracodawców.

Dzięki zrealizowanym wywiadam pozyskujemy informacje: jakich pracowników, w jakich zawodach i o jakich kwalifikacjach pracodawcy będą poszukiwać do końca danego roku. Analizowane są plany dotyczące zmniejszenia zatrudnienia, pytamy również o najefektywniejsze formy rekrutacji pracowników. Prosimy pracodawców o dokonanie oceny kondycji własnej firmy oraz branży, w jakiej dany podmiot prowadzi działalność. Zachęcamy do podjęcia próby prognozy zmian w zatrudnieniu w perspektywie kolejnych pięciu lat.

Sposób realizacji badania to wywiady realizowane samodzielnie przez pracowników wszystkich powiatowych urzędów pracy w województwie kujawsko-pomorskim. W 2013 r. zapytaliśmy pracodawców o ich potrzeby w kontekście współpracy z powiatowymi urzędami pracy.

Spotkanie przedstawicieli publicznych służb zatrudnienia z pracodawcami to forma nawiązania i rozwoju dialogu między podmiotami mającymi wpływ na kształt rynku pracy w regionie.

Pozyskane informacje są wykorzystywane do projektowania usług rynku pracy, a także udostępniane wszystkim instytucjom zaangażowanym w planowanie działań polepszających jego kondycję w regionie, mających na celu zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców.

Raport z badania ma przede wszystkim zdiagnozować zarówno potrzeby pracodawców, jak i potencjał województwa. Nie byłoby to możliwe bez zaangażowania pracodawców z regionu we współpracę z publicznymi służbami zatrudnienia przy doskonaleniu dialogu, który ma posłużyć dostosowywaniu wsparcia do realnych potrzeb.

I. Zmiany gospodarcze regionalnego rynku pracy w latach 2008–2013 w świetle danych GUS

Niniejszy rozdział powstał na podstawie danych statystyki publicznej za okres od 2008 r. do I półrocza 2013 r. oraz danych własnych pozyskanych w wyniku przeprowadzenia czterech edycji badania pracodawców województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2009–2013. Zaprezentowano tutaj zmiany na rynku pracy pozwalające na wskazanie ogólnych tendencji. Należy zastrzec, że nie wszystkie dane ze wskazanego okresu były dostępne.

1. Zmiany kondycji regionalnej gospodarki

1.1. Podmioty gospodarki narodowej

W województwie kujawsko-pomorskim w analizowanym okresie najwięcej podmiotów zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON odnotowano w 2008 r. Wówczas pozostawało w ewidencji ponad 192 tys. podmiotów gospodarczych. W 2009 r. nastąpił spadek o 10 151 w porównaniu z 2008 r. W roku następnym (2010) odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów w stosunku do roku poprzedniego o prawie 4 tys. Kolejny rok ponownie przyniósł spadek – w 2011 r. zarejestrowanych było 184 365 podmiotów. W porównaniu z 2008 r., kiedy zarejestrowanych było ich najwięcej, nastąpił spadek o 7817. Na koniec 2012 r. odnotowano wzrost liczby podmiotów o 2,0% (3631 podmiotów). W I półroczu 2013 r. ich liczba w województwie kujawsko-pomorskim wzrosła o 0,7% (1248 podmiotów) w stosunku do liczby podmiotów na koniec 2012 r. W kraju wzrosła o 1,1% (45 015 podmiotów). W województwie kujawsko-pomorskim wzrost o 1268 podmiotów dotyczył sektora prywatnego, a w sektorze publicznym ubyło 20 podmiotów. Odzwierciedla to sytuację w kraju – w sektorze publicznym spadła liczba podmiotów, wzrosła natomiast w sektorze prywatnym.

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej w województwie kujawsko-pomorskim według sektorów własności w okresie 2008–I półrocze 2013 r.

Wyszczególnienie		Województwo kujawsko-pomorskie			Polska		
		sektor		ogółem	sektor		ogółem
		publiczny	prywatny		publiczny	prywatny	
2008	liczba	5773	186 409	192 182	124 528	3 632 565	3 757 093
	%	3,0	97,0	100,0	3,3	96,7	100,0
2009	liczba	5756	176 275	182 031	120 488	3 622 185	3 742 673
	%	3,2	96,8	100,0	3,2	96,8	100,0
2010	liczba	5767	180 240	186 007	121 948	3 787 854	3 909 802
	%	3,1	96,9	100,0	3,1	96,9	100,0
2011	liczba	5852	178 513	184 365	121 871	3 748 026	3 869 897
	%	3,2	96,8	100,0	3,1	96,9	100,0
2012	liczba	5937	182 059	187 996	123 506	3 851 828	3 975 334
	%	3,2	96,8	100,0	3,1	96,9	100,0
I półrocze 2013	liczba	5917	183 327	189 244	123 155	3 897 194	4 020 349
	%	3,1	96,9	100,0	3,1	96,9	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS. Pobrano ze strony: www.stat.gov.pl (wrzesień 2013).

Udział podmiotów z regionu w ogólnej liczbie podmiotów w kraju zmniejszył się z 5,1% w 2008 r. do 4,7% w 2012 r.; taki poziom utrzymał się również w I połowie 2013 r.

W analizowanym okresie w województwie kujawsko-pomorskim generalnie nie zmieniała się struktura podmiotów pod względem sektora własności – zdecydowana większość, 97% wszystkich zarejestrowanych jednostek, należała do sektora prywatnego. W końcu I połowy 2013 r. było to 183 327 podmiotów – struktura ta nie odbiega od statystyk dla kraju.

W końcu 2012 r. w Polsce podmioty duże stanowiły 1,0%, średnie – 3,8%, małe to pozostałe 95,2%. Pod względem wielkości podmiotów obraz gospodarki regionu kujawsko-pomorskiego był bardzo bliski struktury krajowej. W województwie dominują podmioty małe, zatrudniające do 9 osób. W analizowanym okresie stanowiły one około 95% wszystkich zarejestrowanych podmiotów – jest to kolejna niezmienna cecha struktury

podmiotów w województwie. W analizowanym okresie przesunięcia następowały między dwiema grupami: podmiotami małymi i średnimi (zatrudniające od 10 do 49 osób). Jednostki zatrudniające powyżej 50 osób stanowiły natomiast niezmiennie 1% zawartości rejestru.

Tabela 2. Podmioty gospodarki narodowej w województwie kujawsko-pomorskim według liczby zatrudnionych w okresie od 2008 do I półrocza 2013 r.

Wyszczególnienie		Wielkość zatrudnienia			ogółem
		do 9 osób	od 10 do 49 osób	50 osób i więcej	
2008	liczba	182 623	7706	1853	192 182
	%	95,0	4,0	1,0	100,0
2009	liczba	172 238	7924	1869	182 031
	%	94,6	4,4	1,0	100,0
2010	liczba	176 210	7947	1850	186 007
	%	94,7	4,3	1,0	100,0
2011	liczba	174 580	7966	1819	184 365
	%	94,7	4,3	1,0	100,0
2012	liczba	179 064	7094	1838	187 996
	%	95,2	3,8	1,0	100,0
I półrocze 2013	liczba	180 522	6905	1817	189 244
	%	95,4	3,6	1,0	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS. Pobrano ze strony: www.stat.gov.pl (wrzesień 2013).

Przedsiębiorczość w województwie jest niższa niż w kraju. Liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w Kujawsko-Pomorskiem zmniejszyła się w stosunku do 2008 r., podczas gdy w kraju wzrosła.

Tabela 3. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski według podregionów w latach 2008–2012

Jednostka terytorialna	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym				
	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	1528	1520	1575	1564	1616
Kujawsko-pomorskie	1437	1360	1371	1364	1399
Podregion bydgosko-toruński	1752	1661	1708	1715	1767
Podregion grudziądzki	1179	1117	1113	1105	1128
Podregion włocławski	1300	1226	1212	1194	1220

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS. Pobrano ze strony: www.stat.gov.pl (wrzesień 2013).

Istnieją spore różnice między poszczególnymi podregionami, jednak we wszystkich mieliśmy do czynienia ze spadkiem liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON w okresie od 2008 do 2011 r. Poprawę sytuacji odnotowano w 2012 r., kiedy zarówno w kraju, jak i w województwie liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym wzrosła.

Tabela 4. Podmioty wyrejestrowane z REGON w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski według podregionów w latach 2008–2012

Jednostka terytorialna	Podmioty wyrejestrowane z rejestru REGON				
	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	244 965	357 530	237 693	383 617	252 313
Kujawsko-pomorskie	12 922	27 834	15 438	19 800	14 002
Podregion bydgosko-toruński	5727	12378	5466	8305	6217
Podregion grudziądzki	2907	6234	3830	4410	3011
Podregion włocławski	4288	9222	6142	7085	4774

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS. Pobrano ze strony: www.stat.gov.pl (wrzesień 2013).

Analiza liczby podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych z REGON wykazała, że najtrudniejszy dla pracodawców z województwa kujawsko-pomorskiego był rok 2009. Wówczas wyrejestrowało się najwięcej podmiotów. W 2012 r. sytuacja była lepsza niż w trzech wcześniejszych latach, wyrejestrowało się prawie dwa razy mniej podmiotów niż w 2009 r. W kraju natomiast warto zwrócić uwagę na rok 2010 i 2011. W 2010 mieliśmy do czynienia z najkorzystniejszą sytuacją, kiedy liczba wyrejestrowanych podmiotów była najmniejsza, po czym w 2011 r. wyrejestrowała się największa liczba podmiotów w okresie analizowanego pięciolecia.

1.2. Najczęściej podejmowana działalność gospodarcza w regionie

W końcu 2012 r. najwięcej zarejestrowanych w REGON podmiotów gospodarczych przynależało do sekcji ***handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle***. W analizowanym czasie stanowiły one od 29,8% (w 2009 r.¹) do 27,2% (w I półroczu 2013 r.) ogółu podmiotów. Następną liczną sekcją było ***budownictwo***. Udział podmiotów z tej sekcji w ogóle podmiotów w analizowanym okresie utrzymywał się na stałym poziomie i wynosił od 11,6% do 11,7%. Trzecią sekcją pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów było ***przetwórstwo przemysłowe***. Jej udział w ogółem wynosił niezmiennie 9,2% w okresie od 2009 r. do I półrocza 2013 r.

1.3. Zmiany liczby podmiotów w obrębie sekcji PKD

Porównując liczbę podmiotów gospodarczych **zgodnie z danymi GUS w województwie kujawsko-pomorskim, według stanu na koniec 2012 r., w zestawieniu z 2009 r.** nastąpił spadek liczby podmiotów w trzech sekcjach PKD: *handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* (o 2692 podmioty mniej); *transport i gospodarka magazynowa* (o 1200 zarejestrowanych podmiotów mniej) oraz *działalność finansowa i ubezpieczeniowa* (o 290 zarejestrowanych podmiotów mniej). Spadek liczby podmiotów w sekcji *handel hurtowy i detaliczny, naprawa*

¹ Dane dotyczące liczby podmiotów w układzie sekcji, zgodne z Polską Klasyfikacją Działalności 2007, dostępne są od 2009 r. Ze względu na zmiany w Polskiej Klasyfikacji Działalności dane dotyczące podmiotów gospodarczych za rok 2008 według sekcji PKD są nieporównywalne z danymi za kolejne lata.

pojazdów samochodowych, włączając motocykle, był znaczny, biorąc pod uwagę wielkości bezwzględne. Analizując udziały procentowe sekcji w ogóle podmiotów zobaczymy, że ta zmiana oznacza spadek liczby podmiotów o 1,5 pkt. proc. w strukturze sekcji w województwie. Liczba podmiotów w sekcji zmniejszyła się natomiast o 5,0%. W *transporcie i gospodarce magazynowej* nastąpił spadek o 0,7 pkt. proc. (liczba podmiotów w sekcji zmniejszyła się o 8,7%), a w *działalności finansowej i ubezpieczeniowej* odnotowano spadek o 0,2 pkt. proc. w strukturze podmiotów gospodarki narodowej w województwie (o 4,2% zmniejszyła się liczba podmiotów w sekcji).

W 2012 r. w porównaniu z 2009 r. we wszystkich pozostałych sekcjach PKD zarejestrowano więcej podmiotów gospodarczych, ale największy wzrost dało się zauważyć w sekcjach: *edukacja* (o 1596 podmiotów więcej), *opieka zdrowotna i pomoc społeczna* (w 2012 r. zarejestrowano o 1490 podmiotów więcej); *działalność związana z obsługą nieruchomości* (o 1121 podmiotów więcej) oraz *działalność profesjonalna, naukowa i techniczna* (o 1106 podmiotów więcej).

Pierwsza połowa 2013 r. przyniosła wzrost liczby podmiotów gospodarczych o 2,0%, tj. o 1248 podmiotów. W sytuacji **wzrostu znalazło się 14 sekcji PKD**. Największy wzrost, biorąc pod uwagę liczby bezwzględne, odnotowano w sekcjach: *działalność profesjonalna, naukowa i techniczna* – wzrost o 223 podmioty, *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca* – wzrost o 187 podmiotów, *opieka zdrowotna i pomoc społeczna* – wzrost o 138 podmiotów, *pozostała działalność usługowa* – wzrost o 135 podmiotów, *działalność związana z obsługą rynku nieruchomości* – wzrost o 135 podmiotów, *informacja i komunikacja* – wzrost o 130 podmioty.

Biorąc jednak pod uwagę zmianę liczby podmiotów w obrębie poszczególnych sekcji (zmiana w %), największy przyrost odnotowała sekcja *wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych* – o 11,1%.

Spadek liczby podmiotów dotyczył 5 sekcji PKD: *transport i gospodarka magazynowa* (spadek o 99 podmiotów), *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* (spadek o 57 podmiotów), *działalność finansowa i ubezpieczeniowa* (spadek o 25 podmiotów), *rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo* (spadek o 13 podmiotów), *administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne* (spadek o 3 podmioty).

Jeśli uwzględnić zmianę liczby podmiotów w obrębie poszczególnych sekcji (zmiana w %), to największy spadek odnotowała sekcja *transport i gospodarka magazynowa* – o 0,8%.

Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej w województwie kujawsko-pomorskim według sekcji PKD w okresie od 2009 do I półrocza 2013 r.

Sekcja PKD 2007	Liczba podmiotów					Zmiana w %
	2009	2010	2011	2012	I półrocze 2013	2012 do I poł. 2013
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	54 301	54 125	51 973	51 609	51 552	-0,1
Budownictwo	21 026	21 705	21 777	22 108	22 227	0,5
Przetwórstwo przemysłowe	16 656	17 027	16 887	17 230	17 358	0,7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	12 624	13 104	13 301	13 730	13 953	1,6
Transport i gospodarka magazynowa	13 796	13 557	12 849	12 596	12 497	-0,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	10 835	11 402	11 779	12 325	12 463	1,1
Pozostała działalność usługowa	11 301	11 889	11 770	11 995	12 130	1,1
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	7148	7540	7903	8269	8404	1,6
Edukacja	5196	5380	5553	6792	6860	1,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6954	6881	6664	6664	6639	-0,4
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4788	5063	5153	5158	5145	-0,3
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3800	4169	4344	4763	4950	3,9
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	4503	4619	4575	4575	4646	1,6
Informacja i komunikacja	3330	3561	3663	3834	3964	3,4
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3278	3390	3476	3557	3607	1,4
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1438	1439	1446	1452	1449	-0,2
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	656	681	706	735	738	0,4
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	256	307	362	407	452	11,1
Górnictwo i wydobywanie	142	165	180	193	206	6,7
Organizacje i zespoły eksterytorialne	3	3	4	4	4	0,0
Ogółem	182 031	186 007	184 365	187 996	189 244	0,7

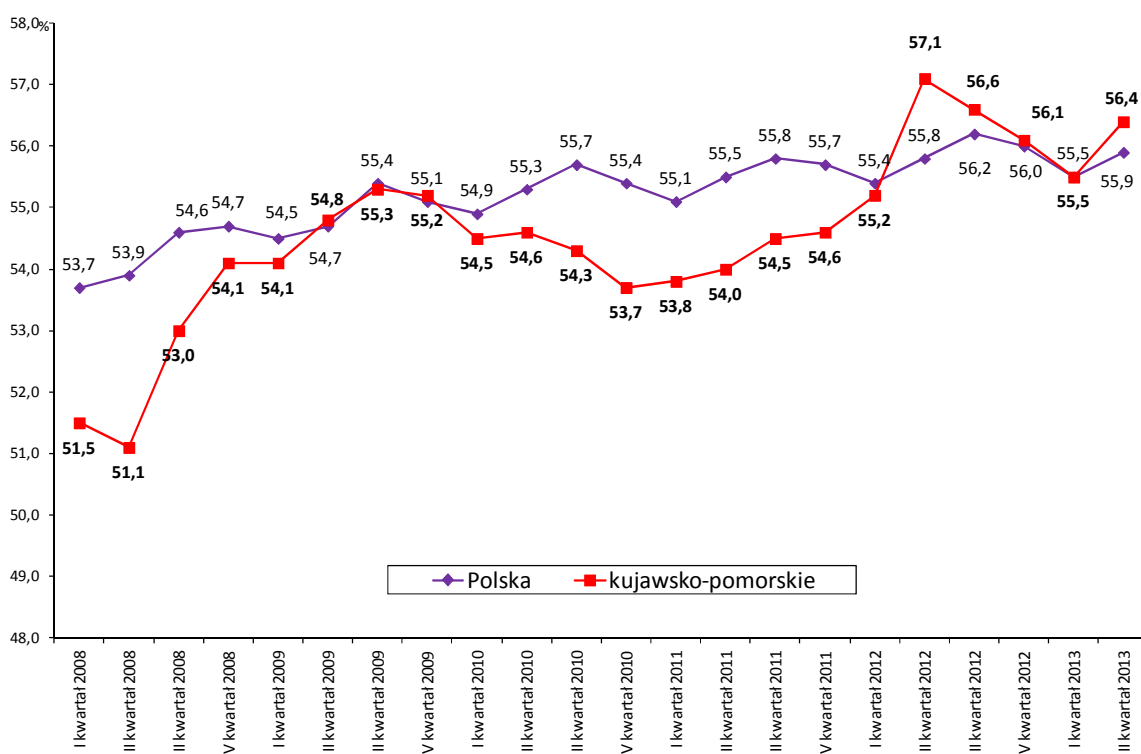
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS. Pobrano ze strony: www.stat.gov.pl (wrzesień 2013).

2. Charakterystyka zmian na rynku pracy

2.1. Aktywność ekonomiczna ludności według BAEL²

Za ludność aktywną zawodowo uważa się wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej uznane za pracujące lub bezrobotne. Stanowią one tzw. siłę roboczą.

Wykres 1. Współczynnik aktywności zawodowej w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski w okresie od I kw. 2008 do II kw. 2013 r. według BAEL

Źródło: Opracowanie własne WUP w Toruniu na podstawie Kwartalnej informacji o rynku pracy, GUS.

W okresie od I kw. 2008³ do II kw. 2013 r. w województwie kujawsko-pomorskim **współczynnik aktywności zawodowej**⁴ ulegał zmianom.

² Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności prowadzone przez Główny Urząd Statystyczny co kwartał.

Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w II kwartale 2008 r. – 51,1%, najwyższą w II kwartale 2012 r. – 57,1%. W analizowanym okresie odsetek osób pracujących w województwie kujawsko-pomorskim był przeważnie niższy niż w kraju. Od II kwartału 2012 r. odsetek osób aktywnych zawodowo w województwie był najwyższy w analizowanym okresie i osiągnął wartości wyższe niż w kraju.

Innym wskaźnikiem charakteryzującym aktywność ekonomiczną jest **wskaźnik zatrudnienia**⁵. Za aktywnych zawodowo uznano: osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- miały pracę, ale jej nie wykonywały: (a) z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego, (b) z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła: • do 3 miesięcy, • powyżej 3 miesięcy, ale osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Do pracujących – zgodnie z międzynarodowymi standardami – zaliczani byli również uczniowie, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymują wynagrodzenie.

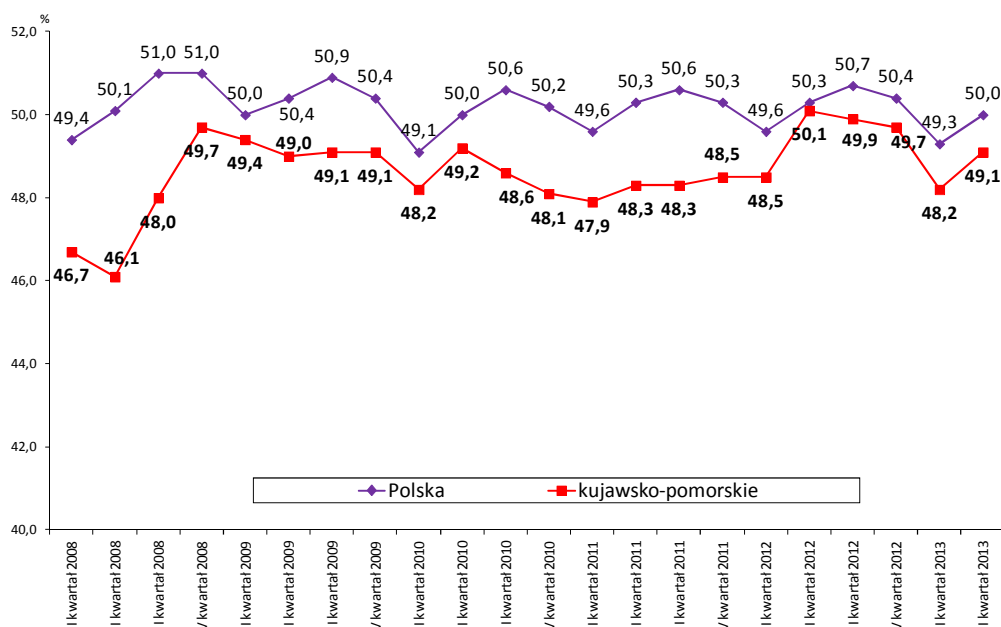
W okresie od I kw. 2008 do II kw. 2013 r. w województwie kujawsko-pomorskim najwyższą wartość wskaźnika zatrudnienia odnotowano w II kw. 2012 r. – wynosił on 50,1% (w Polsce – 50,3%). Najniższą wartość – 46,1% – odnotowano w II kw. 2008. W analizowanym okresie wskaźnik dla Polski był wyższy niż dla województwa kujawsko-pomorskiego.

³ Dane od I kwartału 2010 r. przeliczone są zgodnie z nową metodologią i nową podstawą uogólniania danych, nie są w pełni porównywalne z wynikami badań z lat wcześniejszych.

⁴ *Współczynnik aktywności zawodowej* informuje nas, jaki jest procentowy udział osób aktywnych zawodowo (ogółem lub z danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub w populacji należącej do danej kategorii wiekowej).

⁵ *Wskaźnik zatrudnienia* informuje o udziale procentowym osób pracujących w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej.

Wykres 2. Wskaźnik zatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski w okresie od I kw. 2008 do II kw. 2013 r. według BAEL

Źródło: Opracowanie własne WUP w Toruniu na podstawie Kwartalnej informacji o rynku pracy, GUS.

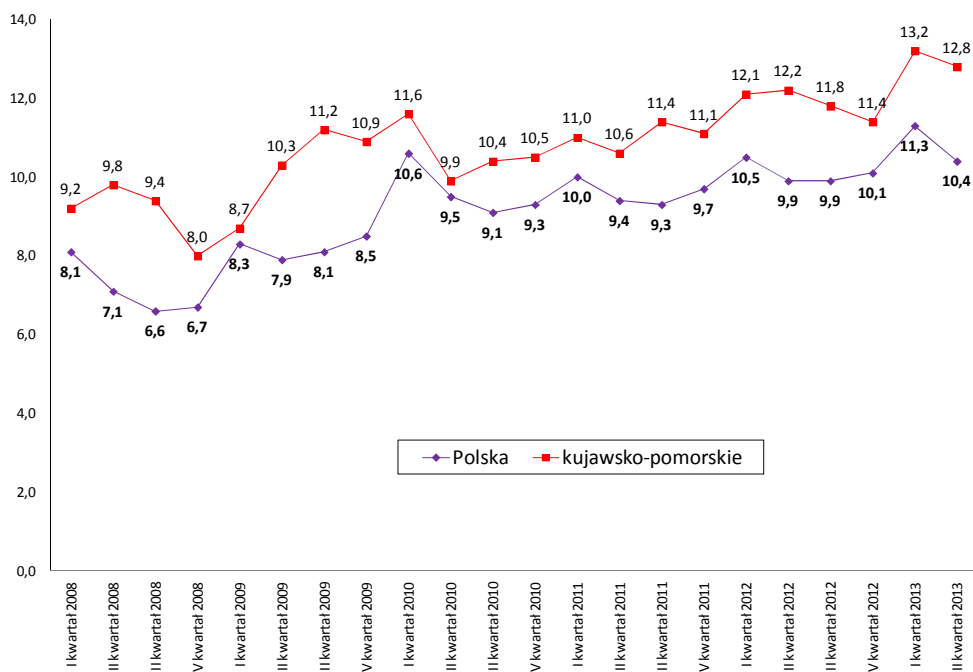
Dane od I kwartału 2010 r. przeliczone są zgodnie z nową metodologią i nową podstawą uogólniania danych, nie są więc w pełni porównywalne z wynikami badań z lat wcześniejszych.

Zmiany na regionalnym rynku pracy związane z aktywnością zawodową ludności były korzystne. W analizowanym okresie wartość zarówno współczynnika aktywności zawodowej, jak i wskaźnika zatrudnienia wzrosły. Niekorzystne zmiany dotyczyły natomiast stopy bezrobocia w województwie.⁶ Zgodnie z danymi BAEL w okresie od I kw. 2008 r. do II kw. 2013 r. stopa bezrobocia wzrosła w województwie kujawsko-

⁶ Odnotowano także wzrost liczby osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. Największy wzrost nastąpił w 2009 r. Zaobserwowano wówczas wzrost o 2,9 pkt. proc. w odniesieniu do końca 2008 r. W końcu 2010 i 2011 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła w województwie 17,0%, a w 2012 r. osiągnęła wartość 18,1% (13,4% wynosiła wartość stopy bezrobocia rejestrowanego w kraju). W I półroczu 2013 roku stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie wynosiła 17,7%, w kraju natomiast 13,2%.

-pomorskim o 3,6 pkt. proc. W tym samym czasie w kraju wzrosła o 2,3 pkt. proc. Najniższy poziom stopy bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano w IV kw. 2008 r. – wynosiła wówczas 8,0%. Najwyższą wartość odnotowano w I kw. 2013 r., było to 13,2%.

Wykres 3. Stopa bezrobocia według BAEL w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski w okresie od I kw. 2008 do IV kw. 2012 r.

Źródło: Opracowanie własne WUP w Toruniu na podstawie Kwartalnej informacji o rynku pracy, GUS.

3. Pracujący w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. oraz popyt na pracę w latach 2011–2012 według danych z badania popytu na pracę GUS

Poniżej zaprezentowano dane z badania GUS „Popyt na pracę” w IV kwartale 2012 r. Stanowią one uzupełnienie danych statystyki publicznej, obrazujących stan gospodarki, a także punkt odniesienia dla wyników badania pracodawców zrealizowanego przez WUP w 2012 r.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim liczba pracujących w jednostkach objętych badaniem popytu na pracę (25 692 podmioty) wyniosła 469,7 tys. osób (spadek o 3,0% w skali roku), z czego 67,6% pochodziło z sektora prywatnego. Spośród ogółu 54,4% pracowało w jednostkach dużych, 29,2% w średnich, a 16,4% w jednostkach małych. Najwięcej pracujących skupiały sekcje: przetwórstwo przemysłowe – 27,4%; handel; naprawa pojazdów samochodowych – 17,0% oraz edukacja – 13,5%. Wśród pracujących w Kujawsko-Pomorskiem było 25,4 tys. osób niepełnosprawnych (wzrost o 1,3% w stosunku do 2011 r.), z których większość (85,0%) pochodziła z sektora prywatnego; więcej niepełnosprawnych pracowało w jednostkach dużych – 72,0%. Najwięcej z nich było zatrudnionych w przetwórstwie przemysłowym (35,7%), a także w jednostkach zajmujących się administrowaniem i działalnością wspierającą (22,1%) i handlem; naprawą pojazdów samochodowych (11,5%). Na stanowiskach specjalnie dostosowanych do potrzeb wynikających z niepełnosprawności pracowało 2,9 tys. osób niepełnosprawnych, w jednostkach dużych (76,9%), natomiast według sekcji PKD najwięcej w przetwórstwie przemysłowym (43,8%). Możliwość zwiększenia zatrudnienia osób niepełnosprawnych w końcu IV kwartału 2012 r. zgłosiło 820 zakładów w województwie (z sektora prywatnego – 586 zakładów), szczególnie z jednostek zajmujących się przetwórstwem przemysłowym (184 zakłady).⁷

Poniżej opisane dane stanowią porównanie wyników badania „Popytu na pracę” GUS oraz badania ankietowego pracodawców.

⁷ „Popyt na pracę w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 roku”, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, www.stat.gov.pl/bydgoszcz (październik 2013).

POPYT NA PRACĘ – badanie GUS	BADANIA PRACODAWCÓW – badanie WUP w Toruniu
W 2012 r. w województwie powstało 13 195 nowych miejsc pracy. Było to o 17,4% mniej niż w roku poprzednim. Powstałe w 2012 r. nowe miejsca pracy generował głównie sektor prywatny – 87,2%, podobnie jak w 2011 r.	Planowane zatrudnienie w 2012 r. było większe niż w 2011 r. (odpowiednio: 3864 osoby i 3097 osób). Podmioty planujące w 2012 r. zatrudnienie nowych pracowników należały głównie do sektora prywatnego – 87,7%. W 2011 r. – 80,2%.
W 2012r. w województwie likwidacji uległo 13 175 miejsc pracy (w 2011 r. 13 455). W porównaniu z rokiem poprzednim liczba zlikwidowanych miejsc pracy zmniejszyła się o 2,1%.	W 2012 r. liczba podmiotów planujących zmniejszenie zatrudnienia była większa niż w 2011 r. (odpowiednio: 158 i 97). W 2012 r. planowano zwolnić 1254 osoby, czyli o 414 niż wykazał z pomiar z 2011 r.

Dane z badania „Popyt na pracę” (GUS) oraz badań pracodawców zrealizowanych przez urzędy pracy wskazują, że plany zmniejszenia zatrudnienia wśród kujawsko-pomorskich pracodawców w 2012 r. miały większą skalę niż w 2011 r. W przypadku planów zatrudnienia nowych osób badanie „Popytu na pracę” (odwrotnie niż badanie pracodawców realizowane przez urzędy pracy) wskazywało na mniejszą skalę zatrudnienia niż w 2011 r.

POPYT NA PRACĘ – badanie GUS	BADANIA PRACODAWCÓW – badanie WUP w Toruniu
W jednostkach z terenu województwa nowe miejsca pracy w 2012 r. powstały głównie w zakładach prowadzących działalność w zakresie: • <i>przetwórstwa przemysłowego</i> – 27,9% (3688 nowych miejsc); • <i>handlu i napraw</i> – 20,3% (2674 miejsca); • <i>działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej</i> – 12,5% (1649 miejsc); • <i>budownictwa</i> – 10,1% (1331 miejsc). Podobnie było w 2011 r.: <i>przetwórstwo przemysłowe</i> – 29,8%; <i>handel i naprawy</i> – 20,9% oraz <i>budownictwo</i> – 14,9%.	Największe zapotrzebowanie na pracowników w 2012 r. zgłaszali pracodawcy z sekcji: • <i>przetwórstwo przemysłowe</i> – 42,4% <i>planowanego zatrudnienia ogółem w ankietowanych podmiotach</i> (1639 osób); • <i>działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca</i> – 23,5% (907 osób); • <i>budownictwo</i> – 10,7% (412 osób).⁸ Podobnie było w badaniu z 2011 r.

Z bilansu nowo utworzonych i zlikwidowanych miejsc pracy w badaniu „Popyt na pracę GUS” wynika, że w 2012 r. utworzono w województwie tylko o 20 miejsc pracy więcej niż likwidowano.

Najwięcej miejsc pracy zlikwidowano w najliczniejszych sekcjach – *przetwórstwie przemysłowym* (zlikwidowano o 1293 miejsca więcej niż utworzono), *handlu i naprawach* (168), *budownictwie* (125) oraz *informacji i komunikacji* (124).

⁸ Różnice w wynikach badania „Popyt na pracę” i badania WUP wynikają z doboru próby w badaniu pracodawców, w której strukturze znalazło się więcej podmiotów o zatrudnieniu poniżej 50 osób, a przez to m.in. większy był udział podmiotów z *przetwórstwa przemysłowego*.

Najwięcej **miejsc pracy przybyło** natomiast przede wszystkim w sekcji *działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej* (powstało o 924 miejsc więcej niż zlikwidowano). Warto zaznaczyć, że w tej sekcji odnotowano największy bezwzględny przyrost nowych miejsc pracy.

Zgodnie z badaniem popytu na pracę GUS w końcu grudnia 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim tylko 483 podmioty (1,9%) dysponowały wolnymi miejscami pracy. Ich liczba wyniosła 1079. Na koniec roku nieobsadzone miejsca pracy były przeznaczone przede wszystkim dla *robotników przemysłowych i rzemieślników* – 21,5% ogółu (232 miejsca) oraz *specjalistów* – 19,2% (207 miejsc).

Z porównania struktury wolnych miejsc pracy w województwie według grup wielkich zawodów pod koniec 2012 r. (badanie „Popyt na pracę GUS”) ze strukturą zawodową bezrobotnych w tym okresie wynika, że największe szanse na podjęcie zatrudnienia mieli **specjaliści**. Wśród wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych *specjaliści* stanowili 8,2%, a na koniec 2012 r. dla osób z tej grupy zawodowej w urzędach pracy pozostawało 221 wolnych miejsc pracy (16,7% ogółu miejsc pracy na koniec 2012 r.).

Według danych z „Popytu na pracę GUS” najwięcej miejsc pracy (232) oferowano natomiast **robotnikom przemysłowym i rzemieślnikom** (przeważnie z sekcji *przetwórstwo przemysłowe*). Jednocześnie ta grupa zawodowa była najliczniej reprezentowana wśród bezrobotnych (23,6% ogółu). Na koniec 2012 r. dla tej grupy pozostawało 231 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej – (17,5% ogółu miejsc pracy na koniec 2012 r.).

Podsumowanie

- W województwie kujawsko-pomorskim w okresie od 2008 r. zaobserwowano następujące zmiany na rynku pracy:
 - ✓ Liczba podmiotów gospodarczych w okresie od 2008 do I półrocza 2013 r. się zmniejszyła. Udział podmiotów z regionu w ogólnej liczbie w kraju zmniejszył się z 5,1% w 2008 r. do 4,7% w I półroczu 2013 r. W końcu czerwca 2013 r. podmiotów gospodarczych było o 0,7% więcej niż w końcu grudnia 2012 r.
 - ✓ Przedsiębiorczość w województwie, podobnie jak w kraju, wzrosła. Liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tys. mieszkańców w końcu 2012 r. wzrosła w stosunku do końca roku poprzedniego. Liczba podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON na koniec 2012 r. zarówno w kraju, jak i w województwie była niższa niż na koniec roku poprzedniego.
 - ✓ Zgodnie z badaniem „Popytu na pracę” na koniec 2012 r. liczba pracujących w województwie zmniejszyła się w skali roku o 3,0%.
 - ✓ Współczynnik aktywności zawodowej w województwie do końca II kw. 2013 r. był wyższy niż w kraju, wskaźnik zatrudnienia natomiast osiągnął niższą wartość niż w kraju. W I półroczu 2013 r. stopa bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim osiągnęła wartości wyższe niż średnio w kraju.
- W I półroczu 2013 r. w województwie najwięcej podmiotów zarejestrowanych było w sekcjach: *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* (27,2%) i *budownictwo* (11,7%).
- W strukturze podmiotów gospodarczych dominowały podmioty małe – zatrudniające do 9 osób, które w analizowanym okresie stanowiły około 95% wszystkich podmiotów gospodarczych.
- W końcu 2012 r. w jednostkach objętych badaniem popytu na pracę GUS w województwie najwięcej osób pracowało w sekcjach: *przetwórstwo przemysłowe* (27,4%), *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* (17,0%).

II. Metodologia badania

1. Założenia badawcze i sposób realizacji badania

W badaniu posłużyliśmy się grupowaniem podmiotów ze względu na liczbę zatrudnionych osób, zgodnie z klasyfikacją Głównego Urzędu Statystycznego dzieląc je na trzy **klasy wielkości**:

- do 9 osób – jednostki małe;
- od 10 do 49 osób – jednostki średnie;
- 50 i więcej osób – jednostki duże.

Dobór próby i realizacja badania

Badanie pracodawców zrealizowane w 2013 r. było **badaniem panelowym**. Wzięły w nim udział podmioty, które podlegały ankietyzacji w 2012 r.

Wywiady z pracodawcami były przeprowadzone w maju i w czerwcu 2013 r. Forma realizacji wywiadów: wywiady bezpośrednie (89,6%), wywiady telefoniczne (8,3%), ankiety pocztowe (1,4%), ankiety elektroniczne (0,7%).

Wywiady przeprowadzali pracownicy wszystkich powiatowych urzędów pracy województwa kujawsko-pomorskiego. W tabeli 8 zaprezentowano liczbę przeprowadzonych wywiadów w 2012 i w 2013 r.

W 2012 r. najwięcej wywiadów przeprowadzono w Bydgoszczy – stanowiły one 21,9% ogółu ankietowanych podmiotów, Toruniu – 12,1% oraz Włocławku – 7,4%. W 2013 r. udział pracodawców z Bydgoszczy wyniósł 21,6%, z Torunia 11,8% i z Włocławka – 7,5%.

W 2012 r. ankietowano łącznie 2031 podmiotów. W 2013 r. wywiady zrealizowano z 1874 podmiotami.

Tabela 6. Ankietowane podmioty według powiatów w 2012 i 2013 r.

Powiat	Liczba podmiotów ankietowanych w 2012 r.	% podmiotów ankietowanych ogółem	Liczba podmiotów ankietowanych w 2013 r.	% podmiotów ankietowanych ogółem
Aleksandrów Kujawski	43	2,1	40	2,1
Brodnica	77	3,8	71	3,8
Bydgoszcz – powiat grodzki	445	21,9	405	21,6
Bydgoszcz – powiat ziemski	133	6,5	124	6,6
Chełmno	43	2,1	40	2,1
Golub-Dobrzyń	32	1,6	29	1,5
Grudziądz – powiat grodzki	110	5,4	104	5,5
Grudziądz – powiat ziemski	25	1,2	20	1,1
Inowrocław	105	5,2	90	4,8
Lipno	46	2,3	43	2,3
Mogilno	50	2,5	50	2,7
Nakło nad Notecią	65	3,2	62	3,3
Radziejów	30	1,5	28	1,5
Rypin	32	1,6	31	1,7
Sępólno Krajeńskie	34	1,7	31	1,7
Świecie	106	5,2	99	5,3
Toruń – powiat grodzki	245	12,1	222	11,8
Toruń – powiat ziemski	60	3,0	58	3,1
Tuchola	66	3,2	60	3,2
Wąbrzeźno	30	1,5	27	1,4
Włocławek – powiat grodzki	150	7,4	141	7,5
Włocławek – powiat ziemski	47	2,3	46	2,5
Żnin	57	2,8	53	2,8
Ogółem	2031	100,0	1874	100,0

Źródło: Opracowanie na podstawie badań własnych WUP oraz danych US w Bydgoszczy.

2. Charakterystyka próby badawczej

Wielkość próby

W 2013 r. ankietowano 1874 podmioty gospodarcze z województwa kujawsko-pomorskiego, stanowiły one 1% wszystkich podmiotów gospodarczych w województwie zarejestrowanych w rejestrze REGON na koniec I półrocza 2013 r. Badaniem objęto 92,3% próby wyjściowej, tj. 2031 podmiotów, które ankietowano w badaniu zrealizowanym w 2012 r.

Podmioty, które nie zostały ankietowane

Wśród 157 podmiotów, z którymi nie przeprowadzono wywiadów, znalazły się 72 podmioty, które zaprzestały swojej działalności, 26 podmiotów zostało zawieszonych, 47 odmówiło udziału w badaniu, w pozostałych 12 przypadkach podmioty zmieniły swoją siedzibę dane kontaktowe lub przekształciły się w inny podmiot.

Podregiony

Tabela 7. Liczba ankietowanych podmiotów według podregionów w latach 2010–2012

Podregion	Liczba ankietowanych podmiotów			
	2010	2011	2012	2013
Włocławski	635	640	625	584
Grudziądzki	562	433	523	481
Bydgosko-toruński	857	976	883	809
Ogółem	2054	2049	2031	1874

Źródło: Badania własne WUP.

We wszystkich realizowanych badaniach liczba podmiotów w podregionie bydgosko-toruńskim była największa. Informacja ta ma charakter wyłącznie poglądowy, ponieważ ani podział na powiaty, ani podregiony nie były uwzględniane w doborze próby. Wszystkie dane zaprezentowane w raporcie w podziale na podregiony mają również charakter poglądowy.

W 2013 r. w odniesieniu do 2012 r. wielkość próby ogółem była mniejsza o 7,7%. W poszczególnych podregionach różnice były zbliżone, największa wystąpiła w podregionie bydgosko-toruńskim – 8,2%, następnie w podregionie grudziądzkim – 8,0%. W podregionie włocławskim próba była mniejsza o 6,9%.

Grupa wielkości podmiotów⁹

Wśród ankietowanych pracodawców w 2013 r. struktura wielkości podmiotów wyglądała następująco:

- podmioty duże – zatrudniające 50 i więcej osób – 49,4% (925 podmiotów);
- podmioty średnie – zatrudniające od 10 do 49 osób – 26,0% (487 podmiotów);
- podmioty małe – zatrudniające do 9 osób – 24,7% (462 podmioty).

Podmioty małe i średnie stanowiły 50,7% próby, natomiast w rejestrze REGON na koniec I półrocza 2013 r. stanowiły one 99%. Udział małych podmiotów został ograniczony, ponieważ generują one mniej miejsc pracy.¹⁰ Dla porównania, w badaniu zrealizowanym w 2012 r. struktura wielkości podmiotów wyglądała następująco:

- podmioty duże – zatrudniające 50 i więcej osób – 48,4% (984 podmioty);
- podmioty średnie – zatrudniające od 10 do 49 osób – 25,3% (513 podmiotów);
- podmioty małe – zatrudniające do 9 osób – 26,3% (534 podmioty).

Sektor własności podmiotów

Podmioty uczestniczące w badaniu w większości należały do sektora prywatnego – 1393 jednostki, co stanowiło 74,3% wszystkich podmiotów.

⁹ Grupa wielkości podmiotów została przypisana zgodnie z faktycznym zatrudnieniem w dniu realizacji wywiadu.

¹⁰ Według badania GUS „Popyt na pracę w 2012 r.” osoby pracujące w województwie kujawsko-pomorskim były przeważnie skupione w podmiotach dużych – 54,4%. W jednostkach średnich pracowało 29,2%, a w małych – 16,4%. W badaniu pracodawców większość osób (92%) była zatrudniona w podmiotach dużych, które stanowiły prawie połowę próby badawczej.

Sektor publiczny natomiast to 481 podmiotów gospodarczych, czyli 25,7% próby badawczej.¹¹

Uwzględniając podział na grupy wielkości, można zauważyć, że sektor prywatny stanowi największy udział wśród podmiotów małych:

- podmioty małe – sektor prywatny **98,3%**; publiczny 1,7%;
- podmioty średnie – sektor prywatny **79,5%**; publiczny 20,5%;
- podmioty duże – sektor prywatny **59,7%**; publiczny 40,3%.

¹¹ Sektory te są zgodne z informacjami zawartymi w bazach REGON przekazanych przez US w Bydgoszczy.

Sekcja PKD podmiotów

Tabela 8. Struktura próby według grup wielkości oraz sekcji PKD podmiotów w badaniu zrealizowanym w 2012 i 2013 r.

Sekcja PKD		Ankietowane podmioty			
		2012		2013	
		liczba	%	liczba	%
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	476	23,4	458	24,4
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	354	17,4	321	17,1
Sekcja P	Edukacja	241	11,9	235	12,5
Sekcja F	Budownictwo	219	10,8	186	9,9
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	112	5,5	110	5,9
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	111	5,5	107	5,7
Sekcja S	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	69	3,4	58	3,1
Sekcja M	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	65	3,2	56	3,0
Sekcja H	Pozostała działalność usługowa	59	2,9	54	2,9
Sekcja N	Transport i gospodarka magazynowa	56	2,8	47	2,5
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	56	2,8	48	2,6
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	44	2,2	43	2,3
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	35	1,7	28	1,5
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	33	1,6	32	1,7
Sekcja R	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	30	1,5	28	1,5
Sekcja J	Informacja i komunikacja	28	1,4	21	1,1
Sekcja E	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	28	1,4	27	1,4
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	11	0,5	12	0,6
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	4	0,2	3	0,2
Ogółem		2031	100,0	1874	100,0

Źródło: Badania własne WUP

Najliczniej reprezentowane sekcje PKD wśród podmiotów biorących udział w badaniu ogółem to:

- *przetwórstwo przemysłowe* – 458 podmiotów (24,4% ankietowanych podmiotów);
- *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* – 321 podmiotów (17,1%);
- *edukacja* – 235 podmiotów (12,5%);
- *budownictwo* – 186 podmiotów (9,9%);
- *administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne* – 110 podmiotów (5,9%);
- *opieka zdrowotna i pomoc społeczna* – 107 podmiotów (5,7%).

III. Wyniki

Wyniki

**badanie ankietowe pracodawców
województwa
kujawsko-pomorskiego
w 2013 r.**

1. Analiza zatrudnienia w badanych podmiotach

Poniższy rozdział zawiera analizę zatrudnienia w podmiotach objętych badaniem WUP w Toruniu w ujęciu uwzględniającym wielkość podmiotów, region, płeć i sektor. Liczba zatrudnionych prezentuje stan w dniu 31 grudnia 2011 r. oraz w dniu 31 grudnia 2012 r. Dane dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego oraz na podstawie innych umów cywilnoprawnych. Informacje te pomogą w zarysowaniu ogólnej charakterystyki zatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim. Zweryfikowano zmiany w zatrudnieniu, jakie nastąpiły w podmiotach biorących udział w badaniu. Porównano zmiany w zatrudnieniu w poszczególnych sekcjach z prognozami zmian deklarowanymi przez pracodawców podczas ubiegłorocznego badania. Pokazano sytuację poszczególnych sekcji: czy optymistyczne wizje się potwierdziły, czy wprost przeciwnie, w sekcjach wystąpił niespodziewany spadek zatrudnienia. Analizy z poniższego rozdziału są tłem i odniesieniem dla dalszych analiz dotyczących prognozowanych zmian w zatrudnieniu do końca 2013 r.

W podmiotach, które wzięły udział w badaniu, w końcu grudnia 2012 r. było zatrudnionych 161 814 osób (w tym 72 487 kobiet).

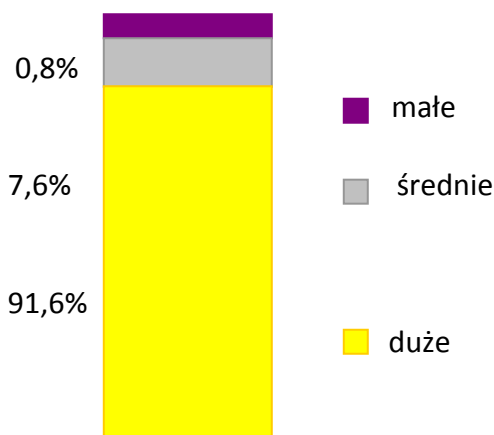
W porównaniu z końcem 2011 r. ogólna liczba zatrudnionych zmniejszyła się o 3974 osób (2,4%), a liczba zatrudnionych kobiet o 1646 (2,2%). Podmioty uczestniczące w badaniu w 2013 r., na koniec grudnia 2011 r. zatrudniały 165 788 osób (w tym 74 133 kobiety).

1.1. Analiza zatrudnienia w latach 2011–2012 w podmiotach biorących udział w badaniu

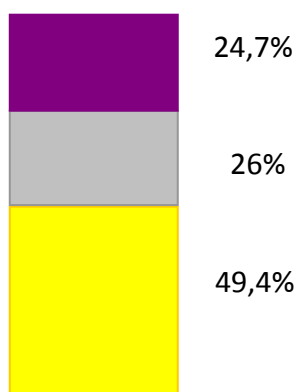
Zatrudnienie a grupy wielkości

Liczba zatrudnionych pod koniec 2012 r. w podmiotach uczestniczących w badaniu rozkładała się następująco w poszczególnych grupach wielkości:

Wykres 4.
Udział zatrudnionych w poszczególnych grupach wielkości podmiotów

Wykres 5.
Udział podmiotów ze względu na ich wielkość

- Podmioty zatrudniające **50 i więcej** osób (duże) zatrudniały 148 242 osoby (w tym 66 256 kobiet, 11 455 osób niepełnosprawnych, 4388 niepełnosprawnych kobiet). Stanowiło to 91,6% wszystkich zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu. 64,6% osób było zatrudnionych w sektorze prywatnym. Ankietowano 925 dużych podmiotów. Średnia wielkość zatrudnienia wynosiła tam 160 osób. Najczęściej w podmiotach dużych wielkość zatrudnienia mieściła się w przedziale: 50–59 osób. 8 podmiotów dużych zatrudniało ponad 1000 osób. W porównaniu ze stanem zatrudnienia na koniec 2011 r. liczba zatrudnionych ogółem w podmiotach biorących udział w badaniu zmniejszyła się o 2342 osoby (–1,6%).

- Podmioty zatrudniające od **10 do 49 osób** (średnie) zatrudniały 12 304 osób (w tym 5677 kobiet, 621 osób niepełnosprawnych, 274 kobiety niepełnosprawne). Stanowiło to 7,6% zatrudnionych ogółem w podmiotach biorących udział w badaniu. 75,2% było zatrudnionych w sektorze prywatnym. Ankietowano 487 podmiotów. Średnia wielkość zatrudnienia to 25 osób. Wielkość zatrudnienia w prawie połowie podmiotów średnich mieściła się w przedziale: 10–19 osób. W porównaniu do stanu zatrudnienia na koniec 2011 r. liczba zatrudnionych w podmiotach średnich zmalała o 898 osób (nastąpił spadek o 6,8%).
- Podmioty zatrudniające do **9 osób** (małe) zatrudniały 1268 osób (w tym 554 kobiety, 12 osób niepełnosprawnych, 6 kobiet niepełnosprawnych). Stanowiło to 0,8% wszystkich zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu. 97,2% należało do sektora prywatnego. Ankietowano 462 podmioty małe. Średnia wielkość zatrudnienia w podmiotach małych wynosiła w nich 3 osoby. Najwięcej podmiotów (115) w tej grupie wielkości to firmy jednoosobowe. Na koniec 2011 r. w podmiotach małych biorących udział w badaniu zatrudnienie było większe o 734 osoby (nastąpił spadek o 36,7%).

Zatrudnienie a podregiony

Mapa 1. Udział osób zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu w podziale na podregiony województwa kujawsko-pomorskiego (stan w dniu 31 grudnia 2012 r.)

Prawie połowa zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu pracowała w firmach, których siedziba znajdowała się w podregionie bydgosko-toruńskim (49,2%). W pozostałych dwóch podregionach liczby osób zatrudnionych były zbliżone.

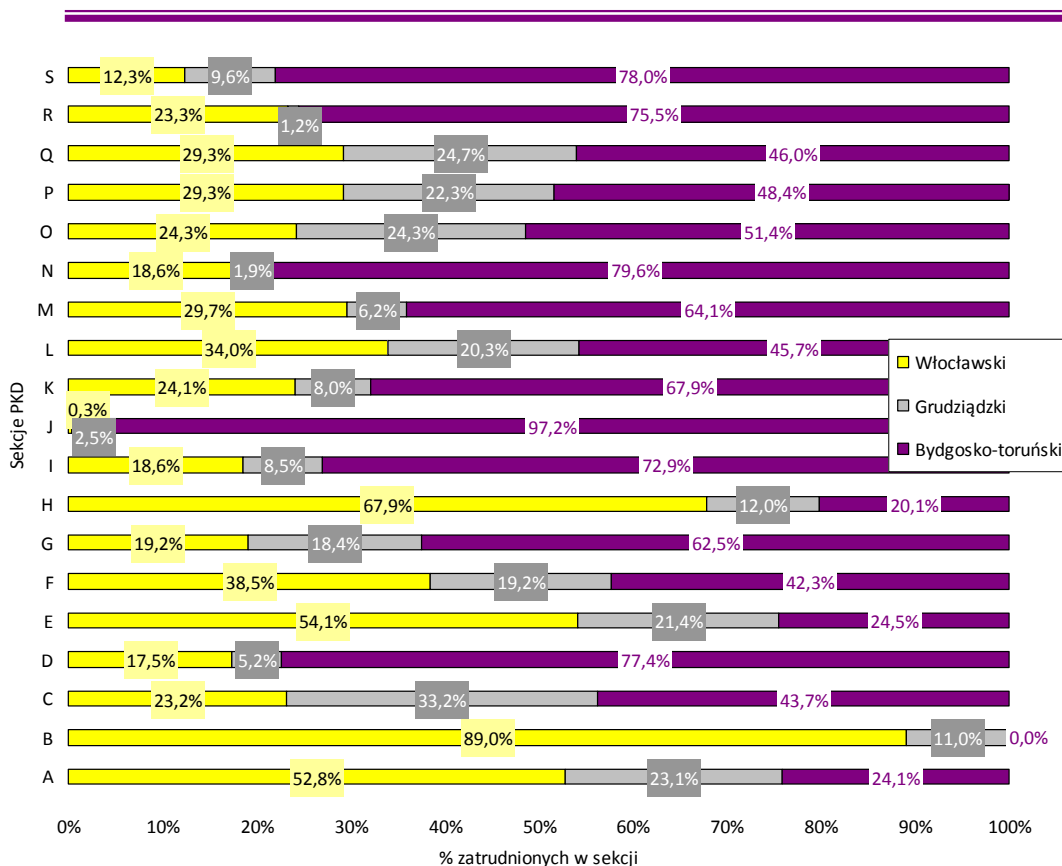

Źródło: Badania własne WUP.

W podregionie bydgosko-toruńskim zatrudnionych było 49,4% wszystkich kobiet pracujących w podmiotach objętych badaniem, 24,1% kobiet było zatrudnionych w podregionie grudziądzkim, a 26,5% w podregionie włocławskim.

Największy spadek zatrudnienia względem 2011 r. wystąpił w podregionie bydgosko-toruńskim (–2,6%, czyli o 2164 osoby mniej). Najmniejszy odnotowano w podregionie grudziądzkim (–1,9%). Wśród kobiet nastąpił wzrost zatrudnienia w dwóch podregionach: włocławskim – o 0,3% i grudziądzkim – o 7 osób. W podregionie bydgosko-toruńskim zatrudnienie wśród kobiet zmniejszyło się o 4,6% (1715 osób).

Wykres 6. Udział zatrudnienia w sekcjach PKD w podmiotach objętych badaniem w podziale na podregiony województwa kujawsko-pomorskiego (stan w dniu 31 grudnia 2012 r.)

Źródło: Badania własne WUP.

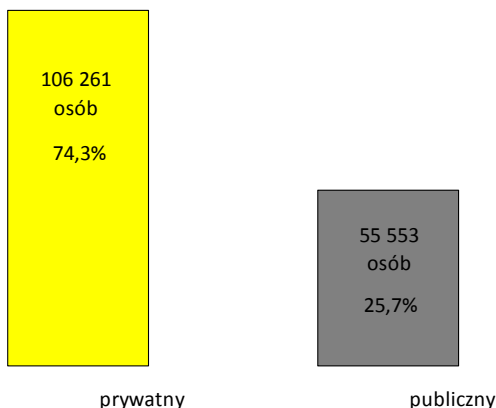
Schemat klasyfikacji – PKD 2007:

<u>SEKCJA A</u>	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
<u>SEKCJA B</u>	górnictwo i wydobywanie
<u>SEKCJA C</u>	przetwórstwo przemysłowe
<u>SEKCJA D</u>	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
<u>SEKCJA E</u>	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<u>SEKCJA F</u>	budownictwo
<u>SEKCJA G</u>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<u>SEKCJA H</u>	transport i gospodarka magazynowa
<u>SEKCJA I</u>	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<u>SEKCJA J</u>	informacja i komunikacja
<u>SEKCJA K</u>	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
<u>SEKCJA L</u>	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
<u>SEKCJA M</u>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
<u>SEKCJA N</u>	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
<u>SEKCJA O</u>	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
<u>SEKCJA P</u>	edukacja
<u>SEKCJA Q</u>	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
<u>SEKCJA R</u>	działania związane z kulturą, rozrywką i rekreacją
<u>SEKCJA S</u>	pozostała działalność usługowa

Wykres 7 prezentuje rozkład zatrudnienia w poszczególnych sekcjach PKD w podregionach województwa kujawsko-pomorskiego. Zauważyć można, iż niektóre sekcje dominują tylko w jednym podregionie: sekcja J – *informacja i komunikacja* w podregionie bydgosko-toruńskim, sekcja B – *górnictwo i wydobywanie* oraz sekcja H – *transport i gospodarka magazynowa* w podregionie włocławskim.

Zatrudnienie a sektory własności

Wykres 7. Liczba i udział osób zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu w podziale na sektory (stan w dniu 31 grudnia 2011 r.)

Co trzecia zatrudniona osoba w podmiotach biorących udział w badaniu pracowała w sektorze publicznym, 65,7% zaś w sektorze prywatnym.

Do sektora prywatnego należało 74,3% podmiotów objętych badaniem, 25,7% funkcjonowało w sektorze publicznym.

Źródło: Badania własne WUP.

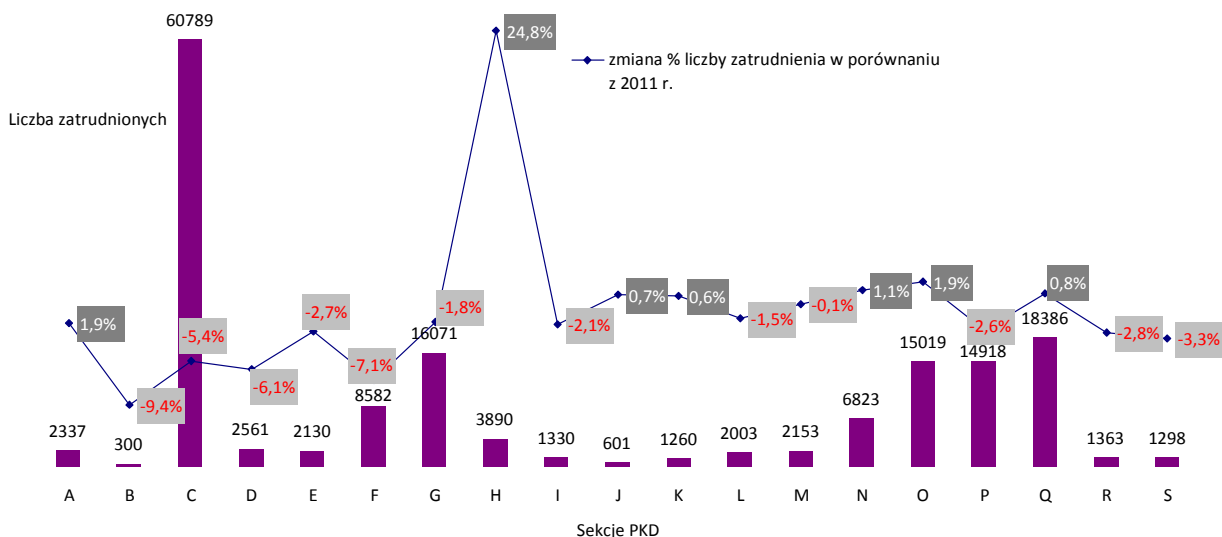
97,2% zatrudnionych w podmiotach małych należało do sektora prywatnego. W podmiotach średnich zatrudnieni w sektorze prywatnym stanowili 75,2% ogółu zatrudnionych, ich udział w podmiotach dużych wyniósł 64,6%. Łącznie w sektorze prywatnym 90,1% osób było zatrudnionych w podmiotach dużych, 8,7% w średnich, a w małych 1,2%.

Zatrudnienie w podmiotach prywatnych zmniejszyło się o 4558 osób (–4,1%), w sektorze publicznym natomiast wzrosło o 584 osoby (1,1%) względem końca 2011 r. W sektorze prywatnym nastąpił spadek zatrudnienia wśród kobiet o 4,6%, a w sektorze „usług nierynkowych” zatrudnienie kobiet wzrosło o 0,5%.

Zatrudnienie a sekcje PKD

Poniższy wykres słupkowy przedstawia wielkość zatrudnienia w podmiotach biorących udział w badaniu w podziale na sekcje PKD. Wykres liniowy to zmiana %, jaka nastąpiła w zatrudnieniu względem końca 2011 r. (spadek zatrudnienia zaznaczono kolorem czerwonym).

Wykres 8. Liczba zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu (stan w dniu 31 grudnia 2012 r.) oraz zmiana % w odniesieniu do stanu zatrudnienia w dniu 31 grudnia 2011 r. w podziale na sekcje PKD

Źródło: Badania własne WUP.

Schemat klasyfikacji – PKD 2007:

<u>SEKCJA A</u>	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
<u>SEKCJA B</u>	górnictwo i wydobywanie
<u>SEKCJA C</u>	przetwórstwo przemysłowe
<u>SEKCJA D</u>	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
<u>SEKCJA E</u>	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<u>SEKCJA F</u>	budownictwo
<u>SEKCJA G</u>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<u>SEKCJA H</u>	transport i gospodarka magazynowa
<u>SEKCJA I</u>	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<u>SEKCJA J</u>	informacja i komunikacja

<u>SEKCJA K</u>	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
<u>SEKCJA L</u>	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
<u>SEKCJA M</u>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
<u>SEKCJA N</u>	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
<u>SEKCJA O</u>	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
<u>SEKCJA P</u>	edukacja
<u>SEKCJA Q</u>	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
<u>SEKCJA R</u>	działania związane z kulturą, rozrywką i rekreacją
<u>SEKCJA S</u>	pozostała działalność usługowa

Podmioty, które zatrudniały najwięcej osób należały do sekcji:

➤ ***przetwórstwo przemysłowe:***

W końcu 2012 r. zatrudnienie w sekcji wyniosło 60 789 osób, co stanowiło 37,6% zatrudnienia ogółem we wszystkich podmiotach biorących udział w badaniu. 26,8% kobiet było zatrudnionych w *Przetwórstwie przemysłowym*. Wśród wszystkich osób zatrudnionych w tej sekcji 7,4% stanowiły osoby niepełnosprawne, a 3,1% niepełnosprawne kobiety. W stosunku do 2011 r. nastąpił spadek wielkości zatrudnienia o 3472 osoby (-5,4%). Największy spadek odnotowano w podmiotach małych (-77,9% zatrudnienia), w średnich wynosił on 13,4%, zaś w dużych – 4,2%. 43,7% zatrudnionych w *przetwórstwie przemysłowym* pracowało w podregionie bydgosko-toruńskim, 33,2% w grudziądzkim, a 23,2% we włocławskim. Większość zatrudnionych w sekcji pracowała w sektorze prywatnym (96,5%).

➤ ***opieka zdrowotna i pomoc społeczna:***

Pod koniec 2012 r. podmioty biorące udział w badaniu zatrudniały 18 386 osób (11,4% liczby zatrudnionych ogółem). W tej sekcji zatrudnionych było 19,5% kobiet. Wśród wszystkich osób zatrudnionych w tej sekcji 3,7% stanowiły osoby niepełnosprawne, a 2,9% niepełnosprawne kobiety. W stosunku do końca 2011 r. zatrudnienie wzrosło o 146 osób (0,8%), dotyczyło to wyłącznie podmiotów dużych. W pozostałych odnotowano spadek zatrudnienia (o 3,6% w podmiotach małych i o 8,5% w średnich). 46% zatrudnionych w sekcji *opieka zdrowotna i pomoc społeczna* pracowało w podregionie bydgosko-toruńskim, 29,3% z włocławskiego, a 24,7% pracowało w podregionie grudziądzkim. Większość osób zatrudnionych w tej sekcji pracowała w sektorze publicznym (84,6%).

➤ ***handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle***

Podmioty zatrudniały 16 071 osób (9,9% wszystkich zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu). W tej sekcji było zatrudnionych 10,5% kobiet. 5,4% zatrudnionych stanowiły tu osoby niepełnosprawne, a 2,4% niepełnosprawne kobiety. W porównaniu z końcem 2012 r. zatrudnienie zmniejszyło się o 294 osoby (–1,8%). Największy spadek wystąpił w podmiotach małych (–13%). 62,5% zatrudnionych osób pracowało w podregionie bydgosko-toruńskim, 18,4% w grudziądzkim, a 19,2% we włocławskim. Zatrudnienie w sektorze prywatnym osiągnęło wskaźnik 99,2%.

➤ ***administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne***

W tej sekcji zatrudnionych było 150 019 osób (9,3%). Udział zatrudnionych kobiet w zatrudnieniu ogółem we wszystkich ankietowanych podmiotach wyniósł 11,8% (8579 osób). Wśród zatrudnionych w tej sekcji odnotowano 3,9% osób niepełnosprawnych, 2,2% zatrudnionych stanowiły niepełnosprawne kobiety. Nastąpił wzrost zatrudnienia w porównaniu z rokiem 2011 – o 280 osób (1,9%). Dotyczyło to tylko podmiotów dużych, w pozostałych poziom zatrudnienia nie uległ zmianie. 51,4% zatrudnionych pracowało w podregionie bydgosko-toruńskim, 24,3% we włocławskim, a 24,3% w grudziądzkim.

➤ ***edukacja***

W sekcji *edukacja* zatrudnionych było 14 918 osób (9,2%), udział zatrudnionych kobiet w zatrudnieniu ogółem we wszystkich ankietowanych podmiotach wyniósł 15,6%. Wśród zatrudnionych w tej sekcji odnotowano 1,2% osób niepełnosprawnych, 0,2% stanowiły niepełnosprawne kobiety. W stosunku do 2011 r. wystąpił spadek zatrudnienia o 392 osoby (–2,6%): o 2,8% w podmiotach dużych i 1% w podmiotach średnich. W małych natomiast odnotowano wzrost zatrudnienia o 3 osoby (8,8%). 48,4% osób w sekcji *Edukacja* pracowało w podregionie bydgosko-toruńskim, 29,3% we włocławskim, a 22,3% w grudziądzkim. W tej sekcji 90,2% zatrudnionych było w sektorze publicznym.

1.2. Zatrudnienie wśród kobiet

W badaniu w 2013 r. zapytano pracodawców o wielkość zatrudnienia kobiet.

W podmiotach biorących udział w badaniu zatrudnionych było 72 487 (44,8%) kobiet i 89 327 (55,2%) mężczyzn. W 2011 r. proporcje były podobne: 44,7% kobiet i 55,3% mężczyzn. Liczba zatrudnionych kobiet zmniejszyła się o 1646, czyli o 2,2%.

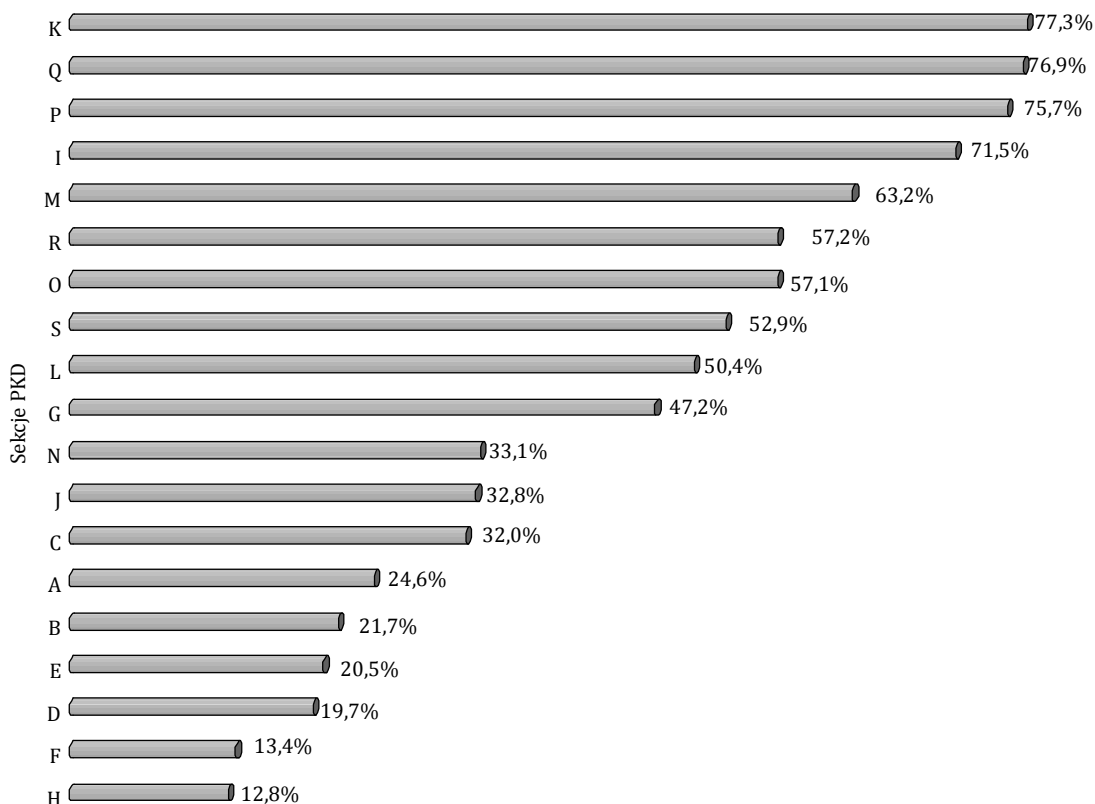
Kobiety stanowiły 62,6% wszystkich zatrudnionych w sektorze publicznym. Udział kobiet w zatrudnieniu najbardziej zmniejszył się w podregionie bydgosko-toruńskim (–4,6%), w podregionie grudziądzkim spadł o 0,04% (7 kobiet), a w podregionie włocławskim o 0,3%.

Prawie połowa kobiet zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu pracowała w podregionie bydgosko-toruńskim, ich zatrudnienie zmniejszyło się tam o 1,2 punkty procentowe względem końca 2011 r. W podregionie grudziądzkim zatrudnionych było 24,1% kobiet i udział ten wzrósł od końca 2011 r. o 0,5 pkt. proc. W podregionie włocławskim zatrudnionych było 26,5% kobiet. Udział zatrudnionych kobiet wzrósł od 2011 r. o 0,7 pkt. proc.

Ponad połowa kobiet (52%) pracowała w sektorze prywatnym, 48% w sektorze publicznym. W sektorze prywatnym zatrudnienie kobiet zmniejszyło się o 4,6%, natomiast w sektorze publicznym wzrosło o 0,5%.

Analiza udziału kobiet w poszczególnych sekcjach PKD wyłoniła obraz sekcji bardziej i mniej sfeminizowanych.

Wykres 9. Udział kobiet wśród zatrudnionych według sekcji PKD w podmiotach biorących udział w badaniu (stan w dniu 31 grudnia 2012 r.)

Źródło: Badania własne WUP.

Schemat klasyfikacji – PKD 2007:

<u>SEKCJA A</u>	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
<u>SEKCJA B</u>	górnictwo i wydobywanie
<u>SEKCJA C</u>	przetwórstwo przemysłowe
<u>SEKCJA D</u>	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
<u>SEKCJA E</u>	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<u>SEKCJA F</u>	budownictwo
<u>SEKCJA G</u>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<u>SEKCJA H</u>	transport i gospodarka magazynowa
<u>SEKCJA I</u>	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<u>SEKCJA J</u>	informacja i komunikacja

<u>SEKCJA K</u>	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
<u>SEKCJA L</u>	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
<u>SEKCJA M</u>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
<u>SEKCJA N</u>	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
<u>SEKCJA O</u>	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
<u>SEKCJA P</u>	edukacja
<u>SEKCJA Q</u>	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
<u>SEKCJA R</u>	działania związane z kulturą, rozrywką i rekreacją
<u>SEKCJA S</u>	pozostała działalność usługowa, zdrowotna i pomoc społeczna
<u>SEKCJA R</u>	działania związane z kulturą, rozrywką i rekreacją
<u>SEKCJA S</u>	pozostała działalność usługowa

**NAJBARDZIEJ SFEMINIZOWANE
SEKCJE PKD:**

*K – działalność finansowa
i ubezpieczeniowa*

*Q – opieka zdrowotna i pomoc
społeczna*

P – edukacja

*I – działalność związana
z zakwaterowaniem i usługami*

*M – działalność profesjonalna,
naukowa i techniczna*

**NAJBARDZIEJ
ZMASKULINIZOWANE SEKCJE
PKD:**

*H – transport i gospodarka
magazynowa*

F – budownictwo

*D – wytwarzanie
i zaopatrywanie w energię
elektryczną...*

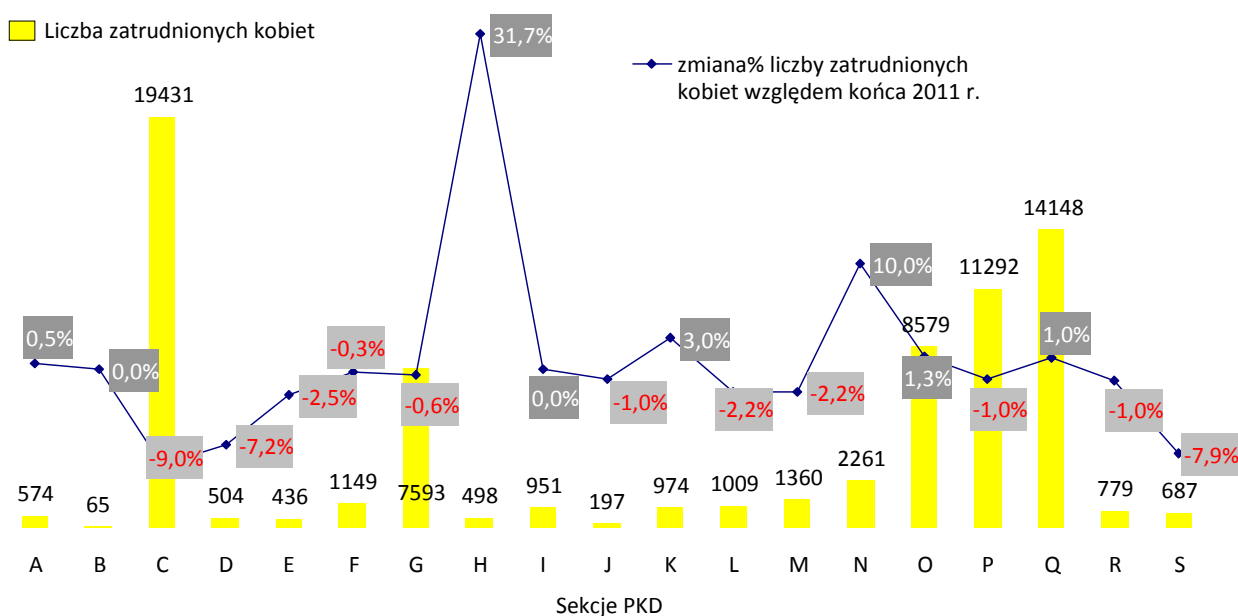
*E – dostawa wody;
gospodarowanie ściekami...*

Przyglądając się zmianom w zatrudnieniu kobiet w sekcjach PKD, można zauważyć, iż największy procent wzrostu zatrudnienia w relacji do 2011 r. (31,7%) nastąpił w sekcji H – *transport i gospodarka magazynowa*, która to sekcja była jedną z najmniej sfeminizowanych. O 10% wzrosło zatrudnienie kobiet w sekcji N – *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*. W sekcji K – *działalność finansowa i ubezpieczeniowa* wzrosło zatrudnienie kobiet o 3%. Spadki (–9%) zaobserwowano m.in. w sekcjach: C – *przetwórstwo przemysłowe*, w sekcji S – *pozostała działalność usługowa* (–7,9%) czy w sekcji D – *wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną*,

gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (-7,2%).

Poniższy wykres przedstawia wszystkie sekcje. Kolorem czerwonym zaznaczono spadki zatrudnienia, białym – wzrost, a żółte słupki przedstawiają wielkość zatrudnienia kobiet na koniec 2012 r.

Wykres 10. Liczba zatrudnionych kobiet w podmiotach biorących udział w badaniu (stan w dniu 31 grudnia 2012 r.) oraz zmiana % względem końca 2011 r. w podziale na sekcje PKD

Źródło: Badania własne WUP.

Schemat klasyfikacji – PKD 2007:

<u>SEKCJA A</u>	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
<u>SEKCJA B</u>	górnictwo i wydobywanie
<u>SEKCJA C</u>	przetwórstwo przemysłowe
<u>SEKCJA D</u>	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
<u>SEKCJA E</u>	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<u>SEKCJA F</u>	budownictwo
<u>SEKCJA G</u>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<u>SEKCJA H</u>	transport i gospodarka magazynowa
<u>SEKCJA I</u>	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

<u>SEKCJA J</u>	informacja i komunikacja
<u>SEKCJA K</u>	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
<u>SEKCJA L</u>	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
<u>SEKCJA M</u>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
<u>SEKCJA N</u>	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
<u>SEKCJA O</u>	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
<u>SEKCJA P</u>	edukacja
<u>SEKCJA Q</u>	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
<u>SEKCJA R</u>	działania związane z kulturą, rozrywką i rekreacją
<u>SEKCJA S</u>	pozostała działalność usługowa

1.3. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych

W badaniu przeprowadzonym w 2013 r. zapytano pracodawców o poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym niepełnosprawnych kobiet. Podmioty biorące udział w badaniu zatrudniały pod koniec 2012 r. 12 088 osób niepełnosprawnych (7,5% wszystkich zatrudnionych), w tym 4668 niepełnosprawnych kobiet (38,5% wśród osób niepełnosprawnych).

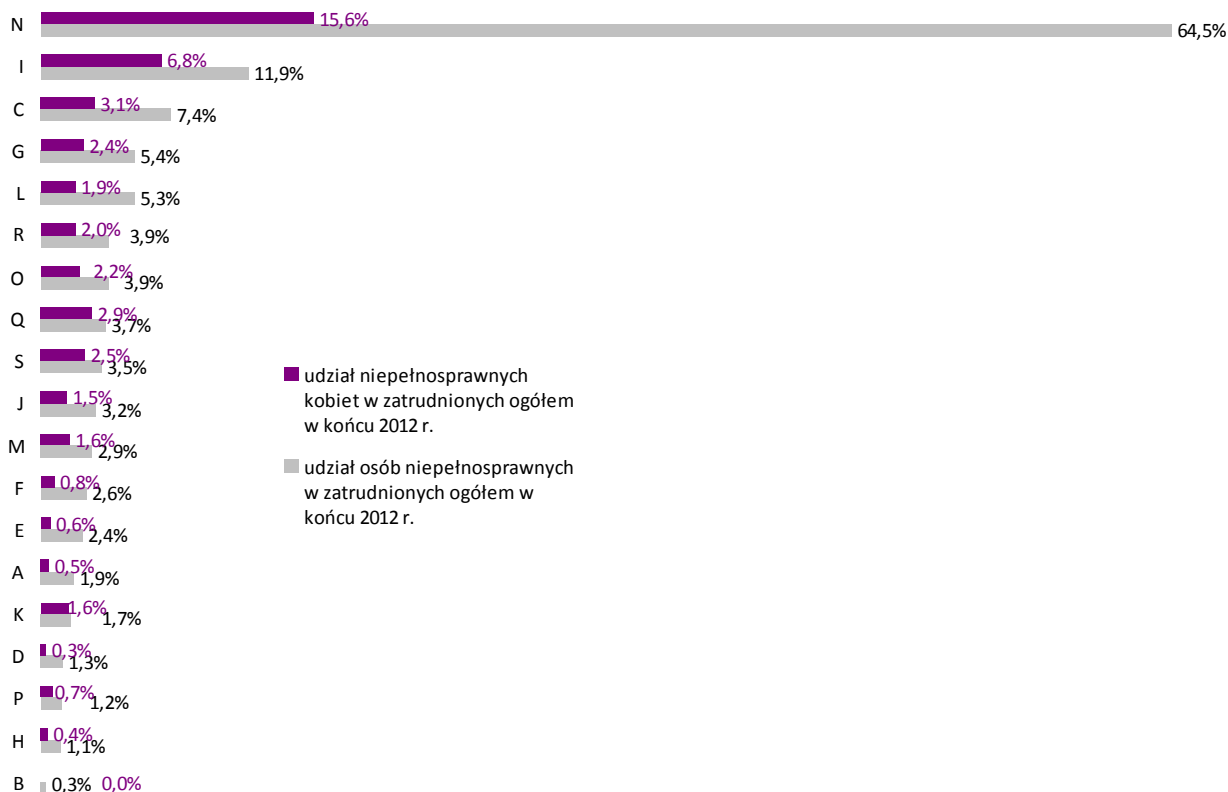
Osoby niepełnosprawne stanowiły 9,9% zatrudnionych w sektorze prywatnym i 2,8% w sektorze publicznym. Wśród niepełnosprawnych prawie 60% w sektorze publicznym stanowiły kobiety.

W podregionach udział osób niepełnosprawnych był zbliżony. 8,3% stanowiły one w podregionie bydgosko-toruńskim, we wrocławskim i grudziądzkim po 6,7%. Wśród niepełnosprawnych udział kobiet wahał się od 35% w podregionie bydgosko-toruńskim do 45,7% w podregionie grudziądzkim.

64,5% zatrudnionych w sekcji N – *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca* stanowiły osoby niepełnosprawne. Udział niepełnosprawnych kobiet w tej sekcji wyniósł 15,6%. Najmniejszy procent niepełnosprawnych odnotowano w sekcji B – *górnictwo i wydobywanie* (0,3%) oraz w sekcji H – *transport i gospodarka magazynowa* (0,4%).

Na poniższym wykresie przedstawiono udział osób niepełnosprawnych, w tym niepełnosprawnych kobiet, w poszczególnych sekcjach PKD.

Wykres 11. Udział osób niepełnosprawnych i niepełnosprawnych kobiet według sekcji PKD w podmiotach biorących udział w badaniu (stan w dniu 31 grudnia 2012 r.)

Źródło: Badania własne WUP.

Schemat klasyfikacji – PKD 2007:

<u>SEKCJA A</u>	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
<u>SEKCJA B</u>	górnictwo i wydobywanie
<u>SEKCJA C</u>	przetwórstwo przemysłowe
<u>SEKCJA D</u>	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
<u>SEKCJA E</u>	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<u>SEKCJA F</u>	budownictwo
<u>SEKCJA G</u>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<u>SEKCJA H</u>	transport i gospodarka magazynowa
<u>SEKCJA I</u>	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<u>SEKCJA J</u>	informacja i komunikacja
<u>SEKCJA K</u>	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
<u>SEKCJA L</u>	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

<u>SEKCJA M</u>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
<u>SEKCJA N</u>	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
<u>SEKCJA O</u>	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
<u>SEKCJA P</u>	edukacja
<u>SEKCJA Q</u>	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
<u>SEKCJA R</u>	działania związane z kulturą, rozrywką i rekreacją
<u>SEKCJA S</u>	pozostała działalność usługowa

2. Plany pracodawców z 2012 r. a faktyczne zmiany w zatrudnieniu między 2011 i 2012 r. – analiza panelowa

Poddaliśmy analizie plany zatrudnieniowe pracodawców z 2012 r. z faktycznymi zmianami zatrudnienia między 2011 i 2012 r. Dane pochodzą z dwóch pomiarów tych samych podmiotów (z 2012 i 2013 r.). W 2013 r. przeprowadzono analizę panelową, czyli ankietowano te same podmioty co w 2012 r. Z 2031 podmiotów ankietowanych w 2012 r. udało się zrealizować badanie wśród 1874 pracodawców.

Pracodawcy (ujęci w analizie panelowej) w połowie 2012 r. przewidywali wzrost zatrudnienia do końca 2012 r. o 1,5% (2477 osób), wyniki badania zrealizowanego rok później wskazują na spadek zatrudnienia ogółem o 2,4% (3974 osoby).

2.1. Plany pracodawców z 2012 r. a faktyczne zmiany w zatrudnieniu między 2011 i 2012 r. w sekcjach PKD

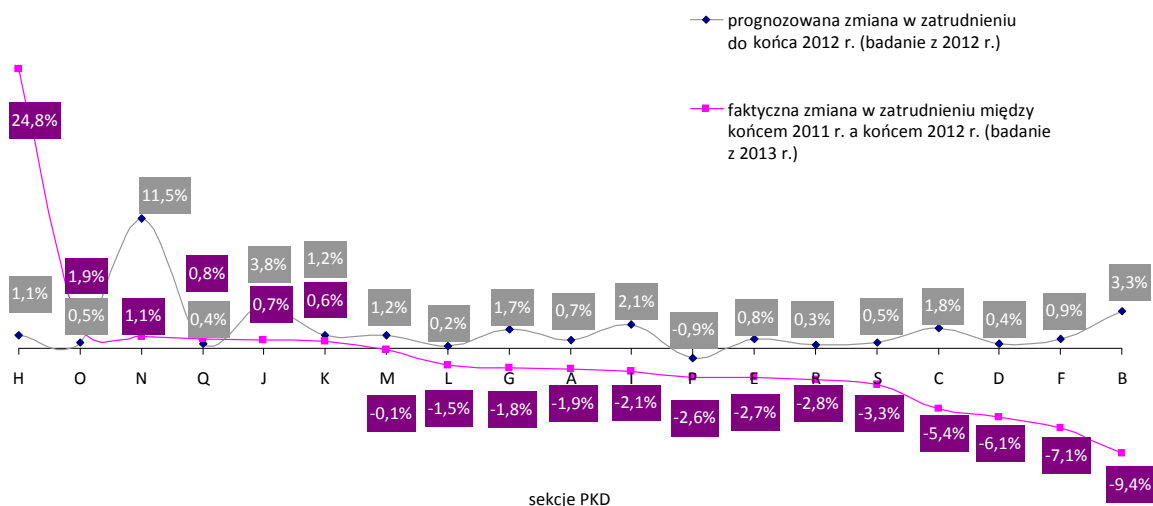
W 2012 r. pracodawcy częściej optymistycznie przewidywali zmiany w zatrudnieniu. Optymistyczne prognozy potwierdziły się w 6 sekcjach. Na uwagę zasługuje sekcja H – *transport i gospodarka magazynowa*, w której planowano wzrost zatrudnienia o 1,1%, a faktyczny stan zatrudnienia zwiększył się o 24,8%. Zatrudnienie w tej sekcji wzrosło o 773 osoby, z czego 75,8% tej liczby odnotowano w jednym podmiocie. Gdyby nie brać pod uwagę tego jednego podmiotu, wzrost zatrudnienia w sekcji wyniósłby 6%, czyli w porównaniu z innymi sekcjami relatywnie dużo. Podobnie w sekcji O – *administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne* faktyczny wzrost zatrudnienia był większy niż prognozowany. Największy wzrost zatrudnienia przewidywano w 2012 r. w sekcji N – *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*

(o 11,5%). Faktycznie zatrudnienie wzrosło tam o 1,1%. Tylko sekcja edukacja przewidywała spadek zatrudnienia o 0,9%. Faktycznie w tych podmiotach nastąpił spadek o 2,6%. Nie było sytuacji, w której pracodawcy prognozowałiby spadek, a wystąpił wzrost zatrudnienia.

Wybrane sekcje, w których zmiany w zatrudnieniu były ZBIEŻNE z prognozami	Wybrane sekcje, w których prognozy się NIE POTWIERDZIŁY
P – <i>edukacja</i> (prognozowano spadek → był spadek)	C – <i>przetwórstwo przemysłowe</i> (prognozowano wzrost → był spadek)
H – <i>transport i gospodarka magazynowa</i> (prognozowano wzrost → był wzrost)	G – <i>handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle</i> (prognozowano wzrost → był spadek)
N – <i>działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca</i> (prognozowano wzrost → był wzrost)	F – <i>budownictwo</i> (prognozowano wzrost → był spadek)
J – <i>informacja i komunikacja</i> (prognozowano wzrost → był wzrost)	M – <i>działalność profesjonalna, naukowa i techniczna</i> (prognozowano wzrost → był spadek)
Q – <i>opieka zdrowotna i pomoc społeczna</i> (prognozowano wzrost → był wzrost)	E – <i>dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją</i> (prognozowano wzrost → był spadek)

Na poniższym wykresie kolorem szarym zaznaczono dane dotyczące prognoz pracodawców biorących udział w badaniu w 2012 r., fioletowym – zmiany w zatrudnieniu w poszczególnych sekcjach w podmiotach biorących udział w badaniu w 2013 r.

Wykres 12. Weryfikacja planowanych zmian w zatrudnieniu pracodawców do końca 2012 r. – porównanie z faktycznymi zmianami w zatrudnieniu w podmiotach objętych badaniem w 2013 r. (stan w dniu 31 grudnia 2012 r.)

Źródło: Badania własne WUP.

Schemat klasyfikacji – PKD 2007:

<u>SEKCJA A</u>	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
<u>SEKCJA B</u>	górnictwo i wydobywanie
<u>SEKCJA C</u>	przetwórstwo przemysłowe
<u>SEKCJA D</u>	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
<u>SEKCJA E</u>	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<u>SEKCJA F</u>	budownictwo
<u>SEKCJA G</u>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<u>SEKCJA H</u>	transport i gospodarka magazynowa
<u>SEKCJA I</u>	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<u>SEKCJA J</u>	informacja i komunikacja
<u>SEKCJA K</u>	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
<u>SEKCJA L</u>	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
<u>SEKCJA M</u>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
<u>SEKCJA N</u>	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
<u>SEKCJA O</u>	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
<u>SEKCJA P</u>	edukacja
<u>SEKCJA Q</u>	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
<u>SEKCJA R</u>	działania związane z kulturą, rozrywką i rekreacją
<u>SEKCJA S</u>	pozostała działalność usługowa

Weryfikując nastroje pracodawców w 2012 r. z faktyczną zmianą zatrudnienia między 2011 i 2012 r., poddano analizie podmioty prywatne. Pracodawcy z sektora prywatnego odpowiadali na pytania dotyczące oceny kondycji branży i firmy za 12 miesięcy. Sprawdzono, czy oceny te miały odzwierciedlenie w zmianach w zatrudnieniu w danej sekcji. W sekcjach, w których wystąpił wzrost zatrudnienia (*informacja i komunikacja, działalność finansowa i ubezpieczeniowa oraz działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*) ponad połowa pracodawców oceniła, że sytuacja branży będzie dobra lub raczej dobra. Paradoksalnie, w sekcji, w której wystąpił największy wzrost zatrudnienia – *transport i gospodarka magazynowa* (w podmiotach prywatnych wzrost zatrudnienia wyniósł 8,7%), 43,2% pracodawców oceniło, że kondycja branży będzie dobra, a prawie 40%, że będzie podobna do obecnej.

W przypadku sekcji, w których odnotowano spadek zatrudnienia, jak w *budownictwie* (w podmiotach prywatnych nastąpił spadek zatrudnienia o 8,3%), w 2012 r. prawie połowa pracodawców odpowiedziała, że kondycja branży nie ulegnie zmianie. Najgorzej oceniły przyszłą kondycję branży podmioty z sekcji *edukacja*. 10% pracodawców wskazało na lepszą kondycję branży, a na lepszą kondycję firmy tylko 3%.

Subiektywne oceny kondycji branży formułowane przez pracodawców mogą być wskazówką co do sytuacji na rynku pracy. Należy do nich jednak podchodzić z ostrożnością.

2.2. Plany pracodawców z 2012 r. a faktyczne zmiany w zatrudnieniu między 2011 i 2012 r. w grupach wielkości i sektorze własności

W każdej grupie wielkości podmiotów pracodawcy planowali wzrost zatrudnienia do końca 2012 r. Największy wzrost miał wystąpić w podmiotach małych (8,5%). Faktyczne zmiany w zatrudnieniu, jakie odnotowano w badaniu zrealizowanym w 2013 r., ukazały spadek zatrudnienia w każdej grupie wielkości. Największy w podmiotach małych (–36,7%). Najmniejsza rozbieżność planów pracodawców i faktycznych zmian w zatrudnieniu zaistniała w podmiotach dużych. Może to wskazywać, że małe firmy są mniej stabilne i najszybciej reagują na zmiany w gospodarce i na rynku pracy.

Grupa wielkości podmiotu	Prognozowana zmiana w zatrudnieniu do końca 2012 r.	Faktyczna zmiana w zatrudnieniu między końcem 2011 r. a końcem 2012 r.
	Badanie z 2012 r.	Badanie z 2013 r.
Małe (do 9 zatrudnionych osób)	8,5%	-36,7%
Średnie (od 10 do 49 zatrudnionych osób)	2,4%	-6,8%
duże (50 i więcej zatrudnionych osób)	1,4%	-1,6%

Weryfikacja planów pracodawców pod względem sektora niezupełnie się potwierdziła. Podmioty publiczne planujące niewielki wzrost zatrudnienia odnotowały nieco większy faktyczny wzrost zatrudnienia. Podmioty prywatne zaś przewidywały wzrost zatrudnienia o 2,2%, a to, jak wskazało badanie przeprowadzone w 2013 r., spadło o 4,1%.

Sektor własności podmiotu	Prognozowana zmiana w zatrudnieniu do końca 2012 r.	Faktyczna zmiana w zatrudnieniu między końcem 2011 r. a końcem 2012 r.
	Badanie z 2012 r.	Badanie z 2013 r.
Prywatny	2,2%	-4,1%
Publiczny	0,2%	1,1%

Uzupełnienie weryfikacji planów zatrudnieniowych stanowi analiza dotycząca tych podmiotów, które nie utrzymały swojej działalności na rynku.

Analiza podmiotów, które zaprzestały prowadzenia działalności w okresie od II półrocza 2012 r. do końca I półrocza 2013 r.

W badaniu z 2012 r. wzięły udział podmioty, które zaprzestały swojej działalności w okresie do kolejnej edycji badania w 2013 r.

Łącznie zlikwidowane zostały 72 podmioty. Dysponujemy wiedzą na temat 57 z nich. Zdecydowana większość – **98,2%** – należała do sektora **prywatnego**.

Przeważnie były to podmioty **małe** – **84,2%**. Podmioty średnie stanowiły 7,0%, duże zaś 8,8%. Wśród zlikwidowanych firm dominowały dwie sekcje: ***handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle*** oraz ***budownictwo***.

Zlikwidowane podmioty gospodarcze według sekcji PKD:

- *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* – 19 podmiotów;
- *budownictwo* – 14 podmiotów;
- *transport i gospodarka magazynowa* – 4 podmioty;
- *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca* – 4 podmioty;
- *działalność finansowa i ubezpieczeniowa* – 3 podmioty;
- *pozostała działalność usługowa* – 3 podmioty;
- *przetwórstwo przemysłowe* – 2 podmioty;
- *działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi* – 2 podmioty;
- *działalność profesjonalna, naukowa i techniczna* – 2 podmioty;
- *rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo* – 1 podmiot;
- *informacja i komunikacja* – 1 podmiot;
- *edukacja* – 1 podmiot;
- *opieka zdrowotna i pomoc społeczna* – 1 podmiot.

Sprawdziliśmy, czy sygnały złej sytuacji firmy pojawiały się w ocenie kondycji formułowanej w 2012 r.

Ponad połowa podmiotów, które zaprzestały prowadzenia działalności, oceniła kondycję własnej firmy jako ani dobrą ani złą (55,4%). 23,2% określiło jej stan jako raczej dobry, 16,1% zaś uznało go za raczej zły, 3,6% podmiotów za bardzo zły. Wśród wszystkich pracodawców biorących udział w badaniu tylko 1,8% oceniło kondycję swojej firmy jako bardzo dobrą.

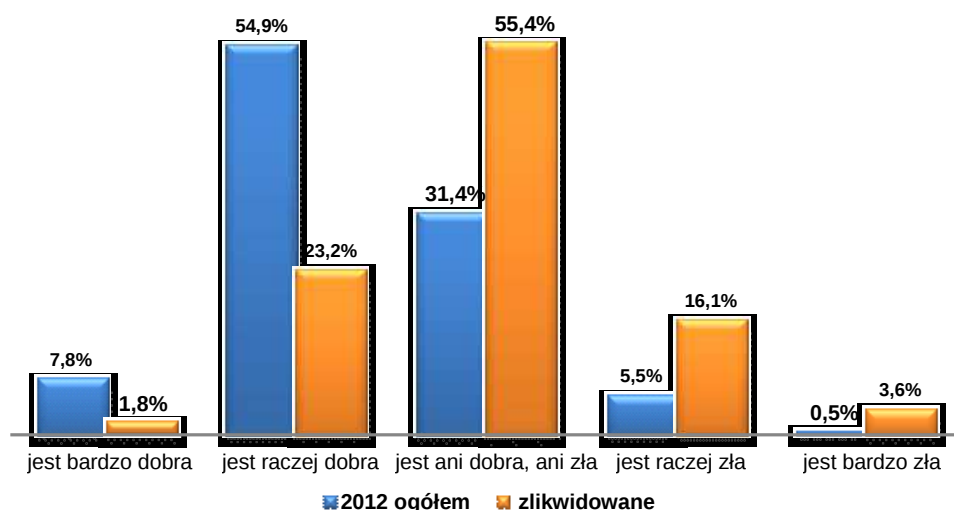
Pracodawcy poproszeni o ocenę kondycji swojej branży w województwie kujawsko-pomorskim w mniejszym stopniu niż w przypadku pytania o kondycję firmy udzielali odpowiedzi neutralnych – 44,6% pracodawców uznało, że nie jest ona ani dobra ani zła. 26,8% pracodawców oceniło kondycję branży jako raczej dobrą, 19,4% pracodawców uznało ją za raczej złą, 5,4% pracodawców za bardzo złą, a tylko 3,6% pracodawców za bardzo dobrą.

Połowa pracodawców, którzy nie prowadzą już działalności, w 2012 r. uważała, że sytuacja ich firmy się nie zmieni. 19,6% miało trudności z udzieleniem odpowiedzi, 16,1% pracodawców oceniło, że sytuacja ich firm będzie lepsza niż obecnie, 8,9% pracodawców przewidywało, że ich firma zostanie zlikwidowana, 5,4% spodziewało się, że sytuacja w ich firmie się pogorszy.

Połowa pracodawców spodziewała się, że sytuacja ich branży nie będzie ani dobra, ani zła, 25% pracodawców oceniło przyszłą sytuację swojej branży jako dobrą, a 16,1% pracodawców – raczej złą. 7,1% pracodawców uważało, że za 12 miesięcy ich branża będzie w bardzo dobrej kondycji, a tylko 1,8% pracodawców przewidywało, że kondycja reprezentowanej przez niego branży będzie bardzo zła.

Porównując odpowiedzi w grupie podmiotów, które w okresie dzielącym badania w 2012 i 2013 r. zaprzestały prowadzenia działalności, z odpowiedziami wszystkich ankietowanych w 2012 r. podmiotów, widać wyraźną różnicę.

Wykres 13. Ocena aktualnej kondycji własnej firmy według pracodawców z sektora prywatnego ankietowanych w 2012 r.

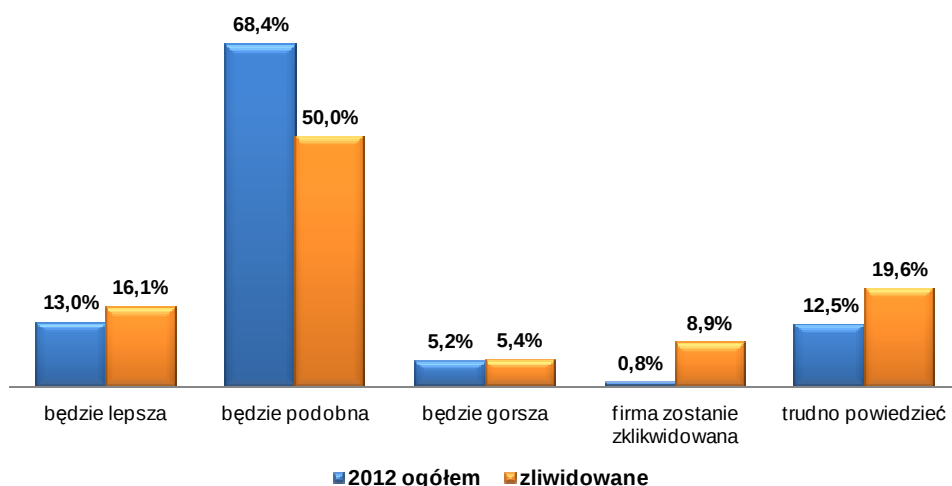
Źródło: Badania własne WUP.

Wśród firm, które niedługo po badaniu zaprzestały prowadzenia działalności, częściej pojawiały się oceny negatywne oraz neutralne (ani dobra, ani zła).

Udział podmiotów, które przewidywały, że ich firma zostanie zlikwidowana, był wyższy w grupie firm, które faktycznie zaprzestały prowadzenia działalności gospodarczej. Choć – co zaskakujące – w tej grupie odsetek optymistów, czyli podmiotów deklarujących, że sytuacja firmy będzie lepsza, był wyższy niż w porównaniu z ogółem ankietowanych podmiotów w 2012 r.

Być może sytuacja była już nie najlepsza, ale pracodawcy mieli nadzieję na zmianę.

Wykres 14. Ocena przewidywanej kondycji własnej firmy według pracodawców z sektora prywatnego ankietowanych w 2012 r.

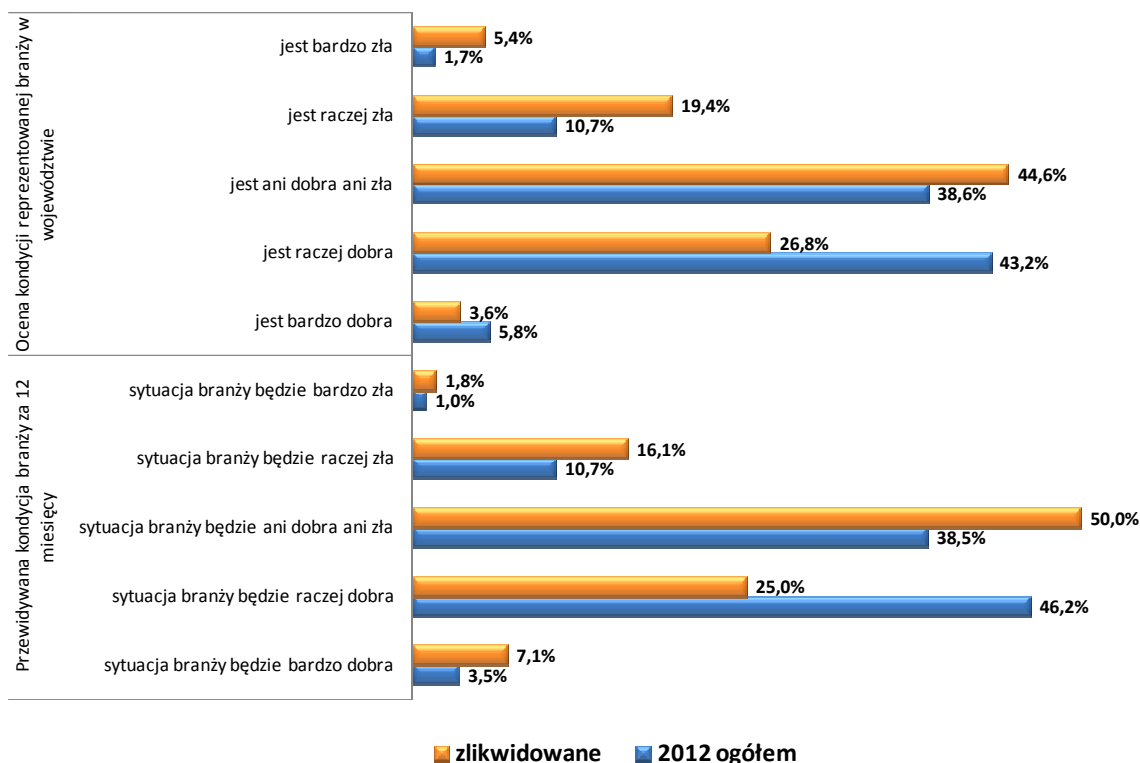
Źródło: Badania własne WUP.

Wśród ocen aktualnej kondycji reprezentowanej branży widać wyższy odsetek ocen negatywnych i oceny neutralnej w grupie podmiotów, które zaprzestały prowadzenia działalności.

Podobnie sytuacja wyglądała w przewidywaniach kondycji branży za 12 miesięcy. Pracodawcy, którzy zaprzestali swojej działalności, częściej oceniali przyszłą kondycję jako raczej złą i złą. Częściej również oceniali ją jako ani dobrą, ani złą.

Nastroje pracodawców spowodowane sytuacją ich firmy mogły mieć wpływ na ocenę bieżącej oraz przyszłej kondycji branży.

Wykres 15. Ocena kondycji reprezentowanej branży oraz przewidywanej kondycji branży według pracodawców z sektora prywatnego ankietowanych w 2012 r.

Źródło: Badania własne WUP.

Wnioski

Charakterystyka firm, które zaprzestały prowadzenia działalności, wygląda zatem następująco:

Najczęściej były to małe, prywatne firmy, które prowadziły swoją działalność w jednej z dwóch najliczniejszych sekcji, w *budownictwie* oraz w *handlu hurtowym i detalicznym; naprawie pojazdów samochodowych, włączając motocykle*. Na obszarze województwa nie zaobserwowano tendencji na rynku pracy, których potwierdzenia można by szukać wśród cech zlikwidowanych podmiotów. Część firm, które zaprzestały prowadzenia działalności, źle oceniała kondycję swojej firmy w połowie 2012 r.

Podsumowanie

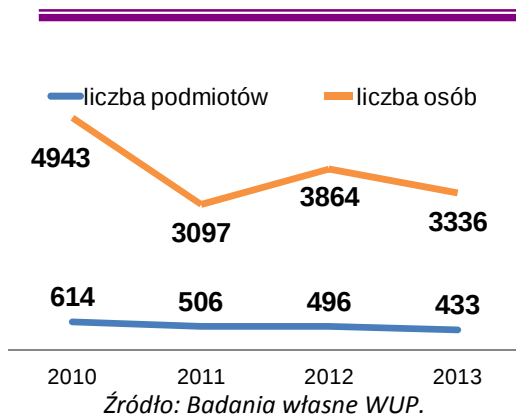
- W podmiotach, które wzięły udział w badaniu, w końcu grudnia 2012 r. było zatrudnionych 161 814 osób.
- Największy udział kobiet odnotowano w sekcjach: *działalność finansowa i ubezpieczeniowa* (77,3%), *opieka zdrowotna i pomoc społeczna* (76,9%) oraz *edukacja* (75,7%).
- W podmiotach, które wzięły udział w badaniu, pod koniec 2012 r. zatrudnionych było 12 088 osób niepełnosprawnych, w tym 4668 niepełnosprawnych kobiet. Udział osób niepełnosprawnych w zatrudnieniu ogółem w sekcji działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca wyniósł 64,5%.
- Zatrudnienie w podmiotach objętych ankietyzacją zmniejszyło się względem 2011 r. o 2,4%, wśród kobiet o 2,2%. W 13 sekcjach PKD zatrudnienie zmniejszyło się, wzrost odnotowano w 6 sekcjach.
- Wśród podmiotów dużych działających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego ankietarzy odwiedzili co drugi, tj. 50,3%; wśród średnich było to 6,9%, zaś z podmiotów małych działających w regionie ankietowano 0,3%.¹²
- Weryfikacja planowanych zmian w zatrudnieniu wskazuje, że mimo prognozowanego wzrostu zatrudnienia w 2012 r. (przewidywano wzrost zatrudnienia o 1,5% – 2477 osób) nastąpił jego spadek (ogółem o 2,4%, tj. 3974 osoby).

¹² Na podstawie danych BDL GUS o podmiotach gospodarki narodowej w województwie kujawsko-pomorskim według liczby zatrudnionych w 2012 r.

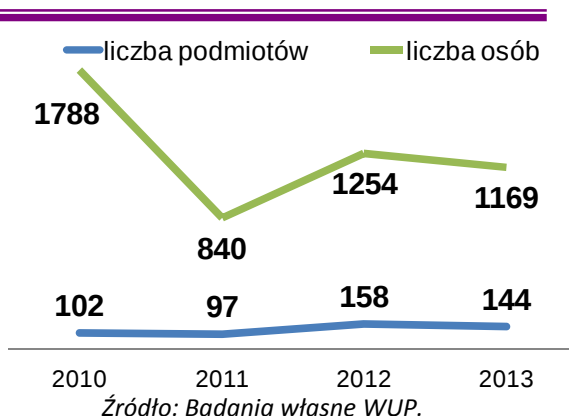
2. Plany zatrudnieniowe badanych pracodawców

Ponad 400 ankietowanych pracodawców w województwie (433 podmioty, 23,1%) planowało zatrudnienie pracowników do końca 2013 r. Łącznie planowano zatrudnić 3336 osób (stanowiło to 5,7% aktualnego zatrudnienia w podmiotach deklarujących chęć zatrudnienia pracowników do końca 2013 r. oraz 2,1% aktualnego zatrudnienia ogółem we wszystkich podmiotach biorących udział w badaniu). W badaniu z 2012 r. planowane zatrudnienie stanowiło 6,5% zatrudnienia w podmiotach deklarujących chęć przyjęcia pracowników do końca 2012 r. oraz 2,2% zatrudnienia ogółem we wszystkich podmiotach biorących udział w badaniu.

Wykres 16. Liczba podmiotów planujących zatrudnienie pracowników do końca roku oraz planowana liczba osób do zatrudnienia w tym okresie w 4 edycjach badania pracodawców

Wykres 17. Liczba podmiotów planujących zwolnienia pracowników do końca roku oraz planowana liczba osób do zwolnienia w tym okresie w 4 edycjach badania pracodawców

Wielkość planowanych zwolnień do końca 2013 r. jest mniejsza niż planowanego zatrudnienia. Największą liczbę podmiotów oraz liczbę osób, które planowano zwolnić, odnotowano w pomiarze z 2010 r. Średnio w 2010 r. pracodawca planował zwolnienie 18 osób. W 2011 było to 9 osób, natomiast w 2012 i 2013 po 8 osób.

Planowane przyjęcia do pracy

Liczba planowanych przyjęć do pracy do końca 2013 r., jako udział w zatrudnieniu ogółem w podmiotach, biorąc pod uwagę każdą grupę wielkości oddzielnie, stanowiła:

- 12,2% zatrudnienia na koniec 2012 r. we wszystkich małych podmiotach biorących udział w badaniu (155 osób);
- w grupie podmiotów średnich udział ten wyniósł 3,6% (448 osób);
- w dużych 1,8% (2733 osoby).

Tabela 9. Liczba ankietowanych podmiotów, wielkość planowanych zmian w zatrudnieniu według grup wielkości zatrudnienia podmiotów w latach 2010–2012

Grupa wielkości zatrudnienia podmiotu	Liczba ankietowanych podmiotów				Wielkość planowanego zatrudnienia (osoby)				Wielkość planowanych zwolnień (osoby)			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Małe	548	572	534	462	203	171	170	155	23	27	22	18
Średnie	498	516	513	487	550	567	574	448	63	190	277	309
Duże	1008	961	984	925	4196	2359	3120	2733	1702	623	955	842

Źródło: Badania własne WUP.

Bilans planowanych zmian

Jeśli weźmiemy pod uwagę **bilans planowanych zmian** w zatrudnieniu (planowane zatrudnienie pomniejszone o wielkość przewidywanej redukcji), to proporcje te były następujące:

- w małych podmiotach przewidywano, że zatrudnienie do końca roku wzrośnie o 10,8% (137 osób);
- w średnich podmiotach przewidywano, że zatrudnienie do końca roku wzrośnie o 1,1 % (139 osób);
- w dużych podmiotach przewidywano, że zatrudnienie do końca roku wzrośnie o 1,3% zatrudnienia (1891 osób).

Tabela 10. Planowany wzrost zatrudnienia (w %¹³) w ankietowanych podmiotach według grup wielkości w latach 2010–2012

Grupa wielkości	2010	2011	2012	2013
Małe	12,9	11,1	8,9	12,2
Średnie	3,7	2,8	2,4	3,6
Duże	1,5	1,0	1,4	1,8

Źródło: Badania własne WUP.

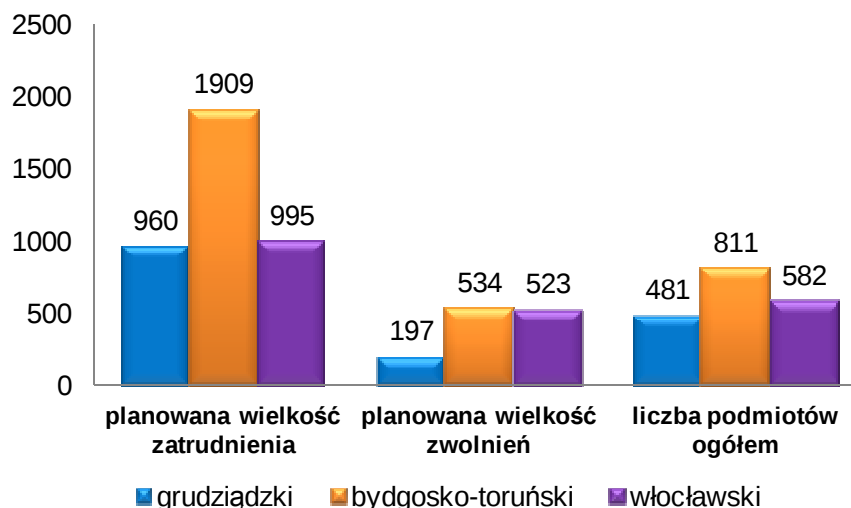
Jak pokazuje tabela 12, w podmiotach małych i średnich w 2013 r. planowane zmiany w zatrudnieniu były mniejsze (w stosunku do zatrudnienia w podmiotach ogółem) niż w ankietowanych podmiotach w latach wcześniejszych. Natomiast w firmach dużych w 2013 r. nie zaobserwowano takiej tendencji.

Plany pracodawców związane z zatrudnieniem w 2013 r. w ramach trzech podregionów

W podregionie bydgosko-toruńskim 189 pracodawców planowało zatrudnienie pracowników, zwolnienia zaś – 69. W podregionie włocławskim 118 respondentów planowało zatrudnić pracowników do końca 2013 r., 42 deklarowało zwolnienia. W podregionie grudziądzkim 126 pracodawców przewidywało zatrudnienie, a 33 zwolnienia.

¹³ Udział planowanych zmian w zatrudnieniu do końca roku w liczbie zatrudnionych ogółem na koniec roku poprzedzającego badanie (liczba planowanych przyjęć do pracy pomniejszona o liczbę planowanych zwolnień).

Wykres 18. Wielkość planowanego zatrudnienia oraz planowanych zwolnień w odniesieniu do liczby przebadanych podmiotów ogółem w podregionach

Źródło: Badania własne WUP.

Plany zatrudnieniowe pracodawców w każdym z podregionów były inne. W podregionie bydgosko-toruńskim liczba ankietowanych podmiotów była najwyższa, tam również zgłoszono największą liczbę osób planowanych do zatrudnienia. W podregionie włocławskim natomiast mieliśmy do czynienia ze stosunkowo wysoką liczbą planowanych zwolnień.

W przypadku podregionu grudziądzkiego liczba ankietowanych podmiotów była mniejsza niż w pozostałych podregionach, tymczasem wielkość planowanego zatrudnienia przedstawiała się podobnie jak w podregionie włocławskim, plany dotyczące zwolnień były ponaddwukrotnie mniejsze niż w pozostałych podregionach.

Co piąty pracodawca w podregionie włocławskim planował zatrudnić pracowników (20,3%); w pozostałych podregionach średnio co czwarty, w grudziądzkim 26,2%, w bydgosko-toruńskim 23,9%. W przypadku zwolnień w podregionach udział podmiotów planujących redukcję w liczbie podmiotów biorących udział w badaniu w podregionach wyglądał następująco: we włocławskim – 7,3%, w grudziądzkim – 6,9%, w bydgosko-toruńskim 8,6%.

2.1. Bilans planów zatrudnieniowych w sekcjach PKD

Do końca 2013 r. 433 pracodawców (23,1%) zadeklarowało plany zatrudnienia pracowników. W poprzednich pomiarach taką deklarację złożyło 496 pracodawców w 2012 r. i 506 w 2011 r.

Największy udział podmiotów planujących zatrudnienie w 2013 r. odnotowano w obrębie sekcji:

- *budownictwo* 34,9% pracodawców biorących udział w badaniu w ramach tej sekcji;
- *górnictwo i wydobywanie* 33,3%;
- *administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne* 32,7%;
- *przetwórstwo przemysłowe* 30,3%;
- *informacja i komunikacja* 28,6%;
- *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca* 28,6%.

Zweryfikowano bilans planów zatrudnieniowych pracodawców w ramach poszczególnych sekcji, porównując z sobą liczbę osób, które planuje się zatrudnić w 2013 r., z liczbą osób, które planuje się zwolnić do końca 2013 r. W przypadku czterech sekcji był on ujemny: *wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę* (–5,4%, –138 osób); *edukacja* (– 0,6%, –86 osób); *rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo* (–0,4%, –10 osób); *pozostała działalność usługowa* (–0,5%, –6 osób).

W 2012 r. ujemny bilans planowanych zmian (–0,9%, –144 osoby), odnotowano tylko w sekcji P – *edukacja* – planowano więcej zwolnień niż przyjąć. W pozostałych przypadkach bilans był dodatni.

- ***Przetwórstwo przemysłowe*** (139 podmiotów, 30,3% w ramach sekcji deklarowało plany związane z zatrudnieniem pracowników do końca 2013 r.). W tej sekcji planowano zatrudnić łącznie 1411 osób (42,3% zatrudnienia planowanego ogółem w ankietowanych podmiotach w województwie). 22 pracodawców w sekcji (4,8%) zamierzało dokonać redukcji etatów. Miano zwolnić łącznie 215 osób, co stanowiło 0,3% zatrudnienia w tych firmach. Główny powód planowanych zwolnień to sezonowy charakter pracy.

Krótkookresowe prognozy zatrudnienia w tej sekcji przewidywały wzrost zatrudnienia o 2,0%, liczba osób, które planowano zatrudnić, była ponad sześciokrotnie wyższa niż liczba osób, które planowano zwolnić.

- ***Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*** (16 podmiotów, 28,6% w ramach sekcji, deklarowało plany związane z zatrudnieniem pracowników do końca 2013 r.). W tej sekcji planowano zatrudnić łącznie 542 osoby (16,2% planowanego zatrudnienia ogółem w ankietowanych podmiotach w województwie). 2 podmioty (3,6%) przewidywały zmniejszenie zatrudnienia. Zamierzano zwolnić łącznie 19 osób, co stanowiło 0,3% zatrudnienia w tych firmach. 10 osób planowano z zwolnić ze względu na to, że pracownik nie spełniał oczekiwań, 9 w związku z reorganizacją działalności firmy. Krótkookresowe (do końca 2013 r.) prognozy zatrudnienia w tej sekcji były bardzo optymistyczne – planowane zatrudnienie przewyższało planowane zwolnienia 28 razy.
- ***Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle*** (79 podmiotów, 24,6% w ramach sekcji deklarowało plany związane z zatrudnieniem pracowników do końca 2013 r.). W tej sekcji planowano łącznie zatrudnić 268 osób (8,0% planowanego zatrudnienia ogółem w ankietowanych podmiotach w województwie). 4,4% podmiotów przewidywało zmniejszenie zatrudnienia. Pracodawcy mieli zamiar zwolnić 52 osoby, co stanowiło 0,3% zatrudnienia w tych firmach. Najczęściej wskazywanym powodem planowanych zwolnień był sezonowy charakterem pracy. Bilans planowanych zmian w zatrudnieniu był dodatni, planowano zatrudnić pięciokrotnie więcej osób niż zwolnić.

Tabela 11. Wielkość planowanego zatrudnienia oraz planowanych zwolnień w odniesieniu do liczby przebadanych podmiotów ogółem według sekcji PKD

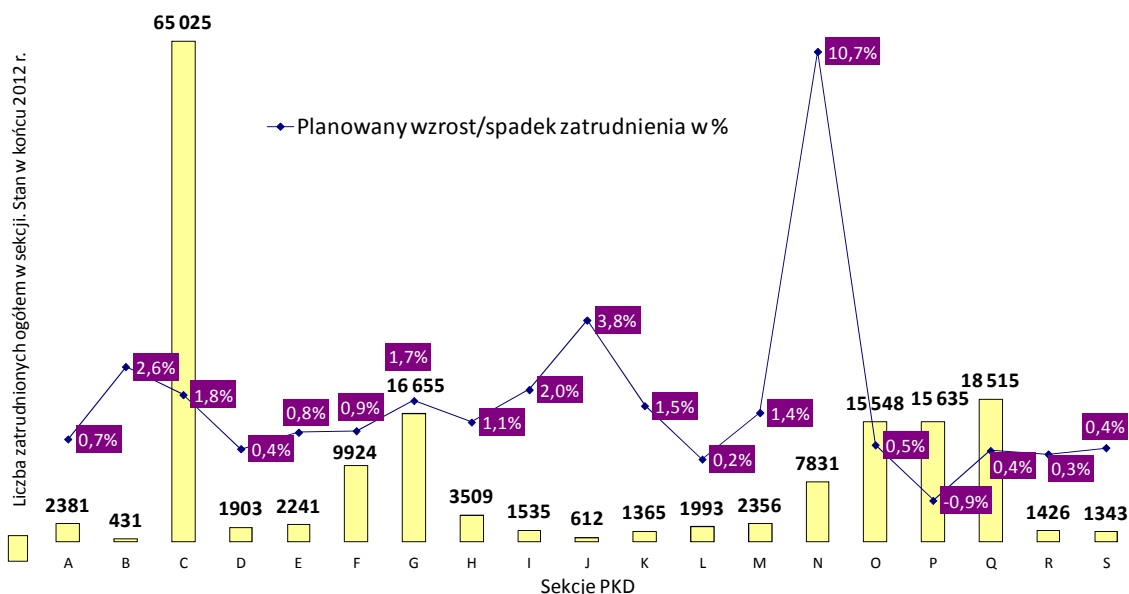
Sekcja PKD 2007	Zatrudnienie ogółem Stan na koniec 2011 roku	Wielkość planowanego zatrudnienia	Wielkość planowanego zwolnienia	Bilans planowanych zmian
A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2381	22	6	16
B Górnictwo i wydobywanie	431	11	0	11
C Przetwórstwo przemysłowe	65 025	1639	453	1186
D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1903	14	6	8
E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2241	20	1	19
F Budownictwo	9924	412	324	88
G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	16 655	340	62	278
H Transport i gospodarka magazynowa	3509	44	5	39
I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1535	32	2	30
J Informacja i komunikacja	612	23	0	23
K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1365	23	2	21
L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1993	5	2	3
M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2356	41	9	32
N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	7831	907	67	840
O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	15 548	132	51	81
P Edukacja	15 635	36	180	-144
Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	18 515	145	76	69
R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1426	5	1	4
S Pozostała działalność usługowa	1343	13	7	6
Ogółem	170 228	3864	1254	2610

Źródło: Badania własne WUP.

Plany zatrudnieniowe netto porównano z liczbą osób zatrudnionych w ramach sekcji. Pracodawcy przewidywali, że zatrudnienie do końca 2013 r. wzrośnie o 1,3% (2167 osób) w stosunku do zatrudnienia na koniec 2012 r. Podobnie jak w badaniu z 2012 r. najwyższy wzrost zatrudnienia w % (udział planowanych zmian w zatrudnieniu w liczbie wszystkich zatrudnionych osób w ramach podmiotów biorących udział w badaniu w ramach sekcji) przewidywano w sekcji N – *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*, w której bilans planowanych zmian w zatrudnieniu osiągnął poziom 7,7% (542 osoby planowano zatrudnić, 19 zwolnić). W 2012 r. było to 10,7% (907 osób planowano zatrudnić, 67 zwolnić). Plany zatrudnienia w tej sekcji w 2013 r. dotyczyły m.in: 120 pracowników ochrony fizycznej I stopnia, 100 pracowników ochrony fizycznej bez licencji, 97 pozostałych pracowników przy pracach prostych, 50 sprzątaczek biurowych, 40 robotników gospodarczych.

W 2012 r. planowano zatrudnienie m.in.: 302 sprzątaczek, 219 pracowników ochrony fizycznej I stopnia, 86 robotników gospodarczych, 60 pozostałych robotników przy pracach prostych w przemyśle, 50 telemarketerów, 50 pozostałych pracowników usług ochrony, 45 portierów.

Wykres 19. Liczba zatrudnionych ogółem i planowane zmiany w zatrudnieniu do końca 2013 r. według sekcji PKD

Źródło: Badania własne WUP.

Schemat klasyfikacji – PKD 2007:

<u>SEKCJA A</u>	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
<u>SEKCJA B</u>	górnictwo i wydobywanie
<u>SEKCJA C</u>	przetwórstwo przemysłowe
<u>SEKCJA D</u>	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
<u>SEKCJA E</u>	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<u>SEKCJA F</u>	budownictwo
<u>SEKCJA G</u>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<u>SEKCJA H</u>	transport i gospodarka magazynowa
<u>SEKCJA I</u>	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<u>SEKCJA J</u>	informacja i komunikacja
<u>SEKCJA K</u>	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
<u>SEKCJA L</u>	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
<u>SEKCJA M</u>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
<u>SEKCJA N</u>	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
<u>SEKCJA O</u>	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne

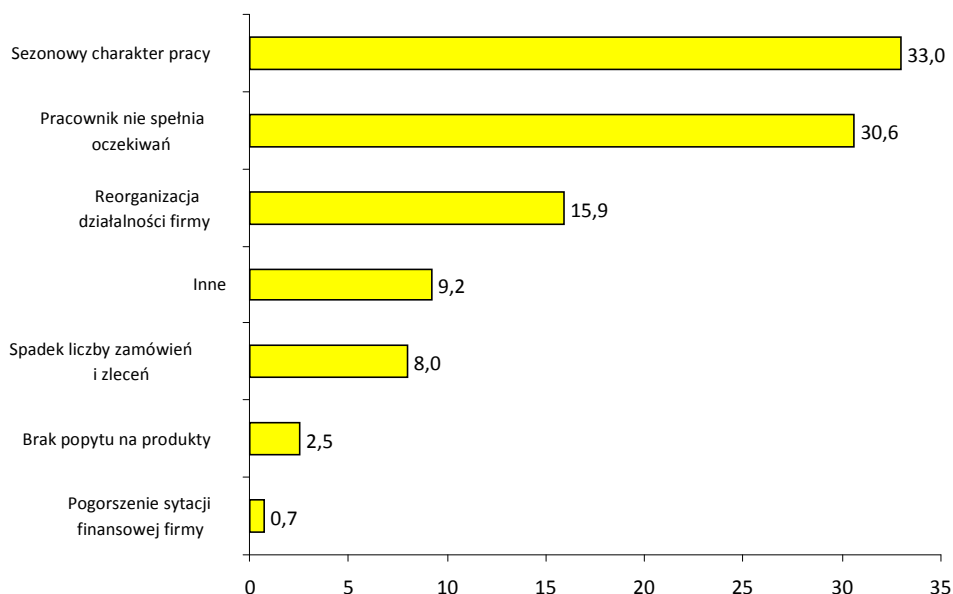
<u>SEKCJA P</u>	edukacja
<u>SEKCJA Q</u>	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
<u>SEKCJA R</u>	działania związane z kulturą, rozrywką i rekreacją
<u>SEKCJA S</u>	pozostała działalność usługowa
<u>SEKCJA T</u>	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
<u>SEKCJA U</u>	organizacje i zespoły eksterytorialne

2.2. Plany zmniejszenia zatrudnienia do końca 2013 r.

Do końca 2013 r. 144 pracodawców (7,7%) zadeklarowało redukcję zatrudnienia. W poprzednich pomiarach odnotowano: 158 pracodawców w 2012 r., 97 pracodawców w 2011 r. i 102 w 2010 r. Co roku wzrastał odsetek podmiotów, w których utrzymywała się niepewna sytuacja. W 2010 r. 13,3% pracodawców na pytanie, czy planują zwolnienia pracowników do końca roku, odpowiedziało: „trudno powiedzieć”, w 2011 r. odpowiedziało tak 17,9%, w 2012 r. 21,4%, a w 2013 r. 29,0%. Zmniejszała się tym samym częstość występowania odpowiedzi przeczących planom redukcji zatrudnienia.

2.2.1. Powody zmniejszenia zatrudnienia

Wykres 20. Powody zmniejszenia zatrudnienia do końca 2013 r. (w %, N = 1169 osób, które planuje się zwolnić)

Źródło: Badania własne WUP.

Co trzecia osoba, którą planowano zwolnić, zgodnie z deklaracją pracodawców straci posadę z powodu **sezonowego charakteru pracy**.

Na drugim miejscu powodem zwolnień było to, że pracownik **nie spełniał oczekiwań**. W 2013 r. znacznie wzrósł odsetek pracodawców udzielających takiej odpowiedzi w porównaniu z latami 2010, 2011 i 2012. W 2010 r. było to 25,9%, w 2011 r. 15,0%, w 2012 r. 15,2%, a w 2013 r. aż 30,6%. **Reorganizacja działalności firmy** oraz **spadek liczby zamówień i zleceń** to również często wskazywane powody zwolnień.

Najczęstszym powodem planowanych zwolnień wskazywanym w **podmiotach dużych** było to, że pracownik nie spełniał oczekiwań pracodawcy (37,6% planowanych zwolnień w tej grupie wielkości podmiotów). Sezonowy charakter pracy dominował w **podmiotach średnich**

(64,1% planowanych zwolnień w tej grupie wielkości podmiotów). W **małych podmiotach** – brak popytu na produkty i usługi (27,8% planowanych zwolnień w tej grupie wielkości podmiotów) oraz inne przyczyny (33,3% planowanych zwolnień w tej grupie wielkości podmiotów). W małych podmiotach nie przewidywano zwolnień w związku z pogorszeniem sytuacji finansowej firmy i tylko jedną osobę planowano zwolnić ponieważ nie spełniała oczekiwań.

Pracodawcy ogółem planowali zwolnić **1169** osób pracujących w **123 zawodach**. Najczęściej plany zwolnień dotyczyły:

- robotników budowlanych – 202 osoby (17,3% planowanych zwolnień);
- robotników gospodarczych – 170 osób (14,5% planowanych zwolnień);
- robotników pomocniczych w przemyśle przetwórczym – 79 osób (6,8% planowanych zwolnień);
- techników administracji – 65 osób (5,6% planowanych zwolnień);
- aparatowych procesów chemicznych – 59 osób (5,0% planowanych zwolnień);
- pozostałych pracowników przy pracach prostych w przemyśle – 36 osób (3,1% planowanych zwolnień);
- techników prac biurowych – 32 osoby (2,7% planowanych zwolnień);
- pozostałych nauczycieli gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego) – 21 osób (1,8% planowanych zwolnień);
- sprzedawców – 20 osób (1,7% planowanych zwolnień);
- pozostałych funkcjonariuszy służby więziennej – 20 osób (1,7% planowanych zwolnień).

Wszystkie sekcje PKD przeanalizowano pod kątem najczęściej wskazywanych w ich obrębie powodów planowanych zwolnień:

- **sezonowy charakter pracy** dotyczył 80,0% planowych zwolnień w sekcji: *działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją oraz 74,0% zwolnień w budownictwie*;
- **reorganizacja działalności firmy** dotyczyła 100% zwolnień w dwóch sekcjach: *transport i gospodarka magazynowa oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; działalność finansowa i ubezpieczeniowa (75,0%)*;

- **spadek liczby zamówień i zleceń** wpływał na plany zwolnień w sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo (68,8%); *handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* (28,8%);
- **pracownik nie spełnia oczekiwań** – taki powód dotyczył sekcji: *wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych* (100% zwolnień); *administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne* (97,8%); *pozostała działalność usługowa* (94,7%); *edukacja* (55,6%).

Wśród 386 pracowników, którzy byli zagrożeni utratą pracy z powodu **sezonowości zatrudnienia**, najczęściej pojawiali się:

- robotnicy budowlani – 168 osób (43,5% zwolnień z powodu sezonowości pracy);
- robotnicy gospodarczy – 102 osoby (26,4% zwolnień z powodu sezonowości pracy);
- robotnicy pomocniczy w przemyśle przetwórczym – 65 osób (16,8% zwolnień z powodu sezonowości pracy);
- pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle – 23 osoby (6,0% zwolnień z powodu sezonowości pracy).

61,1% pracowników, których planowano zwolnić z powodu sezonowości pracy (259 osób), należało do grupy wielkiej zawodów: **pracownicy przy pracach prostych**; 28,5% – 110 osób należało natomiast do grupy **pracownicy usług i sprzedawcy**.

Pracownik nie spełnia oczekiwań – ten powód dotyczył 30,6% planowanych zwolnień (358 osób), najczęściej w zawodach:

- aparatowy procesów chemicznych – 59 osób (16,5%);
- technik administracji – 59 osób (16,5%);
- robotnik gospodarczy – 57 osób (15,9%);
- pozostali funkcjonariusze służby więziennej – 20 osób (5,6%);
- nauczyciel przedszkola – 15 osób (4,2%);
- pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle – 13 osób (3,6%).

24,0% planowanych z tego powodu zwolnień dotyczyło przede wszystkim następujących grup wielkich zawodów: **technicy i inny średni personel** (86

osób), **specjaliści** – 84 osoby (23,5%) oraz **pracownicy usług i sprzedawcy** – 68 osób (19,0%), **operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń** – 66 osób (18,4%).

W grupie pracowników zagrożonych utratą pracy z powodu **reorganizacji działalności firmy** przewidywano zwolnienia 186 osób w 45 różnych zawodach. Największa liczba dotyczyła osób pracujących jako:

- technik prac biurowych – 18 osób (9,7% planowanych zwolnień z powodu reorganizacji działalności firmy);
- technik analityki medycznej – 15 osób (8,1%);
- salowa – 12 osób (6,5%);
- pozostali nauczyciele szkół podstawowych – 11 osób (5,9%) – łącznie planowano zwolnienia 43 nauczycieli i pedagogów (w 14 różnych zawodach);
- fizjoterapeuta – 9 osób (4,8%);
- magazynier – 9 osób (4,8%).

34,9% planowanych zwolnień z powodu reorganizacji działalności firmy dotyczyło grupy wielkiej zawodów **specjaliści** (65 osób) oraz pracownicy przy pracach prostych – 34 osoby (18,3%).

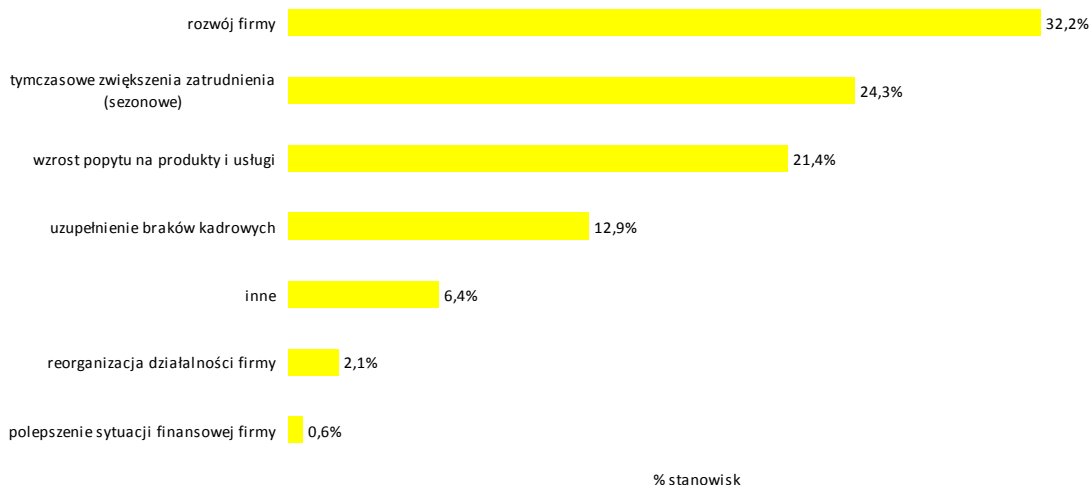
2.3. Plany zatrudnienia pracowników do końca 2013 r.

Do końca 2013 r. 433 pracodawców (23,1% ankietowanych) planowało zatrudnienie pracowników. W poprzednich pomiarach odnotowano 614 takich pracodawców w 2010 r., 506 w 2011 r. i 496 w 2012 r. (było to odpowiednio: 29,9%, 24,7%, 2,4% ankietowanych). Co roku wzrastał odsetek podmiotów, które miały trudność z określeniem, czy do końca roku będą zatrudniać pracowników. W 2010 r. było to 16,2% ankietowanych pracodawców, w 2011 r. 20,3%, w 2012 r. 25,1%, natomiast w 2013 r. – 29,8%. Pracodawcy objęci badaniem w 2013 r. planowali zatrudnić łącznie 3336 osób.

Plany zatrudnienia pracowników do końca 2013 r. w poszczególnych grupach wielkości podmiotów wyglądały następująco: 19% podmiotów małych planowało zatrudnienie łącznie 155 pracowników; 21,6% podmiotów średnich planowało zatrudnienie łącznie 448 pracowników; 25,9% podmiotów dużych planowało zatrudnienie łącznie 2733 pracowników.

2.3.1. Powody zatrudnienia pracowników

**Wykres 21. Powody zatrudnienia pracowników do końca 2013 r. w %
(N = 3336 osób)**

Źródło: Badania własne WUP.

Ponad połowa przypadków deklarowanego zapotrzebowania na pracowników do końca 2013 r. wynikała z **pozytywnych zmian sytuacji firmy (54,3%)**:

- **wzrost popytu na produkty i usługi** – miejsce pracy dla 715 osób, 21,4% planowanego zatrudnienia;
- **rozwój firmy** – miejsce pracy dla 1075 osób, 32,2% planowanego zatrudnienia;
- **polepszenie się sytuacji finansowej firmy** – miejsce pracy dla 20 osób, 0,6% planowanego zatrudnienia.

2.3.2. Nowe miejsca pracy

Wszystkie kategorie, które uznano za przejaw pozytywnych zmian sytuacji firmy, wskazują na możliwość utworzenia nowych miejsc pracy.

Zgłaszane zapotrzebowanie dotyczyło **1810 miejsc pracy**.

- 866 ofert pracy pochodziło z sekcji *przetwórstwo przemysłowe*;
- 415 ofert – z sekcji *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*;

- 177 ofert – z sekcji *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle*;
- 164 oferty – z sekcji *budownictwo*.

Tabela 12. Zapotrzebowanie na zawody do końca 2013 r. według wybranych powodów zatrudnienia

Rozwój firmy ☐ 1075 osób (w tabeli: 20 i więcej osób)		Wzrost popytu na produkty i usługi ☐ 715 osób (w tabeli: 12 i więcej osób)	
Zawód	Liczba osób	Zawód	Liczba osób
Pakowacz	152	Pracownik ochrony fizycznej I stopnia	120
Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	100	Cieśla szalunkowy	50
Sprzedawca	47	Szwaczka	38
Przedstawiciel handlowy	45	Ślusarz	38
Pielęgniarka	45	Robotnik budowlany	32
Pozostałe pomoce i sprzętaczk biurowe, hotelowe i podobne	40	Pozostali spawacze i pokrewni	30
Sprzętaczk biurowa	40	Pakowacz	28
Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	36	Tapicer	27
Szwaczka	35	Pozostałe pomoce i sprzętaczk biurowe, hotelowe i podobne	25
Robotnik budowlany	23	Pozostali pracownicy przy pracach prostych	22
Magazynier	23	Pozostali operatorzy urządzeń do obróbki drewna	20
Ślusarz	22	Spawacz metodą MAG	15
Operator maszyn do produkcji papieru i tektury falistej	20	Murarz	13
Inżynier mechanik ☐ środki transportu	20	Operator obrabiarek sterowanych numerycznie	12

Źródło: Badania własne WUP.

Powyższe zestawienie zawiera część wymienionych zawodów wybranych ze względu na największe liczebności. Analizując je, można zauważyć, że niektóre zawody powtarzają się w obu kategoriach. Można też dostrzec występowanie zawodów pokrewnych.

2.3.3. Praca sezonowa

Praca o charakterze sezonowym dotyczyła 24,3% miejsc pracy. Ogółem w województwie kujawsko-pomorskim do końca 2013 r. planowano zatrudnić 810 osób w związku z tymczasowym zwiększeniem zatrudnienia. W każdym z podregionów wakaty o charakterze sezonowym stanowiły inny udział w ogólnej liczbie osób, które planuje się zatrudnić. W podregionie włocławskim – 45,8% (414 osób), bydgosko-toruńskim 11,8% (162 osoby) i grudziądzkim – 22% (234 osób).

Tabela 13. Zapotrzebowanie na pracę sezonową do końca 2013 r. według zawodów

Tymczasowe zwiększenie zatrudnienia (w tabeli: 10 i więcej osób)		810 osób
Zawód		Liczba osób
Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym		215
Robotnik gospodarczy		163
Pozostali pracownicy przy pracach prostych		85
Robotnik budowlany		45
Przetwórcza owoców i warzyw		35
Murarz		32
Cukiernik		30
Pakowacz		30
Monter żaluzji		20
Pozostali monterzy elektroniki i serwisanci urządzeń elektronicznych		18
Cieśla		11
Malarz budowlany		10
Operator urządzeń przetwórstwa owocowo-warzywnego		10

Źródło: Badania własne WUP.

2.4. Analiza zapotrzebowania na pracowników i kompetencje według wielkich grup zawodów

Tabela 14. Planowane zmiany w zatrudnieniu do końca 2013 r. według wielkich grup zawodów

Wielka grupa zawodów	Liczba osób, które planują	
	zatrudnić do końca 2013 r.	zwolnić do końca 2013 r.
Pracownicy przy pracach prostych	907	383
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	820	107
Pracownicy usług i sprzedawcy	753	225
Specjaliści	294	168
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	265	104
Technicy i inny średni personel	167	112
Pracownicy biurowi	100	59
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	28	4
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	2	7
Ogółem	3336	1169

Źródło: Badania własne WUP.

Największe zapotrzebowanie na pracowników odnotowano w grupach: pracownicy przy pracach prostych, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, pracownicy usług i sprzedawcy. Jednocześnie w grupach tych planowano zwolnienia. W przypadku robotników przemysłowych i rzemieślników deklarowano mniej zwolnień niż w dwóch pozostałych grupach zawodów.

Cechy najczęściej wskazywane jako pożądane przez pracodawców planujących zatrudnienie do końca 2012 r. według wielkich grup zawodów.

W poniższych tabelach zaprezentowano odpowiedzi/kategorie z największą liczbą wskazań.

PRZEDSTAWICIELE WŁADZ PUBLICZNYCH, WYŻSI URZĘDNICY I KIEROWNICY (28 osób)	SPECJALIŚCI (294 osoby)
Kompetencje: aplikacje biurowe (17 osób); język angielski (22 osoby); dwuletnie lub dłuższe doświadczenie ogólne i na podobnym stanowisku (12 osób); prawo jazdy kat. B. (18 osób); znajomość technologii produkcji (8 osób).	Kompetencje: aplikacje biurowe (131 osób); język angielski (131 osób); roczne doświadczenie zawodowe (62 osoby); roczne doświadczenie na podobnym stanowisku (102 osoby); jazdy kat. B (66 osób); znajomość technologii produkcji (49 osób).
Cechy indywidualne: staranność wykonywania pracy (27 osób); obowiązkowość, dobra organizacja pracy własnej, umiejętność pracy zespołowej, samodzielność (24 osoby).	Cechy indywidualne: staranność (249 osób); dobra organizacja pracy (236 osób); komunikatywność (228 osób); umiejętność pracy zespołowej (229 osób).
Wykształcenie: wyższe (20 osób)	Wykształcenie: wyższe (223 osób)
Sekcja: przetwórstwo przemysłowe (19 osób)	Sekcja: opieka zdrowotna i pomoc społeczna (81 osób) przetwórstwo przemysłowe (70 osób)
Najczęściej poszukiwane zawody: • główny technolog (10 osób); • kierownik budowy (4 osoby).	Najczęściej poszukiwane zawody: • pielęgniarka (59 osób); • inżynier mechanik – środki transportu (20 osób); • specjalista do spraw marketingu i handlu (21 osób).

TECHNICY I INNY ŚREDNI PERSONEL (167 osób)	ROBOTNICY PRZEMYSŁOWI I RZEMIEŚLNICY (820 osób)
Kompetencje: aplikacje biurowe (101 osób); język angielski (49 osób); wymagane roczne doświadczenie na podobnym stanowisku (57 osób); prawo jazdy kat. B (81 osób).	Kompetencje: język angielski (22 osoby); doświadczenie roczne ogólne (320 osób), na podobnym stanowisku (301 osób); prawo jazdy kat. B (197 osób); znajomość przepisów BHP (116 osób).
Cechy indywidualne: umiejętność pracy zespołowej (138 osób); komunikatywność (131 osób); dobra organizacja pracy (126 osób); gotowość do podnoszenia kwalifikacji (124 osoby).	Cechy indywidualne: staranność wykonywania pracy (698 osób); obowiązkowość (622 osoby); organizacja pracy własnej (577 osób); umiejętność pracy zespołowej (545 osób).
Wykształcenie: średnie ogólnokształcące (82 osoby); policealne i średnie zawodowe (46 osób).	Wykształcenie: zasadnicze zawodowe (609 osób); gimnazjalne i poniżej (131 osób).
Sekcja: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (59 osób)	Sekcja: przetwórstwo przemysłowe (530 osób)
Najczęściej poszukiwane zawody: • przedstawiciel handlowy (57 osób); • pozostali funkcjonariusze służby więziennej (28 osób); • ratownik medyczny (14 osób).	Najczęściej poszukiwane zawody: • szwaczka (74 osoby); • ślusarz (67 osób); • cieśla szalunkowy (50 osób).

OPERATORZY I MONTERZY MASZYN I URZĄDZEŃ (265 osób)	PRACOWNICY PRZY PRACACH PROSTYCH (907 osób)
Kompetencje: język angielski (34 osoby); doświadczenie roczne ogólne (118 osób); na podobnym stanowisku (137 osób); prawo jazdy kat. B (59 osób), kat. C+E (43 osoby). Cechy indywidualne: umiejętność pracy zespołowej (200 osób); staranność wykonywania pracy (162 osoby); obowiązkowość (137 osób). Wykształcenie: zasadnicze zawodowe (209 osób) Sekcja: przetwórstwo przemysłowe (171 osób) Najczęściej poszukiwane zawody: • kierowca autobusu (29 osób); • kierowca samochodu ciężarowego (25 osób); • operator maszyn do produkcji papieru i tektury falistej (20 osób); • pozostali operatorzy urządzeń do obróbki drewna (20 osób).	Kompetencje: doświadczenie roczne ogólne (331 osób); roczne doświadczenie na podobnym stanowisku (319 osób); znajomość przepisów BHP (36 osób); prawo jazdy kat. B (202 osoby). Cechy indywidualne: staranność wykonywania pracy (739 osób); umiejętność pracy zespołowej (610 osób); dobra organizacja pracy własnej (565 osób). Wykształcenie: zasadnicze zawodowe (534 osoby); gimnazjalne i poniżej (207 osób). Sekcja: przetwórstwo przemysłowe (534 osoby) Najczęściej poszukiwane zawody: • robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym (262 osoby); • pakowacz (210 osób); • pozostali pracownicy przy pracach prostych (109 osób).

PRACOWNICY BIUROWI (100 osób)	PRACOWNICY USŁUG I SPRZEDAWCY (753 osoby)
Kompetencje: język angielski (14 osób); aplikacje biurowe (51 osób); roczne doświadczenie ogólne (37 osób), na podobnym stanowisku (39 osób); prawo jazdy kat. B (39 osób). Cechy indywidualne: umiejętność pracy zespołowej (87 osób); staranność wykonywania pracy (84 osoby); dobra organizacja pracy własnej (76 osób). Wykształcenie: średnie ogólnokształcące (29 osób); policealne i średnie zawodowe (29 osób); zasadnicze zawodowe (26 osób). Sekcja: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (33 osoby) Najczęściej poszukiwane zawody: • magazynier (43 osoby); • pozostali pracownicy obsługi biurowej (21 osób); • technik prac biurowych (18 osób).	Kompetencje: znajomość aplikacji biurowych (19 osób); roczne doświadczenie ogólne (400 osób); na podobnym stanowisku (414 osób); język angielski (25 osób); prawo jazdy kat. B (140 osób); znajomość zasad BHP (90 osób). Cechy indywidualne: umiejętność pracy zespołowej (562 osoby); staranność wykonywania pracy (533 osoby); obowiązkowość (492 osoby). Wykształcenie: zasadnicze zawodowe (438 osób); gimnazjalne i poniżej (199 osób). Sekcja: działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (277 osób) Najczęściej poszukiwane zawody: • robotnik gospodarczy (299 osób); • pracownik ochrony fizycznej I stopnia (120 osób); • pracownik ochrony fizycznej bez licencji (100 osób).

2.4.1. Zapotrzebowanie na pracowników według wielkich grup zawodów oraz podregionów

Największe dysproporcje w zapotrzebowaniu na pracowników według wielkich grup w podregionach wystąpiły w przypadku:

- specjalistów – najczęściej (69%) poszukiwano w podregionie bydgosko-toruńskim, najrzadziej zaś we włocławskim (12,6%);
- z grupy operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń najmniejszy odsetek poszukiwany był w podregionie włocławskim (10,9%), w pozostałych dwóch ponad 40%;
- techników i innego średniego personel poszukiwano najczęściej w podregionie bydgosko-toruńskim (46,7%) oraz grudziądzkim (40,75), najmniej zaś w podregionie włocławskim (12,6%).

2.5. Analiza według zawodów

Plany pracodawców biorących udział w badaniu ankietowym w związku z zatrudnieniem pracowników do końca 2013 r. dotyczyły 3336 osób i 306 różnych zawodów. Największe zapotrzebowanie na pracowników występowało w następujących zawodach (powyżej 20 osób):

- robotnik gospodarczy – 299 osób;
- robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym – 262 osób;
- pakowacz – 210 osób;
- pracownik ochrony fizycznej I stopnia – 120 osób;
- pozostali pracownicy przy pracach prostych – 109 osób;
- robotnik budowlany – 104 osoby;
- pracownik ochrony fizycznej bez licencji – 100 osób;
- sprzedawca – 85 osób;
- szwaczka – 74 osoby;
- pozostałe pomoce i sprzętaczki biurowe, hotelowe i podobne – 70 osób;
- ślusarz – 67 osób;
- pielęgniarka – 59 osób;
- sprzętaczka biurowa – 59 osób;
- przedstawiciel handlowy – 57 osób;
- cieśla szalunkowy – 50 osób;
- murarz – 49 osób;
- pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle – 46 osób;

- magazynier – 43 osoby;
- pozostali spawacze i pokrewni – 43 osoby;
- spawacz metodą mag – 41 osób;
- tapicer – 38 osób;
- przetwórcza owoców i warzyw – 35 osób;
- strażak – 33 osoby;
- cukiernik – 32 osoby;
- kierowca autobusu – 29 osób;
- pozostali funkcjonariusze służby więziennej – 28 osób;
- kierowca samochodu ciężarowego – 26 osób;
- specjalista do spraw marketingu i handlu – 21 osób;
- pozostali pracownicy obsługi biurowej – 21 osób.

2.5.1. Analiza zapotrzebowania na pracowników w wymiarze kwalifikacyjno-zawodowym – profil poszukiwanego pracownika

Na podstawie informacji pochodzących z badania pracodawców z województwa kujawsko-pomorskiego zrealizowanego w 2013 r. dokonano próby określenia **kompetencji**, które będą cenione wśród kandydatów na oferowane stanowiska. Poniżej prezentujemy informacje dotyczące **10 najczęściej poszukiwanych zawodów** wraz z najczęściej wskazywanymi kompetencjami oraz powodem zatrudnienia.

1. Robotnik gospodarczy

Kto poszukuje?

299 osób w tym zawodzie planowało zatrudnić 20 podmiotów do końca 2013 r. (12 podmiotów pochodziło z sektora prywatnego, a 8 z sektora publicznego). Ponad połowa planowanego zatrudnienia (163 osoby) miała charakter sezonowy. 41% (124) oferowanych miejsc pracy zgłoszono w podmiotach z sektora prywatnego. Zatrudnienie subsydiowane dotyczyło 179 stanowisk (60% zapotrzebowania w zawodzie robotnik gospodarczy). 134 (45%) miejsca pracy pochodziły z sekcji *administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne*.

Czego oczekuje pracodawca?

Poziom wykształcenia: **gimnazjalne i poniżej** (na 187 stanowiskach) lub **zasadnicze zawodowe** (na 111 stanowiskach).

Pracodawcy wymagali od kandydatów **doświadczenia zawodowego** zarówno na podobnym stanowisku pracy, jak i ogólnego doświadczenia zawodowego (roczne doświadczenie dotyczyło 109 miejsc pracy). Oczekiwane były również cechy indywidualne: **umiejętność pracy zespołowej** (205 osób), **dobra organizacja pracy własnej** (166 osób), **staranność wykonywania pracy** (164 osoby), **obowiązkowość** (157 osób), **komunikatywność** (108 osób), **gotowość do podnoszenia kwalifikacji zawodowych** (105 osób) i **szybkość uczenia się** (101 osób).

Od 5 osób pracodawcy oczekiwali posiadania **prawa jazdy kat. B**.

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie robotnik gospodarczy:

- Włocławek – 101 osób;
- chełmiński – 53 osoby;
- nakielski – 40 osób;
- świecki – 35 osób;
- mogileński – 30 osób;
- wąbrzeski – 15 osób;
- tucholski – 10 osób;
- Bydgoszcz – 4 osoby;
- włocławski – 3 osoby;
- brodnicki – 3 osoby;
- aleksandrowski – 2 osoby;
- lipnowski – 2 osoby;
- inowrocławski – 1 osoba.

2. Robotnik pomocniczy w przemyśle przemysłowym

Kto poszukuje?

262 osoby w tym zawodzie planowało zatrudnić 11 podmiotów do końca 2013 r. 215 osób miano zatrudnić w ramach prac sezonowych. Wszystkie oferty pracy pochodziły z sektora prywatnego. Zapotrzebowanie zgłaszały podmioty duże (260 miejsc pracy dotyczyło podmiotów zatrudniających powyżej 50 osób) oraz średnie (2 miejsca pracy dotyczyły podmiotów zatrudniających od 10 do 49 osób). 14 miejsc pracy dotyczyło zatrudnienia subsydiowanego. 260 ofert zgłoszono w sekcji *przetwórstwo przemysłowe*, a 2 oferty z sekcji *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle*.

Czego oczekuje pracodawca?

Poziom wykształcenia: większość pracodawców oczekiwała pracowników z wykształceniem **zasadniczym zawodowym** (dotyczyło to 202 stanowisk), **gimnazjalnym i poniżej** (52 osoby) oraz **policealnym i średnim zawodowym** (8 osób).

W przypadku 57 osób pracodawcy oczekiwali od kandydatów **rocznego doświadczenia na podobnym stanowisku** lub **rocznego ogólnego doświadczenia zawodowego**.

Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym powinien się cechować **starannością wykonywania pracy** (159 osób), **szybkością uczenia się** (152 osoby), **obowiązkowością** (129 osób), **dobrą organizacją pracy własnej** (79 osób) oraz **umiejętnością pracy zespołowej** (77 osób).

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie robotnik pomocniczy w przemyśle przemysłowym:

- mogileński – 150 osób;
- brodnicki – 40 osób;
- Włocławek – 30 osób;
- bydgoski – 25 osób.
- tucholski – 8 osób;
- toruński – 4 osoby;
- radziejowski – 3 osoby;
- wąbrzeski – 2 osoby.

3. Pakowacz

Kto poszukuje?

210 osób w tym zawodzie planowało zatrudnić 8 podmiotów (7 prywatnych i 1 publiczny) do końca 2013 r. Wszystkie pochodziły z sekcji *przetwórstwo przemysłowe*. Powodem planowanych zatrudnień był **rozwój placówki** (152 osoby), **zatrudnienie sezonowe** (30 osób) oraz **wzrost popytu na produkty i usługi** (28 osób). Zatrudnienie subsydiowane dotyczyło 19 osób.

Czego oczekuje pracodawca?

Poziom wykształcenia: **policealne i średnie zawodowe** – 149 osób (71%), **zasadnicze zawodowe** – 51 osób (24%), **gimnazjalne i poniżej** 10 osób (5%).

Od kandydatów do pracy oczekiwano **staranności wykonywania pracy** (178 osób), **gotowości do podnoszenia kwalifikacji** (156 osób), **dobrej organizacji**

pracy własnej (154 osoby), **umiejętności pracy zespołowej** (154 osoby), **ambicji** (150 osób).

Według pracodawców osoby poszukiwane w zawodzie pakowacz powinny posiadać **prawo jazdy kat. B** (dotyczyło to 145 osób).

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie pakowacz:

- golubsko–dobrzyński – 145 osób;
- świecki – 27 osób;
- nakielski – 24 osoby;
- tucholski – 10 osób;
- toruński – 4 osoby.

4. Pracownik ochrony fizycznej I stopnia

Kto poszukuje?

120 osób w tym zawodzie planowały zatrudnić 2 podmioty do końca 2013 r. W przypadku wszystkich etatów wolne miejsca pracy powstały w wyniku *wzrostu popytu na produkty i usługi*. Podmioty planujące zatrudnienie osób w tym zawodzie należały do sektora prywatnego oraz sekcji *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca* (były to 2 podmioty duże zatrudniające więcej niż 50 osób). Wszystkie wolne miejsca pracy były w ramach zatrudnienia subsydiowanego.

Czego oczekuje pracodawca?

Wykształcenie: **zasadnicze zawodowe** (w przypadku 120 osób).

Od wszystkich kandydatów oczekiwano takich cech indywidualnych, jak:

szybkość uczenia się, staranność wykonywania pracy, obowiązkowość, umiejętność pracy zespołowej, gotowość podnoszenia kwalifikacji, komunikatywność oraz samodzielność. Od 20 osób dodatkowo oczekiwano **dobrej organizacji pracy własnej.**

Gdzie?

Zatrudnienie w zawodzie pracownik ochrony fizycznej I stopnia planowano w Bydgoszczy.

5. Pozostali pracownicy przy pracach prostych

Kto poszukuje?

109 osób w tym zawodzie planowały zatrudnić 4 podmioty do końca 2013 r. 97 wolnych miejsc pracy z sekcji *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*, a 12 z sekcji *przetwórstwo przemysłowe*. Wszystkie należały do sektora prywatnego, 105 miejsc pracy było w podmiotach dużych, zatrudniających 50 i więcej pracowników, a 4 osoby miały znaleźć zatrudnienie w podmiotach średnich. Chęć zatrudnienia 85 osób była związana z sezonowym charakterem pracy, 22 osób ze wzrostem popytu na produkty i usługi, a 2 z rozwojem firmy. 2 miejsca pracy dotyczyły zatrudnienia subsydiowanego.

Czego oczekuje pracodawca?

Wykształcenia **gimnazjalnego i poniżej** oczekiwano od 95 kandydatów, a **zasadniczego zawodowego** od 14. 10 osób powinno mieć **roczne doświadczenie ogólne** zawodowe lub **roczne doświadczenie zawodowe na podobnym stanowisku**. Pracodawcy oczekiwali **staranności wykonywania pracy** (109 osób), **obowiązkowości** (107 osób), **umiejętności pracy zespołowej** (99 osób), **dobrej organizacji pracy własnej i samodzielności** (95 osób).

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie pozostali pracownicy przy pracach prostych:

- Bydgoszcz – 95 osób;
- bydgoski – 12 osób;
- Toruń – 2 osoby.

6. Robotnik budowlany

Kto poszukuje?

104 osoby w tym zawodzie planowały zatrudnić 24 podmioty do końca 2013 r. Były to 23 podmioty prywatne i 1 podmiot publiczny z 2 sekcji. 99 ofert zgłoszono w sekcji z *budownictwo* oraz 5 ofert z sekcji *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle*. 10 miejsc pracy było związanych z zatrudnieniem subsydiowanym. 45 osób planowano zatrudnić do prac sezonowych, 32 ze

względem na wzrost popytu na produkty i usługi, 23 etaty wynikały z rozwoju firmy, a 4 powstały ze względu na uzupełnienie braków kadrowych.

Czego oczekuje pracodawca?

Poziom wykształcenia: **zasadnicze zawodowe** (76 osób) lub **gimnazjalne i poniżej** (27 osób).

Pracodawcy oczekiwali od kandydatów na pracowników rocznego doświadczenia ogólnego (49 osób) lub na podobnym stanowisku (od 42 osób oczekiwano doświadczenia rocznego), **obowiązkowości** (98 osób), **staranności wykonywania pracy** (84 osoby), **umiejętności pracy zespołowej** (78 osób), **szybkości uczenia się** (62 osoby), **dobrej organizacji pracy własnej** (52 osoby), **samodzielności** (44 osoby), **radzenia sobie ze stresującymi sytuacjami** (43 osoby) oraz **ambicji** (39 osób).

Pracodawcy poszukiwali 32 osób z **prawem jazdy kat. B** oraz 6 osób posiadających wiedzę o przepisach **BHP**.

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie robotnik budowlany:

- aleksandrowski – 30 osób;
- Włocławek – 16 osób;
- Grudziądz – 12 osób;
- świecki – 8 osób;
- Bydgoszcz – 8 osób;
- lipnowski – 5 osób;
- włocławski – 5 osób;
- brodnicki – 5 osób;
- golubsko-dobrzyński – 5 osób;
- bydgoski – 5 osób;
- toruński – 5 osób.

7. Pracownik ochrony fizycznej bez licencji

Kto poszukuje?

100 osób w tym zawodzie planowano zatrudnić w 2 podmiotach z sektora prywatnego. Były to podmioty duże z branży *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca* do końca 2013 r. Wszystkie etaty wynikały z rozwoju firmy. Żadne oferowane stanowisko pracy nie dotyczyło zatrudnienia subsydiowanego.

Czego oczekuje pracodawca?

Poziom wykształcenia: poszukiwane były osoby z wykształceniem **zasadniczym zawodowym** (100 osób).

Istotne dla pracodawców było posiadane doświadczenie zawodowe, zarówno ogólne (roczne – 80 osób), jak i w zawodzie (roczne – 80 osób). Wszyscy kandydaci powinni posiadać takie umiejętności, jak: **dobra organizacja pracy własnej, gotowość do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz komunikatywność**. 80 osób powinno **posiadać zdolność szybkiego uczenia się, starannego wykonywania pracy, być obowiązkowym, radzić sobie ze stresującymi sytuacjami, umieć pracować w zespole, być ambitnym oraz samodzielny**.

W ramach 80 miejsc pracy wymagano posiadania **prawa jazdy kat. B oraz wiedzy z zakresu przepisów BHP**.

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie pracownik ochrony fizycznej bez licencji:

- Bydgoszcz – 80 osób;
- Włocławek – 20 osób.

8. Sprzedawca

Kto poszukuje?

85 osób w tym zawodzie planowało zatrudnić 28 prywatnych podmiotów do końca 2013 r. Zwiększenie zatrudnienia o 47 osób spowodowane było rozwojem firmy, a 24 miano zatrudnić ze względu na uzupełnienie braków kadrowych. Miejsca pracy w większości (70 osób, 82%) pochodziły z sekcji *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle*. 25 (29%) stanowisk dotyczyło zatrudnienia subsydiowanego.

Czego oczekuje pracodawca?

Poziom wykształcenia: większość miejsc pracy była przeznaczona dla osób z wykształceniem minimum **zasadniczym zawodowym** (46 osób), 33 dla osób z wykształceniem **średnim ogólnokształcącym**, a 6 dla osób z wykształceniem **policealnym i średnim zawodowym**.

W przypadku 56 miejsc pracy oczekiwano **rocznego doświadczenia na podobnym stanowisku, rocznego ogólnego doświadczenia zawodowego**. Pracodawcy wymagali od pracowników **komunikatywności** (74 osoby), **staranności wykonywania pracy** (70 osób), **szybkości uczenia się** (63 osoby),

obowiązkowości (46 osób), **dobrej organizacji pracy własnej** (46 osób), **samodzielności** (46 osób) oraz **umiejętności pracy zespołowej** (45 osób).

12 osób powinno mieć prawo **jazdy kat. B**. Pracodawcy oczekiwali umiejętności **obsługi kasy fiskalnej** (5 osób). Poszukiwano 2 osób ze znajomością **języka angielskiego**.

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie sprzedawcy:

- Bydgoszcz – 48 osób;
- toruński – 7 osób;
- lipnowski – 5 osób;
- włocławski – 5 osób;
- Włocławek – 4 osoby;
- świecki – 4 osoby;
- brodnicki – 3 osoby;
- nakielski – 2 osoby;
- Grudziądz – 2 osoby;
- bydgoski – 2 osoby;
- golubsko-dobrzyński – 1 osoba;
- grudziądzki – 1 osoba;
- tucholski – 1 osoba.

9. Szwaczka

Kto poszukuje?

74 osoby w tym zawodzie planowało zatrudnić 8 prywatnych firm do końca 2013 r. 11 miejsc pracy zorganizowano w ramach zatrudnienia subsydiowanego. 44 osoby planowano zatrudnić w sekcji *przetwórstwo przemysłowe*, a 30 w sekcji *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*. 38 osób ze względu na wzrost popytu na produkty i usługi, 35 ze względu na rozwój firmy, a jedną osobę do pracy sezonowej.

Czego oczekuje pracodawca?

Poziom wykształcenia: pracodawcy poszukiwali osób z wykształceniem **zasadniczym zawodowym** (56 osób) oraz osób z wykształceniem **gimnazjalnym i poniżej** (18 osób).

Na 63 stanowiskach pracy wymagane było doświadczenie roczne ogólne, na 10 stanowiskach – dwuletnie. W przypadku 53 miejsc pracy poszukiwano osób z doświadczeniem rocznym na podobnym stanowisku.

Według pracodawców poszukiwane szwaczki powinny **starannie wykonywać swoją pracę** (64 osoby) i **dobrze ją zorganizować** (48 osób) oraz być **obowiązkowe** (39 osób).

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie szwaczki:

- Bydgoszcz – 30 osób;
- chełmiński – 15 osób;
- Grudziądz – 10 osób;
- tucholski – 10 osób;
- bydgoski – 5 osób;
- golubsko-dobrzyński – 3 osoby;
- Włocławek – 1 osoba.

10. Pozostałe pomoce i sprzętaczki biurowe, hotelowe i podobne

Kto poszukuje?

70 osób w tym zawodzie planowało zatrudnić 5 podmiotów do końca 2013 r. 40 miejsc pracy dotyczyło zatrudnienia subsydiowanego¹⁴. W przypadku 40 etatów wolne miejsca pracy były związane z rozwojem firmy, 25 ze wzrostem popytu na produkty i usługi, a 5 z uzupełnieniem braków kadrowych. 35 (50%) miejsc pracy pochodziło z sekcji *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*, 30 (43%) miejsc pracy z sekcji *opieka zdrowotna i pomoc społeczna*. Po 35 (50%) oferowanych miejsc pracy pochodziło z sektora prywatnego i publicznego.

Czego oczekuje pracodawca?

Poziom wykształcenia: **zasadnicze zawodowe** – na 65 stanowiskach (93%), w pozostałych przypadkach wskazano wykształcenie **gimnazjalne i poniżej**.

W przypadku 25 miejsc pracy oczekiwano **rocznego doświadczenia w zawodzie**, a w 35 przypadkach **ogólnego rocznego doświadczenia** zawodowego. Największe znaczenie miały jednak dla pracodawców cechy indywidualne. Od 65 osób oczekiwano **starannego wykonywania obowiązków, dobrej organizacji pracy własnej, umiejętności pracy**

¹⁴ Zatrudnienie subsydiowane to taka forma zatrudnienia, za które pracodawca w całości lub częściowo otrzymuje zwrot kosztów zatrudnienia bezrobotnego.

zespołowej oraz samodzielności. 35 osoby powinny się cechować **obowiązkowością i gotowością do podnoszenia kwalifikacji.**

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie pozostałe pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i podobne:

- Bydgoszcz – 65 stanowisk;
- chełmiński – 5 stanowisk.

2.6. Analiza według poziomu wykształcenia

Ankietowani pracodawcy określali, jakiego poziomu wykształcenia oczekują od kandydatów na oferowane stanowiska. Dokonano porównania wyników z czterech pomiarów – w 2010, 2011, 2012 i 2013 r.

We wszystkich badaniach pracodawcy najczęściej oczekiwali wykształcenia **zasadniczego zawodowego**, a udział osób do zatrudnienia, od których oczekiwano takiego wykształcenia, w ogóle osób, które planuje się zatrudnić, był bliski 50%, a nawet przekraczał ten poziom (w 2010 r. – 45,1%, 2173 osoby; w 2011 r. – 49,7%, 1539 osób; w 2012 r. – 58,8%, 2273 osoby i w 2013 r. – 54,7%, 1824 osoby).

Wykształcenie zasadnicze zawodowe było w 2013 r. najczęściej wskazywane jako oczekiwany poziom wykształcenia w ramach sekcji PKD *transport i gospodarka magazynowa* (90,9% osób, które planowano zatrudnić do końca 2013 r. w tej sekcji), *budownictwo* (83,1% osób, które planowano zatrudnić do końca 2013 r. w sekcji I – *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca* (73,8% osób, które planowano zatrudnić do końca 2013 r. w sekcji).

Wykształcenie **gimnazjalne i poniżej** dotyczyło 16,8% miejsc pracy, na których planowano zatrudnienie pracowników do końca 2013 r. (561 osób). **Wyższe** – 9,0% (300 osób), **średnie ogólnokształcące** 7,1% (238 osób), **policealne i średnie zawodowe** – 12,4% (412 osób) – w tym przypadku w 2013 r. nastąpił znaczny wzrost w stosunku do lat ubiegłych (dla porównania w 2010 r. – 5,0%, w 2011 r. – 8,2%, w 2012 r. – 6,1%).

Jeśli porównać trzy pomiary, największe zmiany zaszły w kategorii odpowiedzi „wykształcenie – **bez znaczenia**”. Poziom wykształcenia nie miał

znaczenia w przypadku 20,3% osób, które planowano zatrudnić w 2010 r., w 2011 r. – 11,9%, w 2012 r. dotyczyło to tylko 1,3%, a w 2013 r. nastąpił dalszy spadek – wykształcenie było bez znaczenia w przypadku jednej osoby planowanej do zatrudnienia jako robotnik budowlany.

2.6.1. Potrzeby kadrowe pracodawców a kwalifikacje absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i bezrobotnych do 25. roku życia

Czy oczekiwania pracodawców co do poziomu wykształcenia kandydatów do pracy mają szansę być zrealizowane przez absolwentów lub osoby młode do 25. roku życia, zarejestrowane w urzędach pracy województwa kujawsko-pomorskiego?

Porównując zestawienie oczekiwanego poziomu wykształcenia wskazanego przez pracodawców z poziomem wykształcenia absolwentów w województwie kujawsko-pomorskim, można zauważyć, że absolwenci mogą zaspokoić potrzeby kadrowe pracodawców (jeśli brać pod uwagę poziom wykształcenia).

Według danych z Systemu Informacji Oświatowej w województwie kujawsko-pomorskim najliczniejszą grupą **absolwentów szkół ponadgimnazjalnych** w roku szkolnym 2011/2012 (ogółem 54 841 osób) stanowili absolwenci szkół wyższych 42,1% (23 096 osób), następnie liceów¹⁵ 25,2% (13 806 osób). W dalszej kolejności techników 13,7% (7502 osoby) i zasadniczych szkół zawodowych 9,9% (5409 osób).

Zarejestrowani w urzędach pracy młodzi do 25. r.ż. (stan na koniec czerwca 2013 r.) to przede wszystkim osoby z wykształceniem: gimnazjalnym i poniżej 27,4% (7704 osoby), policealnym i średnim zawodowym 24,4% (6853 osoby) oraz zasadniczym zawodowym 23,0% (6458 osób). Wśród bezrobotnych do 25. roku życia 20,7% miało wykształcenie średnie ogólnokształcące (5821 osób), a 4,4% wyższe (1240 osób).

Zasadniczo oczekiwania pracodawców co do poziomu wykształcenia mogą być zrealizowane przez absolwentów lub osoby młode zarejestrowane w urzędach pracy. Porównując dane z badania w 2013 r. z danymi nt. absolwentów szkół zasadniczych zawodowych, można odnieść wrażenie, że pracodawcy planujący zatrudnienie na stanowiskach, na których oczekiwano

¹⁵ Kategoria dotyczy liceów ogólnokształcących, uzupełniających i profilowanych.

właśnie tego poziomu wykształcenia, nie powinni mieć trudności w znalezieniu odpowiednich pracowników. W badaniu zrealizowanym w 2013 r. pracodawcy planowali zatrudnienie 1824 osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Podobnie jak w pomiarach z poprzednich lat, stanowiło to zdecydowaną większość zapotrzebowania na pracowników zdiagnozowanego w ramach badania w 2013 r. W końcu czerwca 2013 r. w ewidencji bezrobotnych zarejestrowanych było 6458 osób do 25. roku życia z wykształceniem zasadniczym zawodowym (stanowili oni 23,0% w grupie osób bezrobotnych do 25. roku życia). Absolwenci zasadniczych szkół zawodowych w roku szkolnym 2011/2012 to grupa 5409 osób. O rekrutacji na stanowiska pracy kierowane do osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym zakończonej sukcesem decydować będą wymagany zawód oraz dodatkowe oczekiwania pracodawcy.

Czy oczekiwania pracodawców co do posiadanego zawodu kandydatów do pracy mogą być zrealizowane przez absolwentów zasadniczych szkół zawodowych lub osoby młode zarejestrowane w urzędach pracy naszego województwa?

Najliczniejsze zawody wśród absolwentów zasadniczych szkół zawodowych w województwie kujawsko-pomorskim w roku szkolnym 2011/2012¹⁶ to:

- kucharz małej gastronomii (1000 osób);
- sprzedawca (964 osoby);
- mechanik pojazdów samochodowych (701 osób);
- fryzjer (478 osób);
- mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych (223 osoby);
- ślusarz (221 osób);
- murarz (205 osób);
- stolarz (190 osób);
- cukiernik (143 osoby);
- elektryk (140 osób);
- elektromechanik pojazdów samochodowych (130 osób);
- malarz-tapeciarz (105 osób).

¹⁶ Źródło: Monitoring zawodów nadwyżkowych i deficytowych w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r., cz. 2, WUP w Toruniu, s. 12; informacja przygotowana na podstawie przekazanych przez Departament Rynku Pracy w MPiPS danych z Systemu Informacji Oświatowej (SIO) o absolwentach w roku szkolnym 2010/2011 oraz z Głównego Urzędu Statystycznego na temat absolwentów w roku akademickim 2011/2012.

Na pierwszym miejscu znalazł się kucharz małej gastronomii, który pojawił się w planach pracodawców dotyczących zatrudnienia, ale zapotrzebowanie dotyczyło tylko jednej osoby (podobnie w przypadku fryzjera). Pracodawcy nie przewidywali zatrudnienia osób w zawodzie mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych, elektromechanik pojazdów samochodowych i malarz-tapeciarz.

Poniżej podano liczbę osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, jaką planowano zatrudnić do końca 2013 r. w najliczniejszych zawodach wśród absolwentów 2011/2012:

- ślusarz – planowano zatrudnienie 72 osób;
- murarz – planowano zatrudnienie 43 osób;
- elektryk – planowano zatrudnienie 7 osób;
- sprzedawca – planowano zatrudnienie 7 osób;
- stolarz – planowano zatrudnienie 7 osób;
- mechanik pojazdów samochodowych – planowano zatrudnienie 6 osób;
- cukiernik – planowano zatrudnienie 2 osób;
- kucharz małej gastronomii – planowano zatrudnienie 1 osoby;
- fryzjer – planowano zatrudnienie 1 osoby;
- mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych – nie planowano zatrudnienia;
- elektromechanik pojazdów samochodowych – nie planowano zatrudnienia;
- malarz-tapeciarz – nie planowano zatrudnienia.

Zapotrzebowanie na pracowników w tych zawodach było znacznie mniejsze niż liczba absolwentów. Popyt na kwalifikacje mniejszy niż podaż wpływa na trudności w znalezieniu pracy w wyuczonym zawodzie.

W jakich zawodach było najwięcej młodych osób zarejestrowanych w urzędach pracy jako bezrobotni lub poszukujący pracy?

Według stanu w dniu 31 grudnia 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych pozostawało 8060 bezrobotnych będących

w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki¹⁷, którzy stanowili 5,4% ogółu bezrobotnych.

Wśród nich najliczniej (powyżej 100 osób zarejestrowanych) występowały zawody:

- sprzedawca (672 osoby);
- kucharz małej gastronomii (298 osób);
- fryzjer (206 osób);
- mechanik pojazdów samochodowych (205 osób);
- technik ekonomista (167 osób);
- technik informatyk (102 osoby).¹⁸

Podsumowując, ankietowani pracodawcy od kandydatów do pracy oczekiwali najczęściej niskiego poziomu wykształcenia – zasadniczego zawodowego lub niższego (łącznie 71,5% planowanego zatrudnienia w województwie, tj. 2385 osób). Potencjalni kandydaci spełniający wymagania co do poziomu wykształcenia figurują w rejestrach powiatowych urzędów pracy. Z analizy wynika, że najwięcej absolwentów ma zawody, w których jest zarejestrowanych najwięcej młodych bezrobotnych. Szczególnie dotyczy to zawodów takich jak: sprzedawca (co 2. absolwent posiadający ten zawód trafia do rejestru), kucharz małej gastronomii (co 3. absolwent trafia do rejestru), mechanik pojazdów samochodowych (również co 3. absolwent trafia do rejestru).

Z badania przeprowadzonego w 2010 r. wśród uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych w ramach **Bilansu Kapitału Ludzkiego** wynika, że województwo kujawsko-pomorskie (obok wielkopolskiego, opolskiego i pomorskiego) jest regionem, gdzie odnotowano największy odsetek uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy uczą się w zasadniczych szkołach zawodowych. Chęć dalszego kształcenia się po zakończeniu obecnej szkoły deklarowało 87% uczniów z naszego województwa. Świadczy to o rosnących

¹⁷ Są to tzw. absolwenci, najczęściej osoby młode (do 25. roku życia), ale w tej kategorii mieszczą się również m.in. osoby, które ukończyły szkołę wyższą, do 27. roku życia, oraz inne osoby zarejestrowane jako bezrobotne w okresie do 12 miesięcy od dnia określonego w dyplomie, świadectwie lub innym dokumencie potwierdzającym ukończenie nauki w szkole, kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub stwierdzających nabycie uprawnień do wykonywania zawodu przez niepełnosprawnych.

¹⁸ Źródło: *Monitoring zawodów nadwyżkowych i deficytowych w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r.*, cz. 2, WUP w Toruniu.

aspiracjach edukacyjnych młodzieży. Na rynek pracy będą trafiały osoby coraz lepiej wykształcone. Autorzy „Raportu z badań uczniów szkół ponadgimnazjalnych i analizy kierunków kształcenia realizowanych w 2010 roku” w ramach projektu Bilans Kapitału Ludzkiego „Kogo kształcą polskie szkoły?” wskazują na tendencję do ukierunkowywania wyboru dalszej nauki w stronę wykształcenia technicznego, a nie rzemieślniczego czy robotniczego. Z przeprowadzonego badania wynika także, iż uczniowie są bardziej skłonni do wykonywania pracy, co do której wykonywania oceniają, że mają kompetencje.¹⁹

2.7. Analiza wybranych kompetencji poszukiwanych pracowników

Ankietowani pracodawcy planujący zatrudnienie pracowników do końca 2013 r. wymieniali, jakie kompetencje są przez nich najbardziej cenione u kandydatów na konkretne stanowiska pracy.

„Kompetencje to zbiór cech danej osoby decydujących o tym, że osiąga ona w swojej pracy dobre lub ponadprzeciętne efekty. (...) kompetencje są cechami uniwersalnymi, nie zależą od dziedziny aktywności danej jednostki. Oznacza to, że mogą być wykorzystywane w różnych zawodach. Nie każdy zawód wymaga od pracownika posiadania takich samych kompetencji na takim samym poziomie. Dlatego niezmiernie ważne jest uzyskanie informacji od pracodawców, jakie kompetencje są najbardziej cenione u kandydatów.”²⁰

Pracodawcy do końca 2013 r. planowali zatrudniać 3336 pracowników.

Oczekiwania ankietowanych w zakresie kompetencji pracowników skupiały się wokół:

- **cech/kompetencji indywidualnych** kandydatów, w przypadku 3062 oferowanych miejsc pracy (91,80%) pracodawcy oczekiwali określonych cech indywidualnych; od jednego pracownika pracodawcy najczęściej oczekiwali kilku cech jednocześnie, łącznie na poszczególne cechy wskazano 17 625 razy;

¹⁹ Raport z badań uczniów szkół ponadgimnazjalnych i analizy kierunków kształcenia realizowanych w 2010 roku w ramach projektu Bilans Kapitału Ludzkiego, „Kogo kształcą polskie szkoły?”, Warszawa 2011.

²⁰ M. Armstrong, *Zarządzanie zasobami ludzkimi*, Kraków: Oficyna Ekonomiczna, 2005, za: B. Mansfield, *What is 'Competence' all About?*, „Competency” 1999, No 6(3).

- posiadania **wiedzy specjalistycznej** i/lub **dodatkowych szkoleń** – w przypadku 1160 oferowanych miejsc pracy (34,8%) pracodawcy oczekiwali posiadania wiedzy specjalistycznej; podobnie jak w przypadku cech indywidualnych pracodawcy mogli w oczekiwaniach wobec jednego pracownika wskazać kilka odpowiedzi, łącznie wiedza specjalistyczna wskazana była 1393 razy;
- posiadania **prawa jazdy** – w przypadku 917 oferowanych miejsc pracy (27,5%) pracodawcy oczekiwali posiadania prawa jazdy, niekiedy kilku kategorii jednocześnie; łącznie na wszystkie kategorie wskazano 989 razy;
- znajomości **programów komputerowych** – w przypadku 599 oferowanych miejsc pracy (18,0%) pracodawcy oczekiwali znajomości konkretnych programów komputerowych; łącznie wymieniono programy komputerowe 804 razy;
- znajomości **języka obcego** – w przypadku 330 oferowanych miejsc pracy (9,9%) pracodawcy oczekiwali znajomości języka obcego lub kilku języków; łącznie na języki obce wskazano 482 razy;

Najczęściej wskazywane przez pracodawców oczekiwania od kandydatów do pracy w sektorach własności:

Sektor prywatny	Sektor publiczny
Planowano zatrudnienie 2783 osób	Planowano zatrudnienie 533 osób
- wykształcenie zasadnicze zawodowe 1756 wskazań (63,1%) - roczne doświadczenie na podobnym stanowisku 1263 wskazań (45,4%) - staranność wykonywania pracy – 2239 wskazań (14,85), umiejętność pracy zespołowej – 1190 wskazań (13,2%) - umiejętność obsługi aplikacji biurowych – 220 wskazań (33,3%) oraz innych aplikacji – 111 wskazań (16,8%) - znajomość języka angielskiego – 236 wskazań (59,3%) oraz języka niemieckiego – 98 wskazań (24,6%)	– wykształcenie gimnazjalne i poniżej – 202 wskazań (36,5% w tym 216 dotyczyło zatrudnienia subsydiowanego – 39,1%), wyższe – 108 wskazania (19,5%) – doświadczenie nie wymagane – 387 wskazań (72,6%) oraz roczne doświadczenie na podobnym stanowisku – 72 wskazań (13,5%) – umiejętność pracy zespołowej – 407 wskazań (15,5%) oraz staranność wykonywania pracy – 373 wskazania (14,2%) – umiejętność obsługi programów biurowych – 109 wskazań (15,8%) oraz innych aplikacji – 93 wskazania (13,5%) – znajomość języka angielskiego – 61 wskazań (10,4%), niemieckiego – 18 wskazań (3,1%).

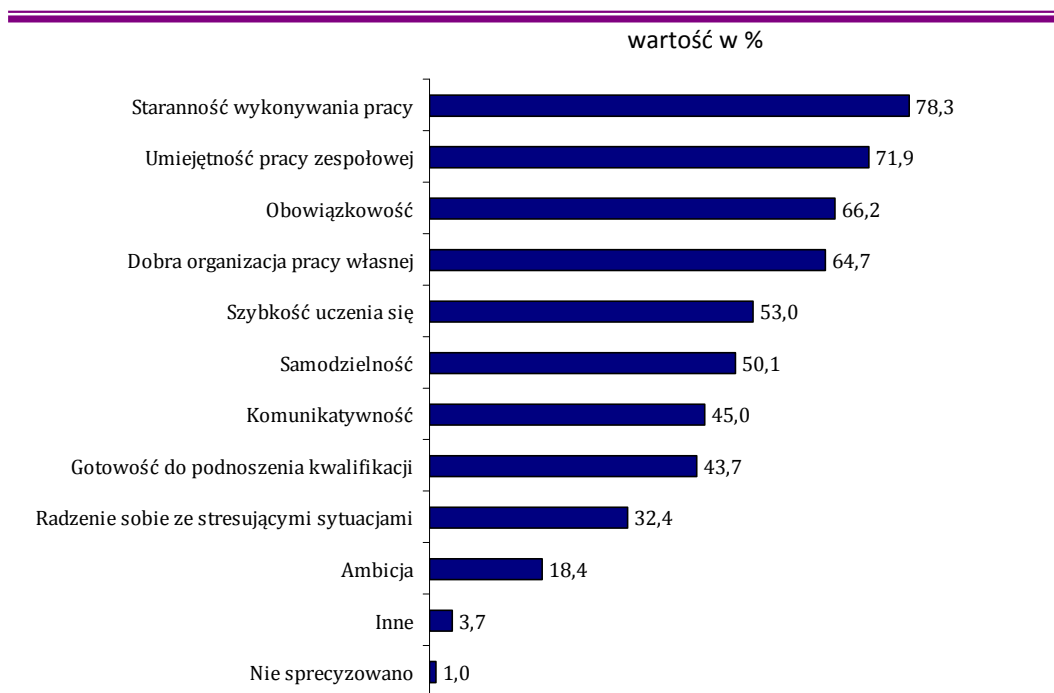
Najbardziej pożądanę na rynku pracy...

Kompetencje indywidualne (osobowościowe i społeczne). Od 91,8% osób, które planowano zatrudnić (N = 3336), oczekiwano określonych cech indywidualnych.

Najczęściej były to: staranność w wykonywaniu powierzonych zadań (na 2612 stanowiskach pracy, na których planowano do końca roku zatrudnić

pracownika, pracodawcy oczekiwali od kandydata takiej cechy), umiejętność pracy w zespole (oczekiwana na 2397 stanowiskach), obowiązkowość (wskazywana na 2209 stanowiskach) oraz dobra organizacja pracy własnej (oczekiwana na 2158 stanowiskach).

Wykres 22. Cechy indywidualne oczekiwane od kandydatów do pracy (N = 3336)*

Źródło: Badania własne WUP.

* Na wykresie procenty nie sumują się do 100, respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

Staranność, umiejętność pracy w zespole, obowiązkowość i dobra organizacja pracy własnej to cechy cenione przez pracodawców niezależnie od wielkości podmiotu. Dobra organizacja pracy własnej jest ważna przede wszystkim dla podmiotów małych i średnich, natomiast obowiązkowość głównie dla podmiotów dużych i średnich.

Pracodawcy z sekcji PKD najliczniej reprezentowanych w badaniu od kandydatów do pracy oczekują przede wszystkim staranności wykonywania pracy oraz umiejętności pracy w zespole i obowiązkowości (sekcje: *przetwórstwo przemysłowe; działalność w zakresie usług administrowania (...)* i *budownictwo*).

Wiedza specjalistyczna, dodatkowe szkolenia/kursy itp.

Podobnie jak w badaniu z 2012 r. posiadanie dodatkowych kompetencji wskazywali głównie pracodawcy z sekcji: *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca; przetwórstwo przemysłowe* oraz *budownictwo*. Oczekiwane było posiadanie przez kandydatów do pracy:

- wiedzy z zakresu BHP (dotyczyło to 294 osób, 8,8% osób, które planowano zatrudnić, N = 3336);
- znajomości technologii produkcji oczekiwano od 128 osób (3,8% osób, które planowano zatrudnić);
- umiejętności obsługi kasy fiskalnej oczekiwano od 71 osób (2,1% osób, które planowano zatrudnić);
- wiedzy z zakresu marketingu oraz księgowości oczekiwano od 38 osób w każdej z dziedzin (1,1% osób, które planowano zatrudnić);
- wiedzy z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi oczekiwano od 32 osób (1,0% osób, które planowano zatrudnić).

Innej wiedzy specjalistycznej oczekiwano od 697 osób (20,9% osób, które planowano zatrudnić). Wśród innych dodatkowych wymagań wymieniano: licencję na pracownika ochrony, uprawnienia spawalnicze, kursu kroju i szycia, specjalistycznych szkoleń z zakresu pielęgniarstwa, szkoleń z branży nawozowo-paszowej, znajomości rysunku technicznego.

Nie sprecyzowano oczekiwań dotyczących wiedzy specjalistycznej w przypadku 95 miejsc pracy.

Doświadczenie w cenie...

Zapytano pracodawców o oczekiwania dotyczące doświadczenia posiadanego przez kandydatów na oferowane miejsca pracy. Mogli wskazać, że oczekują **doświadczenia zawodowego w ogóle**, że bez znaczenia był rodzaj pracy wykonywanej wcześniej albo że oczekują **doświadczenia na podobnym stanowisku**.

Ankietowani pracodawcy planujący zatrudnienie pracowników oczekiwali **rocznego doświadczenia zawodowego ogólnego** od 1335 kandydatów do pracy (40,0% osób, które planuje się zatrudnić łącznie). Ogólne doświadczenie zawodowe było wymagane w sekcjach:

- *transport i gospodarka magazynowa* (w przypadku 80,0% osób, które planuje się zatrudnić w sekcji);
- *budownictwo* (52,2%);
- *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca* (49,4%).

W przypadku **doświadczenia na podobnym stanowisku** ankietowani planujący zatrudnienie pracowników oczekiwali również rocznego doświadczenia – dotyczyło to 1375 osób, tj. 41,2% osób, które planowano zatrudnić (N = 3336). Oczekiwanie to pochodziło głównie od pracodawców z sektora prywatnego (45,5% osób, które planuje się zatrudnić z tegoż sektora) i dotyczyło dużych podmiotów (40,7% osób, które planują zatrudnić duże podmioty).

Oczekiwania co do rocznego **doświadczenia na podobnym stanowisku** wyrażali pracodawcy z sekcji:

- *transport i gospodarka magazynowa* (78,2% osób, które planuje się zatrudnić w sekcji);
- *handel hurtowy i detaliczny* (54,9%);
- *budownictwo* (50,2%).

Znajomość języków obcych

Pracodawcy najczęściej oczekiwali znajomości **języka angielskiego** (na 297 oferowanych miejscach pracy, stanowiło to 8,9% wszystkich osób, które planuje się zatrudnić). Na drugim miejscu znalazł się **język niemiecki**, oczekiwany na 116 oferowanych miejscach pracy (3,5% osób, które planuje się zatrudnić). Na trzecim – rosyjski – 44 osoby (1,3%).

Prawo jazdy

Oczekiwania pracodawców w zakresie posiadania przez kandydatów do pracy prawa jazdy wyglądały następująco:

- prawo jazdy kategorii B – 803 osoby (24,1% osób planowanych do zatrudnienia; N = 3336);

- prawo jazdy kategorii C – 65 osób (1,9%);
- prawo jazdy kategorii C + E – 53 osoby (1,6%);
- prawo jazdy kategorii D – 29 osób (0,9%);
- prawo jazdy kategorii A – 5 osób;
- prawo jazdy kategorii T – 2 osoby.

W przypadku 32 osób, które planowano zatrudnić, pracodawcy wskazali, że oczekują od kandydatów posiadania prawa jazdy, nie sprecyzowali jednak, jakiej kategorii.

Podsumowanie

- Ponad 400 ankietowanych pracodawców w województwie (433 podmioty, 23,1%) planowało zatrudnienie pracowników do końca 2013 r. Łącznie planowano zatrudnić 3336 osób (stanowiło to 5,7% aktualnego zatrudnienia w podmiotach deklarujących chęć zatrudnienia pracowników do końca 2013 r. oraz 2,1% aktualnego zatrudnienia ogółem we wszystkich podmiotach biorących udział w badaniu). W 2012 r. co 4. przebadany pracodawca w województwie (496, 24,4% podmiotów) planował zatrudnienie pracowników do końca 2012 r. Łącznie planowano zatrudnić 3864 osoby. W 2011 r. 506 podmiotów planowało zatrudnienie 3097 osób. Największa liczba podmiotów – 614 – oraz liczba osób, które planuje się zatrudnić – 4943 – odnotowana była w badaniu z 2010 r.
- Zwolnienia pracowników przewidywało 144 pracodawców (7,7%). Plany zwolnień dotyczyły 1169 osób. W 2012 r. odpowiednio 158 pracodawców (1254 osoby), w 2011 r. 97 pracodawców przewidywało zwolnienia 840 osób. W 2010 r. 102 podmioty deklarowały plany zwolnienia 1788 osób.

W badaniu w 2013 r.:

- Największy udział podmiotów planujących zatrudnienie odnotowano w obrębie sekcji: *budownictwo, górnictwo i wydobywanie, administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne*.
- Największą liczbę osób planowano zatrudnić w sekcjach: *przetwórstwo przemysłowe, działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, budownictwo*.
- Najczęściej wskazywanym powodem planowanego zatrudnienia był rozwój firmy (32,2%). Równie często (33,0%) pracodawcy wskazywali na sezonowy charakter pracy jako powód planowanych zwolnień.

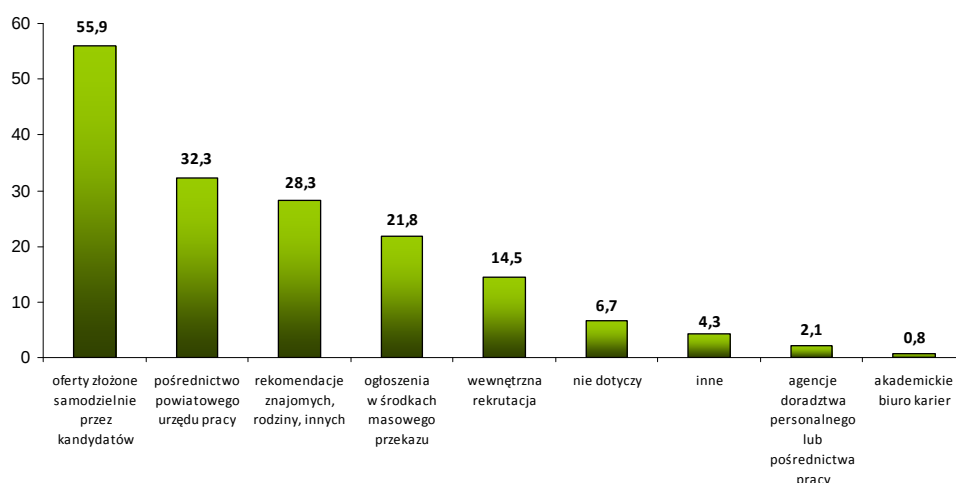
-
- A decorative vertical bar on the left side of the page, consisting of a light gray rectangular block at the top and a thin black vertical line extending downwards.
- Co 4. miejsce pracy oferowane przez pracodawców miało charakter zatrudnienia sezonowego.
 - Najczęściej (27,1%) oferowane miejsca pracy dotyczyły pracowników nisko wykwalifikowanych, należących do grupy pracowników przy pracach prostych.
 - W przypadku co 2. stanowiska oczekiwano wykształcenia zasadniczego zawodowego.

3. Metody rekrutacji pracowników

Jedno z pytań zadanych pracodawcom dotyczyło najbardziej efektywnych według nich form rekrutacji. Pracodawcy mogli wskazać nie więcej niż 2 formy spośród 7 wymienionych kategorii oraz, o ile uważali to za zasadne, podać inną metodę rekrutacji, niemieszczącą się w żadnej z wymienionych kategorii.

Podobnie jak w poprzednich latach, tak i w pomiarze w 2013 r. większość ankietowanych pracodawców – 55,9% (1048 podmiotów) za najbardziej efektywną formę uznała rekrutację z **ofertą składaną samodzielnie przez kandydatów**, a w dalszej kolejności **pośrednictwo powiatowego urzędu pracy** – 32,3% (606 podmiotów) oraz **rekomendacje znajomych, rodziny i innych** – 28,3% (530 podmiotów). Najmniej wskazań dotyczyło kategorii: pośrednictwo akademickich biur karier²¹ – 0,8% (15 pracodawców wskazało tę odpowiedź) oraz agencji doradztwa personalnego lub pośrednictwa pracy – 2,1% (40 pracodawców).

Wykres 23. Najbardziej efektywne formy rekrutacji (w %)

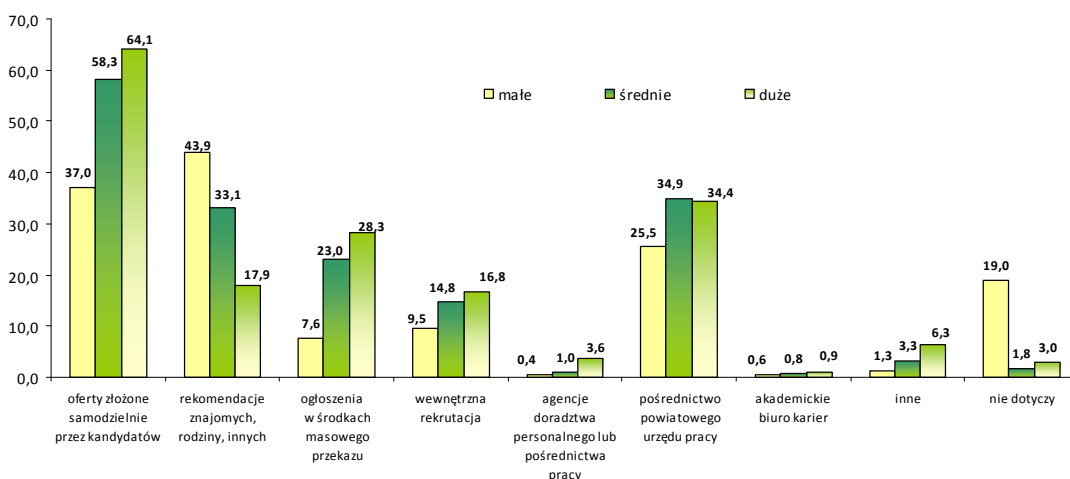
Źródło: Badania własne WUP. Na wykresie nie uwzględniono kategorii odpowiedzi „nie dotyczy”

Metody rekrutacji a wielkość podmiotu

²¹ Decydowały o tym z pewnością dostępność – zlokalizowanie tylko w kilku miastach i praca z wybraną grupą kandydatów.

Formy rekrutacji stosowane przez ankietowanych są uzależnione od wielkości podmiotu. Podmioty zatrudniające do 9 osób za najbardziej efektywną formę uważały rekomendacje znajomych, rodziny – 43,9% ankietowanych małych pracodawców, natomiast dla podmiotów średnich i dużych najbardziej efektywny sposób rekrutacji to nabór na podstawie ofert pracy złożonych samodzielnie przez kandydatów – odpowiednio 58,3% podmiotów średnich i 64,1% dużych. Na drugim miejscu małe podmioty wymieniły oferty pracy złożone samodzielnie przez kandydatów – 37,0%, a podmioty średnie (34,9%) i duże (34,4%) pośrednictwo powiatowego urzędu pracy. Na trzeciej pozycji w przypadku małych podmiotów najważniejsze jest pośrednictwo powiatowego urzędu pracy – 25,5%, w przypadku podmiotów średnich rekomendacje znajomych, rodziny i innych – 33,1%, a dla największych pracodawców ogłoszenia w środkach masowego przekazu – 28,3%. Struktura odpowiedzi w porównaniu do pomiaru z 2012 r. nie zmieniła się.

Wykres 24. Najbardziej efektywne formy rekrutacji według grup wielkości podmiotów (w %)

Źródło: badania własne WUP.

Metody rekrutacji a sektor własności podmiotu

Zarówno dla pracodawców z sektora publicznego, jak i prywatnego najbardziej efektywną formą rekrutacji były oferty pracy składane samodzielnie przez kandydatów. Tak twierdzi 53,1% ankietowanych

pracodawców z sektora prywatnego i 64,0% z publicznego. Następnie dla pracodawców sektora prywatnego efektywną formą były rekomendacje – 35,3%, a dla pracodawców z sektora publicznego pośrednictwo powiatowego urzędu pracy – 32,4%. Struktura odpowiedzi w porównaniu z pomiarem z 2012 r. nie zmieniła się.

Metody rekrutacji a sekcja PKD podmiotu

Formy rekrutacji uważane przez naszych respondentów za najbardziej efektywne były takie same dla podmiotów z czterech najliczniej reprezentowanych w badaniu sekcji PKD. Większość ankietowanych podmiotów z sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* za najbardziej efektywną formę poszukiwania pracowników uważało rozpatrywanie **ofert złożonych przez samych zainteresowanych pracą** (60,9% ankietowanych z tej sekcji). Podobnie w innych sekcjach: *handel hurtowy i detaliczny* (odpowiednio: 50,5% ankietowanych z tej sekcji); *budownictwo* (50,5% ankietowanych z sekcji) oraz *edukacja* (74,5% ankietowanych z tej sekcji).

Metody rekrutacji a podregion

W podregionie włocławskim odsetek pracodawców, którzy uważali, że najlepszym sposobem rekrutacji było skorzystanie z ofert samodzielnie złożonych przez kandydatów, jest znacznie wyższy niż w podregionie bydgosko-toruńskim i grudziądzkim. Wynosi on 62,7% w podregionie włocławskim, 53,6% w grudziądzkim i 52,4% w podregionie bydgosko-toruńskim (była to najczęściej wskazywana kategoria we wszystkich podregionach). Na drugim miejscu dla pracodawców z podregionu włocławskiego i grudziądzkiego było poszukiwanie pracowników za pośrednictwem powiatowego urzędu pracy – odpowiednio 39,7% oraz 44,5%, a dla ankietowanych pracodawców z podregionu bydgosko-toruńskiego rekomendacje znajomych, rodziny – 35,0%. Trzecia lokata w podregionach włocławskim i grudziądzkim to rekomendacje znajomych, rodzinny i innych osób, odpowiednio: 21,6% i 25,2%, natomiast dla podregionu bydgosko-toruńskiego to ogłoszenia w środkach masowego przekazu (29,8%).

Metody rekrutacji a zawody poszukiwanych pracowników

Wśród ankietowanych pracodawców, którzy planowali zatrudnić pracowników, najbardziej efektywny sposób rekrutacji dotyczył naboru na podstawie ofert złożonych samodzielnie przez kandydatów, i to niezależnie od przynależności zawodu do grupy wielkiej zawodów. Była to najbardziej efektywna forma rekrutacji, kiedy poszukiwano zarówno specjalistów, pracowników biurowych, robotników przemysłowych, operatorów, jak i monterów maszyn czy pracowników przy pracach prostych. Wyjątkiem są zawody zaliczane do grupy pracownicy usług i sprzedawcy, w których przypadku pracodawcy za najbardziej efektywną formę rekrutacji uważali pośrednictwo powiatowego urzędu pracy.

Podsumowanie

- Podmioty małe za najbardziej efektywne metody pozyskiwania pracowników uznały rekomendacje znajomych i rodziny.
- W podmiotach dużych i średnich najbardziej efektywne, zdaniem pracodawców, są rekrutacje spośród ofert złożonych samodzielnie przez kandydatów.
- Rekomendacje znajomych i rodziny oraz innych osób, a także rozpatrywanie ofert złożonych samodzielnie przez kandydatów do pracy wskazało odpowiednio 28,3% i 55,9% pracodawców, uznając je za najbardziej efektywne formy rekrutacji. Na trzecim miejscu znalazły się ogłoszenia w środkach masowego przekazu (21,8% pracodawców). Z powyższego wynika, że rekrutacja pracowników często przybiera postać niezinstytucjonalizowaną, niezależnie od sektora własności przedsiębiorstw.

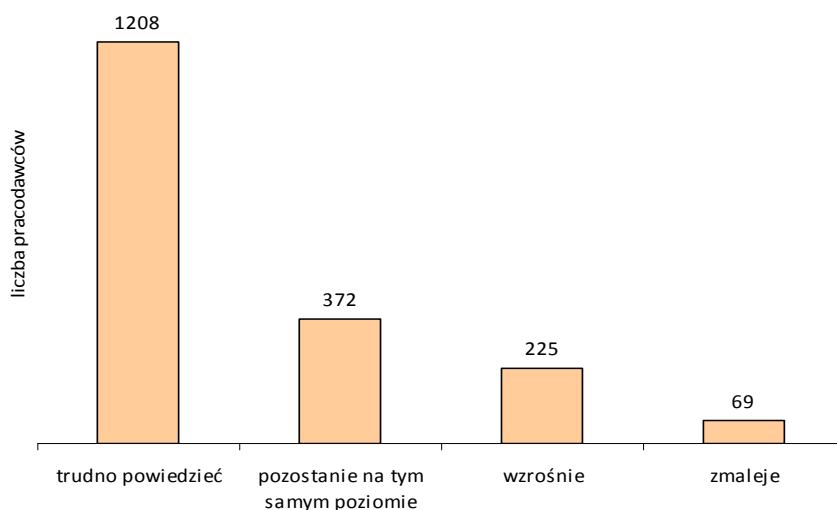
4. Spodziewane zmiany w zatrudnieniu w perspektywie pięcioletniej

Ze względu na duże zainteresowanie uczestników rynku pracy prognozą zapotrzebowania na kadry w perspektywie dłuższej niż rok, w ramach badania przeprowadzonego w 2013 r. zapytano pracodawców o plany zatrudnieniowe w dłuższej perspektywie, do 2018 r.

Prognozowanie popytu na kadry to formułowanie planów zatrudnienia w przedsiębiorstwie. W przewidywaniu zapotrzebowania na pracowników uwzględnia się wiele różnych czynników, w tym stan gospodarki, co oczywiście utrudnia odpowiedzi na tego rodzaju pytania. Przeanalizowano dokładnie te kategorie odpowiedzi, w których respondenci wskazali swoje przewidywania co do zatrudnienia. Wyniki analizy zaprezentowano z różnych perspektyw.

Pracodawców zapytano o to, czy ich zdaniem zatrudnienie w podmiotach do 2018 r. ulegnie zmianie i jaki będzie główny powód ewentualnych zmian. W przypadku przewidywanego wzrostu zatrudnienia zapytano o stanowiska²², na jakich planują zatrudnić pracowników.

Wykres 25. Prognozowane zmiany w zatrudnieniu w perspektywie 5 lat

Źródło: Badania własne WUP.

²² Na podstawie wskazanych stanowisk przyporządkowano zawody z klasyfikacji zawodów i specjalności.

Zdecydowana większość pracodawców – 64,5% **nie potrafiła sformułować precyzyjnych prognoz** popytu na kadry w swoim przedsiębiorstwie. Perspektywy **wzrostu zatrudnienia** deklarowało 12,0% – **225 pracodawców** w całym województwie, 3,7% przewidywało zmniejszenie zatrudnienia (69 podmiotów). Pracodawcy prognozujący wzrost zatrudnienia wymienili **427 stanowisk**, na których przewidują zatrudnienie.

Tabela 15. Prognozowane zmiany w zatrudnieniu w perspektywie 5 lat według podregionów

Podregion	Wzrośnie	Zmaleje	Pozostanie na tym samym poziomie	Trudno powiedzieć
Włocławski	9,1%	3,4%	15,4%	72,1%
Grudziądzki	15,4%	2,5%	22,9%	59,3%
Bydgosko-toruński	12,1%	4,6%	21,3%	62,1%
Kujawsko-pomorskie	12,0%	3,7%	19,9%	64,5%

Źródło: Badania własne WUP.

Nieco wyższy niż przeciętnie w województwie udział podmiotów (15,4%) przewidujących wzrost zatrudnienia dotyczył **podregionu grudziądzkiego**. Również w tym podregionie częściej niż w województwie ogółem pracodawcy spodziewali się, że zatrudnienie pozostanie na tym samym poziomie (22,9% w podregionie grudziądzkim, a w województwie 19,9%). Udział odpowiedzi dotyczących spadku zatrudnienia był wyższy w podregionie bydgosko-toruńskim (4,6%) niż przeciętnie w województwie kujawsko-pomorskim (3,7%). Pracodawcy w podregionie włocławskim natomiast częściej niż ogólnie w województwie wskazywali na odpowiedź „trudno powiedzieć” (odpowiednio 72,1% i 64,5%) .

Prognozy zmian a grupa wielkości

W małych firmach, zatrudniających do 9 osób, częściej niż w innych grupach wielkości wskazywano na przewidywany wzrost zatrudnienia (69 podmiotów wskazało na możliwy wzrost zatrudnienia w okresie kolejnych 5 lat).

Odsetek odpowiedzi wskazujących na spadek zatrudnienia wyniósł zaledwie 1,3% (6 podmiotów). Było to jednak spowodowane głównie tym, że w tej grupie niektóre podmioty w ogóle nie zatrudniają pracowników, dlatego nie mogą też przewidywać redukcji miejsc pracy. Porównano odpowiedzi

w grupie średnich i dużych podmiotów. Wzrost zatrudnienia przewidywało 12,5% podmiotów średnich i 10,4% dużych. W przypadku zmniejszenia zatrudnienia w grupie średnich, 3,7% pracodawców spodziewało się takich zmian, natomiast wśród podmiotów dużych było to 4,9%. Upraszczając, można powiedzieć, że im mniejszy podmiot, tym bardziej optymistyczne prognozy.

Prognozy zmian a sektor własności

Podmioty z sektora publicznego częściej spodziewały się spadku zatrudnienia. Udział podmiotów, które wskazywały na zmniejszenie zatrudnienia, należących do sektora publicznego wyniósł 7,3% (35 podmiotów), natomiast w sektorze prywatnym 2,4% (34 podmioty). Większość podmiotów sektora publicznego – 92 (19,1%) uważała, że zatrudnienie pozostanie na tym samym poziomie. Zdecydowanie mniej podmiotów z sektora publicznego niż prywatnego przewidywało wzrost zatrudnienia. W sektor publiczny – 23 podmioty (4,8%) przewidywały wzrost a sektor prywatny – 202 podmioty (14,5%).

Prognozy wzrostu zatrudnienia według sekcji PKD

Najwięcej podmiotów odpowiedziało, że zatrudnienie wzrośnie w sekcjach:

- *przetwórstwo przemysłowe* (64 podmioty – 14,0% firm w sekcji);
- *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* (44 podmioty – 13,7% w sekcji);
- *budownictwo* (26 podmiotów – 14,0% w sekcji).

Były to jednak sekcje najliczniej reprezentowane w badaniu.

Zmniejszenie zatrudnienia przewidują głównie podmioty z dwóch sekcji: *edukacja* – 31 podmiotów (13,2% podmiotów z sekcji) oraz *handel hurtowy i detaliczny* – 10 podmiotów (3,1%).

Tabela 16. Prognozowane zmiany w zatrudnieniu w perspektywie 5 lat według sekcji PKD

Seksja PKD	Perspektywy zmiany zatrudnienia w ciągu najbliższych 5 lat								Ogółem	
	wzrośnie		zmaleje		pozostanie na tym samym poziomie		trudno powiedzieć			
	liczba podmiotów	% w sekcji PKD	liczba podmiotów	% w sekcji PKD	liczba podmiotów	% w sekcji PKD	liczba podmiotów	% w sekcji PKD	liczba podmiotów	% w ogółem
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3	7,0	5	11,6	10	23,3	25	58,1	43	2,3
Górnictwo i wydobywanie	1	33,3	0	0,0	0	0,0	2	66,7	3	0,2
Przetwórstwo przemysłowe	64	14,0	7	1,5	85	18,6	302	65,9	458	24,4
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0,0	3	25,0	2	16,7	7	58,3	12	0,6
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	7,1	0	0,0	5	17,9	21	75,0	28	1,5
Budownictwo	26	14,0	0	0,0	36	19,4	124	66,7	186	9,9
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	44	13,7	10	3,1	80	24,9	187	58,3	321	17,1
Transport i gospodarka magazynowa	5	10,6	1	2,1	5	10,6	36	76,6	47	2,5
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	9	18,8	0	0,0	8	16,7	31	64,6	48	2,6
Informacja i komunikacja	7	33,3	0	0,0	5	23,8	9	42,9	21	1,1
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5	17,9	1	3,6	4	14,3	18	64,3	28	1,5
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	3,1	1	3,1	11	34,4	19	59,4	32	1,7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	11	19,0	1	1,7	14	24,1	32	55,2	58	3,1
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	12	21,4	2	3,6	7	12,5	35	62,5	56	3,0
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5	4,5	2	1,8	29	26,4	74	67,3	110	5,9
Edukacja	12	5,1	31	13,2	35	14,9	157	66,8	235	12,5
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	11	10,3	1	0,9	21	19,6	74	69,2	107	5,7
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3	11,1	1	3,7	3	11,1	20	74,1	27	1,4
Pozostała działalność usługowa	4	7,4	3	5,6	12	22,2	35	64,8	54	2,9
Ogółem	225	12,0	69	3,7	372	19,9	1208	64,5	1874	100,0

Źródło: Badania własne WUP.

W analizie zwrócono uwagę na trzy sekcje prognozujące wzrost zatrudnienia i nieprognozujące spadku zatrudnienia: *budownictwo, działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi oraz informacja i komunikacja*.

W sekcji **budownictwo** 26 podmiotów (14,0% biorących udział w badaniu z sekcji) przewidywało w perspektywie pięcioletniej wzrost zatrudnienia. Żaden pracodawca nie przewidywał zmniejszenia zatrudnienia. Zatrudnienie pracowników do końca 2013 r. planowało 65 podmiotów (34,9% z tej sekcji). Zwolnienia pracowników do końca 2013 r. przewidywało 13 pracodawców (7,0% z sekcji).

W pięcioletniej prognozie pracodawców dotyczącej wzrostu zatrudnienia w sekcji *budownictwo* wymieniano głównie następujące zawody:

- robotnik budowlany;
- malarz budowlany;
- murarz;
- inżynier budownictwa – budownictwo ogólne;
- kierownik budowy.

W sekcji ***działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi*** 9 podmiotów (18,8% biorących udział w badaniu z sekcji) przewidywało w perspektywie pięcioletniej wzrost zatrudnienia. Żaden pracodawca nie przewidywał redukcji miejsc pracy. Również 9 pracodawców w tej sekcji planowało zatrudnienie pracowników do końca 2013 r. (18,8%). Żaden ankietowany podmiot z tej sekcji nie przewidywał zwolnień do końca 2013 r.

Wśród zawodów, w których pracodawcy planują zatrudnienie w perspektywie pięcioletniej, znalazły się m.in.:

- recepcjonista;
- przewodnik turystyczny terenowy;
- kucharz;
- pozostali pracownicy obsługi technicznej biur, hoteli i innych obiektów;
- kelner;
- barman;
- pokojowa.

W sekcji ***informacja i komunikacja*** 7 podmiotów (33,3% z sekcji biorących udział w badaniu) przewidywało wzrost zatrudnienia w perspektywie pięcioletniej. Żaden pracodawca nie przewidywał zmniejszenia zatrudnienia. W tej sekcji 6 podmiotów (28,6%) planowało także zatrudnienie pracowników do końca 2013 r. Nie planowano zwolnień do końca 2013 r.

Wśród zawodów, w których pracodawcy planują zatrudnienie w perspektywie pięcioletniej, znalazły się m.in.:

- technik informatyk;
- programista aplikacji;
- specjalista zastosowań informatyki;
- autor tekstów i sloganów reklamowych (copywriter);
- administrator sieci informatycznej;
- doradca klienta;
- specjalista do spraw marketingu i handlu;
- konsultant do spraw systemów teleinformatycznych;
- projektant stron internetowych (webmaster);
- projektant grafiki.

Pracodawcy wskazywali na **rozwój firmy, poszerzenie działalności, wzrost popytu na usługi i produkty** jako **główne powody planowanego wzrostu zatrudnienia**.

Perspektywy zatrudnienia według zawodów

Do końca 2018 r. pracodawcy przewidywali zatrudnienie osób w 202 różnych zawodach. Najczęściej wskazywano zapotrzebowanie na sprzedawców, ślusarzy oraz magazynierów. Zawody te należą do katalogu profesji, które w realizowanych badaniach pracodawców pojawiają się też bardzo często w krótkookresowych planach zatrudnieniowych. Są to zawody, w których na rynku pracy występuje zarówno podaż pracy, jak i popyt na nią.

Przeprowadzona analiza prognozy zatrudnienia wskazuje, że zawody, na które w najbliższej perspektywie nadal będzie zapotrzebowanie, to²³:

- sprzedawca;
- ślusarz;

²³ Lista zawiera 10 najczęściej wymienionych zawodów.

- magazynier;
- kierowca samochodu dostawczego;
- robotnik budowlany;
- przedstawiciel handlowy;
- technik handlowiec;
- kierowca samochodu ciężarowego;
- technik prac biurowych;
- kucharz
- mechanik pojazdów samochodowych
- robotnik gospodarczy.

Zawodów „przyszłości” szukaliśmy również w krótkookresowych planach zatrudnieniowych pracodawców. Pracodawcy wskazali 65 zawodów, na które nie odnotowano zapotrzebowania w poprzednich trzech badaniach. W planach zatrudnienia do końca 2013 r. były to m.in. zawody: operator urządzeń przetwórstwa surowców gumowych; monter rowerów i wózków; specjalista do spraw integracji europejskiej; pozostali kompozytorzy, artyści muzycy i śpiewacy czy elektromonter reklam świetlnych. Pracodawcy wymieniali również zawody z grupy specjalistów, np. inżynier spawalnik, artysta grafik, aktor, lekarz – zdrowie publiczne, specjalista ds. integracji europejskiej, inżynierowie budownictwa.

Można zauważyć, że średniookresowe prognozy ankietowanych pracodawców (perspektywa 5 lat) potwierdzają plany krótkookresowe. Prognozy średniookresowe i krótkookresowe dotyczą głównie zawodów prostych, takich jak robotnik gospodarczy, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym, sprzedawca, ślusarz, robotnik budowlany, pracownik ochrony.

Prognozy zatrudnienia według grup wielkich zawodów

W podziale na grupy wielkie zawodów częściej niż co 4. stanowisko wskazywane w **planach zatrudnienia do 2018 r.** należało do grupy wielkiej zawodów: **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (29,5%)**. Na kolejnych miejscach znalazły się grupy: **specjaliści (16,4%)** oraz **pracownicy usług i sprzedawcy (15,0%)**.

Tabela 17. Pięcioletnia prognoza wzrostu zatrudnienia według grup wielkich zawodów, podregionów i grup wielkości podmiotów (N = 427)

Grupa wielka zawodów	w %	Podregion (% w wierszu)			Wielkość podmiotu (% w wierszu)		
		Włocławski	Grudziądzki	Bydgosko - toruński	małe	średnie	duże
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	0,9	25,0	25,0	50,0	25,0	50,0	25,0
Specjaliści	16,4	24,3	25,7	50,0	22,9	15,7	61,4
Technicy i inny średni personel	10,3	18,2	25,0	56,8	31,8	18,2	50,0
Pracownicy biurowi	7,3	25,8	25,8	48,4	25,8	45,2	29,0
Pracownicy usług i sprzedawcy	15,0	31,3	21,9	46,9	31,3	35,9	32,8
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,2	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	29,5	28,6	42,1	29,4	27,8	23,0	49,2
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	10,3	15,9	34,1	50,0	15,9	34,1	50,0
Pracownicy przy pracach prostych	10,1	18,6	41,9	39,5	18,6	30,2	51,2
Ogółem	100,0	24,6	32,6	42,9	25,5	26,9	47,5

Źródło: Badania własne WUP.

Zapotrzebowanie na ww. grupy przedstawiało się następująco:

Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 42,1% stanowisk w tej grupie z prognozy średniookresowej pochodziło z podregionu grudziądzkiego, 29,4% z bydgosko-toruńskiego, a 28,6% z włocławskiego. Najwięcej z podmiotów dużych – 49,2%, a następnie z małych – 27,8%.

Specjaliści – 50,0% stanowisk w tej grupie z prognozy średniookresowej pochodziło z podregionu bydgosko-toruńskiego, 25,7% z podregionu grudziądzkiego, a 24,3% z włocławskiego. Najwięcej stanowisk dla specjalistów – 61,4% – w pięcioletniej prognozie zatrudnienia pochodziło od pracodawców zatrudniających co najmniej 50 osób, a w dalszej kolejności od małych pracodawców – 22,9%.

Pracownicy usług i sprzedawcy – większość – 46,9% stanowisk w tej grupie z prognozy średniookresowej pochodziło z podregionu bydgosko-toruńskiego, a 31,3% z podregionu włocławskiego.

Wielkość podmiotu nie wpływa znacząco na prognozowany wzrost zatrudnienia w tej sekcji. Najwięcej stanowisk pochodziło z grupy podmiotów średnich – 35,9%, następnie dużych – 32,8% – oraz małych 31,3%.

Prognozy zmniejszenia zatrudnienia według sekcji PKD

Największy odsetek pracodawców, którzy prognozowali w perspektywie 5 lat zmniejszenie zatrudnienia, pochodziło z sekcji PKD: *wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych* (25,0% pracodawców z tej sekcji), *edukacja* (13,2%) oraz *rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo* (11,6%).

W **edukacji** przewidywano większy spadek zatrudnienia niż jego wzrost. 31 podmiotów (13,2%) w sekcji przewidywało spadek zatrudnienia w perspektywie kolejnych 5 lat. W tym samym okresie wzrostu zatrudnienia spodziewało się 12 podmiotów (5,1%). Saldo planów związanych z zatrudnieniem w perspektywie pięcioletniej w tej sekcji jest zatem ujemne.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. w PUP zarejestrowało się 3170 **specjalistów nauczania i wychowania**²⁴, w tym samym czasie dla całej sekcji *edukacja* do PUP wpłynęło 1917 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. W 2012 r. grono bezrobotnych najliczniej zasilili: *pedagodzy* (1098 osób), *nauczyciele przedszkola* (221 osób), *nauczyciele języka angielskiego* (203 osoby), *nauczyciele języka polskiego* (191 osób), *nauczyciele nauczania początkowego* (172 osoby), *nauczyciele wychowania fizycznego* (167 osób), *nauczyciele historii* (108 osób).

Wszystkie wyżej wymienione zawody zostały w 2012 r. sklasyfikowane jako nadwyżkowe, czyli takie, w których zarejestrowało się więcej osób bezrobotnych, niż zostało zgłoszonych wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

Cała **sekcja edukacja** zaliczana jest do grona nadwyżkowych. Napływ bezrobotnych poprzednio pracujących w 2012 r. wyniósł w niej 3468 osób, a liczba zgłoszonych miejsc pracy tylko 1917. Na koniec 2012 r. pozostawały 22 aktualne wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej.

Należy przy tym zauważyć, że w 2012 r. tylko w jednej sekcji PKD – *administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne* – liczba nowych rejestracji bezrobotnych była mniejsza niż liczba zgłaszanych wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

Jako powód zmniejszenia zatrudnienia w sekcji *edukacja* ankietowane podmioty wskazywały najczęściej niż demograficzny oraz reformę systemu edukacji.

²⁴ Opracowanie własne na podstawie Załącznika 3 do sprawozdania MPiPS-01 (dane według stanu z dnia 31 grudnia 2012 r.).

Podsumowanie

- Zdecydowana większość pracodawców, 1208 – 64,5%, nie potrafiła sformułować kilkuletniej prognozy popytu na kadry w swoim przedsiębiorstwie.
- Wzrostu zatrudnienia spodziewało się 225 pracodawców (12,0%). Najbardziej pozytywne prognozy wyrażali pracodawcy z sekcji: *przetwórstwo przemysłowe; handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; budownictwo; informacja i komunikacja*.
- Zmniejszenia zatrudnienia spodziewało się niecałe 4% pracodawców (69 ankietowanych podmiotów).
- Najbardziej niekorzystne prognozy formułowali pracodawcy w sekcjach: *wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych* (25,0% pracodawców z sekcji prognozuje zmniejszenie zatrudnienia) oraz *edukacja* (13,2%).

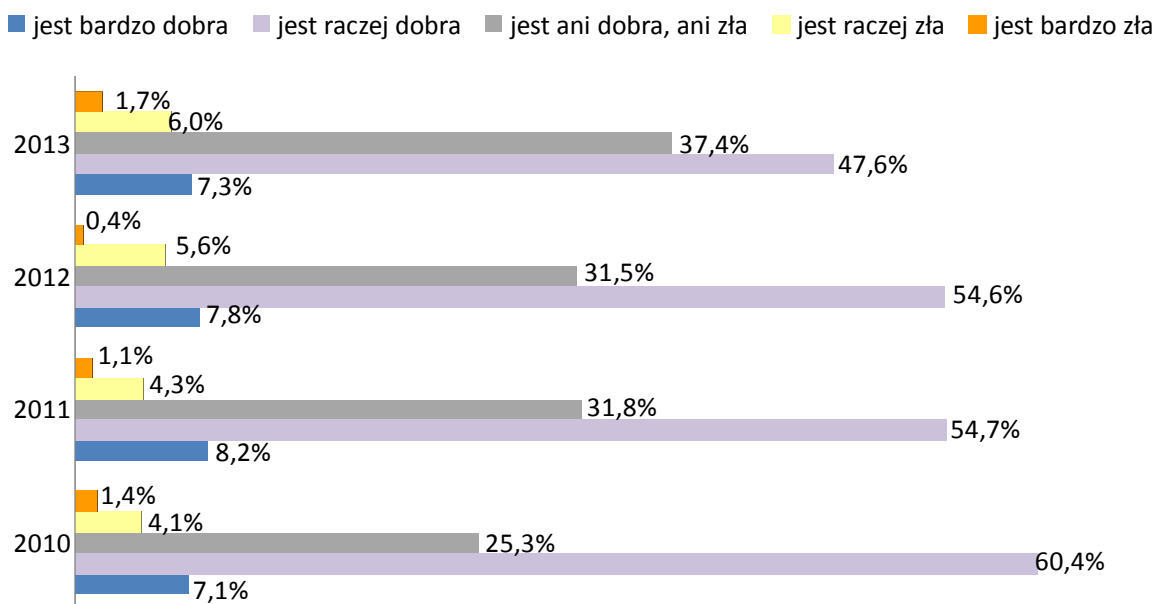
5. Kondycja przedsiębiorstw z sektora prywatnego

5.1. Ocena kondycji firmy

Aktualna ocena kondycji

Ankietowani pracodawcy wyłącznie z sektora prywatnego²⁵ oceniali kondycję własnej firmy, mając do wyboru 5 kategorii odpowiedzi: **bardzo dobra**; **raczej dobra**; **ani dobra, ani zła**; **raczej zła** oraz **bardzo zła**. Przeanalizowano, jak rozłożyły się odpowiedzi pracodawców i czy w porównaniu z poprzednimi 3 badaniami oceny uległy zmianie.

Wykres 26. Ocena aktualnej kondycji własnej firmy według pracodawców z sektora prywatnego w latach 2010–2013

Źródło: Badania własne WUP.

²⁵ W badaniu w 2013 r. na pytania o kondycję odpowiadały wyłącznie podmioty z sektora prywatnego (1393 podmioty), ponieważ we wcześniejszych badaniach podmioty z sektora publicznego miały trudności z oceną kondycji. Sektor publiczny stanowi znaczną część naszej próby, dlatego odpowiedzi z tego sektora miały wpływ na ogólną ocenę.

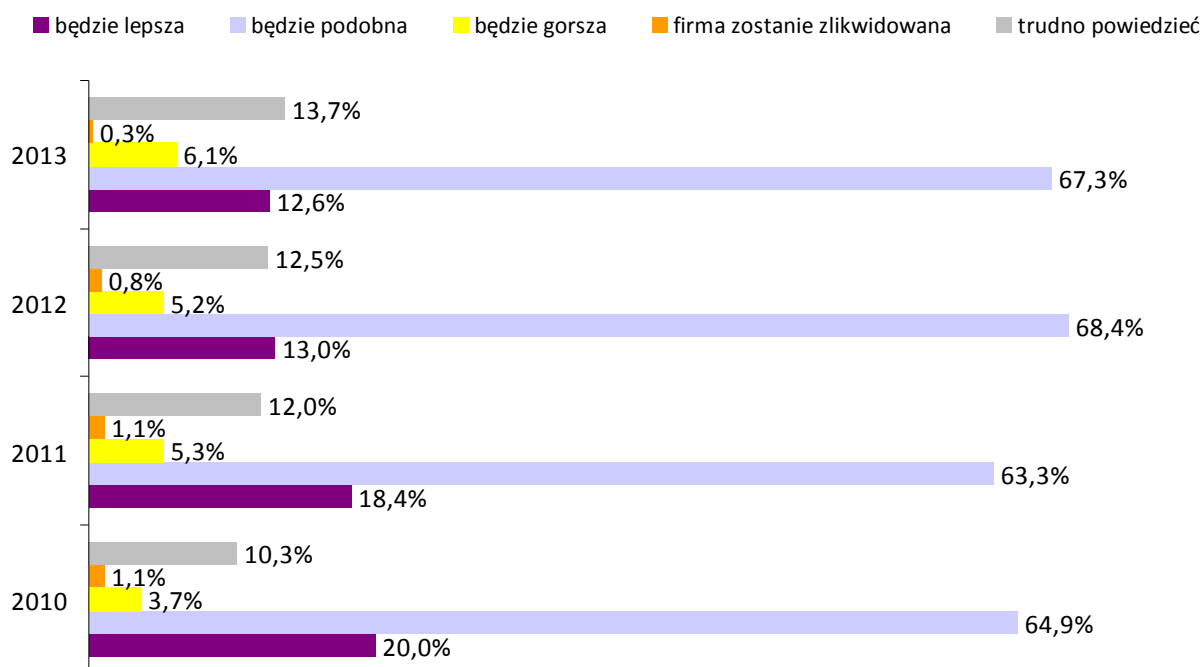
Z przeprowadzonej analizy wynika, że oceny pracodawców z pomiaru w 2013 r. uległy zmianie względem lat ubiegłych:

- odnotowano większy udział firm w **złej i raczej złej** sytuacji;
- zaobserwowano najmniejszy (od 2010 r.) wskaźnik odpowiedzi, że sytuacja firmy jest **raczej dobra**;
- mniej firm niż w 2011 i 2012 r. było w **bardzo dobrej** sytuacji;
- nie zauważono znaczących różnic w ocenie kondycji firmy przy uwzględnieniu podziału na podregiony i grupy wielkości.

Ocena kondycji firmy za 12 miesięcy

Pracodawców poproszono również o próbę prognostycznej oceny sytuacji, w jakiej znajdzie się ich firma za 12 miesięcy.

Wykres 27. Ocena kondycji własnej firmy za 12 miesięcy według pracodawców z sektora prywatnego w latach 2010–2013

Źródło: Badania własne WUP.

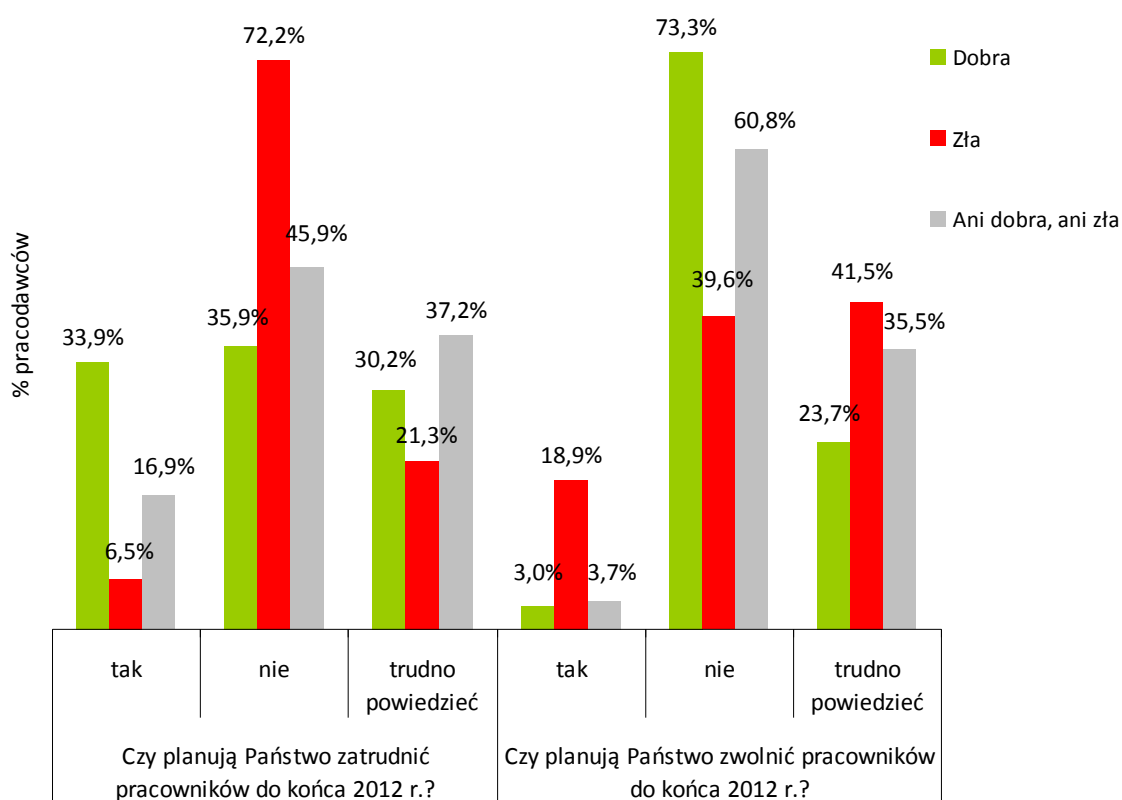
Z przeprowadzonej analizy wynika, że:

- optymistyczne oceny pracodawców stanowiły mniejszy odsetek z każdym kolejnym pomiarem;
- od 2010 r. wzrastał wskaźnik odpowiedzi, że przyszła sytuacja będzie gorsza;
- pracodawcom coraz częściej trudno było określić sytuację firmy za 12 miesięcy;
- niewielka część pracodawców uważała, że za 12 miesięcy ich firma zostanie zlikwidowana. W 2013 r. odpowiedziało tak 4 respondentów (2 małe firmy z sekcji *przetwórstwo przemysłowe* i 2 małe firmy z sekcji *handel hurtowy i detaliczny...*).

5.2. Kondycja firmy a plany kadrowe pracodawców

Odpowiedzi pracodawców biorących udział w badaniu w 2013 r. z sektora prywatnego dotyczące aktualnej kondycji firmy zestawiono z planami kadrowymi tych respondentów. Poniższy wykres przedstawia zależności między planami kadrowymi a oceną sytuacji firmy.

Wykres 28. Ocena obecnej kondycji firmy a plany kadrowe pracodawców do końca 2013 r.

Źródło: Badania własne WUP.

Obecna ocena kondycji firmy miała wpływ na plany zmian w zatrudnieniu. Pracodawcy, którzy dobrze ocenili sytuację firmy, najczęściej odpowiadali, że nie planują zwolnień (73,3%). Ponad 1/3 z nich zadeklarowała nowe zatrudnienie. Zła ocena kondycji firmy powodowała, że respondenci nie planowali zatrudnienia (72,2%), a raczej deklarowali zwolnienia (18,9%).

Zapytani o kondycję firmy pracodawcy, którzy odpowiedzieli, że jest ani dobra, ani zła, z reguły nie planowali zatrudniać ani zwalniać pracowników.

W przypadku oceny kondycji firmy za 12 miesięcy 146 pracodawców (83%), którzy przewidywali poprawę sytuacji, nie planowało zwalniać pracowników, a prawie połowa z nich (48,9%) odpowiedziała, że będą zatrudniać.

Pogorszenia sytuacji firmy za 12 miesięcy spodziewało się 85 pracodawców (6,1%), 14 z nich planowało zatrudniać pracowników do końca 2013 r., 14 deklarowało zaś chęć redukcji zatrudnienia. Połowa respondentów, którym trudno było określić sytuację firmy za 12 miesięcy, nie planowała zmian kadrowych.²⁶

Pracodawcy planujący zwolnienie pracowników według sekcji PKD

Zwrócono uwagę na sekcje, w których zła kondycja firmy prywatnej była przyczyną redukcji zatrudnień. Powodami zwolnień, które wiążą się z pogarszającą się sytuacją podmiotu, zawartymi w kwestionariuszu ankiety są: **spadek liczby zamówień i zleceń, brak popytu na produkty i usługi oraz pogorszenie sytuacji finansowej firmy.**

Przetwórstwo przemysłowe – co roku liczba zwolnień z powodu pogarszającej się sytuacji podmiotu była większa [w 2010 r. dotyczyła 144 (17,6%) osób, które planuje się zwolnić w 2011 r. – 163 osoby (37,6%), a w 2012 r. – 222 osoby (49%)]. W 2013 r. respondenci planowali natomiast mniej (niż w 2012 i 2011 r.) zwolnień ze względu na pogarszającą się sytuację firmy – 57 osób (27,9% wszystkich zwolnień). Pracodawcy planujący zwolnienia do końca 2013 r. najczęściej oceniali, że przyszła kondycja firmy będzie podobna do obecnej.

W przypadku *budownictwa* sytuacja była podobna. Do 2012 r. wzrastał odsetek zwolnień spowodowanych złą sytuacją firmy [w 2010 r. sytuacja taka dotyczyła 3 (1,2%) osób, które planuje się zwolnić w 2011 r. – 12 (6,1%), a w 2012 r. – 67 (20,9%) osób]. W 2013 r. pracodawcy z sekcji *budownictwo* planowali zwolnić do końca roku 30 osób (8,2% wszystkich zwolnień). Pracodawcy planujący zwolnienia do końca 2013 r. najczęściej oceniali, że przyszła kondycja firmy będzie podobna do obecnej.

²⁶ 41,4% respondentów, którym trudno było określić sytuację firmy za 12 miesięcy, nie planowało zatrudniać pracowników, 50,3% zaś nie przewidywało zwolnień do końca 2013 r.

Również w *handlu hurtowym i detalicznym (...)* udział zwolnień spowodowanych złą kondycją podmiotu względem 2010 r. wzrósł do 2012 r. ponaddwukrotnie [w 2010 r. sytuacja taka dotyczyła 13 osób (17,6%), które planowano zwolnić, w 2011 r. – 11 (32,4%) osób, a w 2012 r. – 29 (52,7%) osób]. W 2013 r. pracodawcy z tej sekcji planowali zwolnić do końca roku 18 osób (34,6% wszystkich zwolnień). Pracodawcy planujący zwolnienia do końca 2013 r. najczęściej oceniali, że przyszła kondycja firmy będzie podobna do obecnej lub gorsza.

5.3. Sytuacja wybranych branż

Pracodawcy oceniali również aktualną i przyszłą kondycję branży, w której działa ich podmiot. W celu uzyskania obrazu sytuacji wybranych sekcji zestawiono wyniki oceny ze strategiami zatrudnieniowymi pracodawców w latach 2010–2013. Należy zaznaczyć, że w tej analizie (podobnie jak w całym rozdziale 5) brano pod uwagę wyłącznie podmioty z **sektora prywatnego**.

Analizując oceny kondycji branży w czterech zrealizowanych badaniach, można zauważyć wśród pracodawców w 2013 r. **większą niepewność i mniejszy optymizm**. Respondenci coraz rzadziej wskazywali, że sytuacja branży jest dobra.

Te nastroje były równie wyraźne w ocenie prognozowanej sytuacji branży za 12 miesięcy. W 2013 r. pracodawcy częściej niż w poprzednich pomiarach wskazywali, że sytuacja branży będzie zła.

Poniżej przedstawiono sytuację wybranych sekcji Polska Klasyfikacja Działalności, w których działało najwięcej podmiotów z sektora prywatnego.

Przetwórstwo przemysłowe (C)

(liczba podmiotów prywatnych:

2010 r.: 491, 2011 r.: 473, 2012 r.: 469, 2013 r.: 448)

- W 2010 r. pracodawcy częściej optymistycznie oceniali przyszłą sytuację branży niż aktualną. Co trzeci pracodawca (35,4%) planował zatrudnienie nowych pracowników do końca 2010 r., 5,3% respondentów planowało zwalniać. Prognozowano wzrost zatrudnienia o 2,8%.

- Zatrudnienie w podmiotach z sekcji *przetwórstwo przemysłowe* w 2010 r. względem 2009 wzrosło o 2,3%.
- Zmiany w zatrudnieniu w końcu 2011 r. względem 2010 r. były podobne. Odnotowano wzrost o 3%.
- W 2011 r. zmniejszył się odsetek pracodawców, według których obecna kondycja branży była zła. Wzrosły natomiast niepewność i pesymizm wobec przyszłej sytuacji. Te nastroje odzwierciedlały plany zatrudnieniowe respondentów. Mniej podmiotów niż w 2010 r. planowało zatrudniać pracowników.
- W 2012 r. oceny kondycji branży były zbliżone do odpowiedzi z 2011 r. Pracodawcy częściej okazywali niepewność wobec przyszłej sytuacji, ale też więcej z nich zadeklarowało zatrudnienie pracowników do końca roku niż w latach wcześniejszych (w 2010 r. było to 35,1%, w 2011 r. 31,6%, a w 2012 r. 35,7%). W 2012 r. przewidywano wzrost zatrudnienia o 1,8%.
- Zatrudnienie w podmiotach biorących udział w badaniu w 2013 r. na koniec 2012 r. było o 5,5% mniejsze niż na koniec 2011 r.
- W 2013 r. co trzeci pracodawca z sekcji *przetwórstwo przemysłowe* planował zatrudniać pracowników (30,1%), 20 podmiotów planowało zwolnienia (4,5%). Pracodawcy częściej niż w 2012 r. ocenili obecną i przyszłą kondycję jako złą, pogarszającą się bądź niepewną.
- Plany pracodawców zakładały zwiększenie zatrudnienia do końca 2013 r. o 2%.

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (G)

(liczba podmiotów prywatnych:

2010 r.: 356, 2011 r.: 361, 2012 r.: 350, 2013 r.: 319)

- W 2010 r. pracodawcy pozytywnie oceniali aktualną kondycję branży i mieli optymistyczne przewidywania najbliższej przyszłości. 29,8% pracodawców zamierzało zatrudniać pracowników, 1,7% planowało zwolnienia. W 2010 r. przewidywano wzrost zatrudnienia o 2,4%.
- Faktyczna zmiana w zatrudnieniu w sekcji na koniec 2010 r. względem końca 2009 to wzrost o 0,5%.
- W 2011 r. pracodawcy niepewnie oceniali kondycję branży. Również rzadziej deklarowali zatrudnienie pracowników. W 2011 r. 20,0% (mniej o 9,7 pkt. proc.) deklarowało chęć zatrudnienia pracowników, co może potwierdzać wzrost mniej pewnego postrzegania najbliższej przyszłości.

- Między 2010 a 2011 r. odnotowano faktyczny wzrost zatrudnienia w sekcji o 2,4%.
- Oceny respondentów w 2012 r. wykazywały, że sytuacja branży była trudna do określenia. Ponad 40% podmiotów z sekcji, obecną (42,6%) i przewidywaną (41,1%) sytuację branży określiło jako ani dobrą, ani złą. Nieco więcej respondentów (43,7%) przewidywało polepszenie sytuacji branży za 12 miesięcy, oceniając przyszłą kondycję jako raczej dobrą. 25,7% pracodawców z sekcji planowało zwiększenie zatrudnienia do końca 2012 r. (w 2010 r. było to 29,7%, a w 2011 r. 20,1%).
- Zatrudnienie w podmiotach biorących udział w badaniu w 2013 r. na koniec 2012 r. było o 1,7% mniejsze niż na koniec 2011 r.
- W 2013 r. 24,8% pracodawców planowało zwiększenie zatrudnienia, 4,4% zmniejszenie zatrudnienia. Zmniejszył się udział wskazań na dobrą sytuację obecną i przyszłą branży.
- Plany pracodawców zakładały zwiększenie zatrudnienia do końca 2013 r. o 1,4%.

Budownictwo (F)

(liczba podmiotów prywatnych:

2010 r.: 207, 2011 r.: 199, 2012 r.: 213, 2013 r.: 180)

- W badaniu przeprowadzonym w 2010 r. pracodawcy twierdzili, że przyszła sytuacja branży będzie lepsza od aktualnej. Co trzeci respondent (32,9%) zamierzał wówczas zwiększyć zatrudnienie do końca 2010 r., 5,9% planowało zwalniać. Prognozowano wzrost zatrudnienia o 0,7%.
- Faktyczna zmiana w zatrudnieniu (porównując koniec 2010 r. z końcem 2009 r.) była jednak inna niż prognozy pracodawców (zatrudnienie zmalało o 0,7%).
- W 2011 r. odnotowano wzrost zatrudnienia o 1,6% względem 2010 r.
- W 2011 r. pracodawcy wskazywali, że sytuacja branży była zła lub ani dobra, ani zła. W perspektywie najbliższego roku więcej pracodawców obawiało się pogorszenia sytuacji. Było to wyraźnie widać w planowanym zatrudnieniu. Zmniejszył się o 7,3 pkt. proc. odsetek pracodawców, którzy deklarowali zatrudnienie pracowników (udział podmiotów planujących zatrudnienie w ogółem w sekcji wyniósł 25,6%).

- W 2012 r. nadal wzrastał pesymizm. Coraz więcej pracodawców wskazywało na złą sytuację branży, jeszcze więcej obawiało się jej pogorszenia za 12 miesięcy. Widoczny był brak stabilizacji. W badaniu w 2012 r. pracodawcy niewiele częściej niż w 2011 r. planowali zatrudniać pracowników (w 2010 r. było to 32,9%, w 2011 r. 26,0%, a w 2012 r. 29,6%).
- Zatrudnienie w podmiotach biorących udział w badaniu w 2013 r. na koniec 2012 r. było o 8,3% mniejsze niż na koniec 2011 r.
- W 2013 r. 35,6% pracodawców planowało zwiększenie zatrudnienia (było to więcej niż w ubiegłych latach). 7,2% podmiotów przewidywało zmniejszenie zatrudnienia. Zmniejszył się udział wskazań na dobrą sytuację obecną i przyszłą branży.
- Plany pracodawców zakładały zwiększenie zatrudnienia do końca 2013 r. o 1%.

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (Q)

Liczba podmiotów prywatnych:

2010 r.: 63, 2011 r.: 84, 2012 r.: 53, 2013: 53)

- W 2010 r. pracodawcy oceniali pozytywnie aktualną i przyszłą kondycję branży. 22,2% pracodawców planowało zatrudniać pracowników. Jeden pracodawca zadeklarował zwolnienia. Przewidywano wzrost zatrudnienia o 0,5%.
- W końcu 2010 r. odnotowano faktyczny spadek zatrudnienia o 0,9% w odniesieniu do końca 2009 r.
- Zatrudnienie w ankietowanych podmiotach między 2010 a 2011 r. spadło o 2,6%.
- W 2011 r. odsetek pracodawców pozytywnie oceniających branżę wyraźnie spadł i częściej była przewidywana gorsza sytuacja za 12 miesięcy. Już tylko 8,3% pracodawców zadeklarowało zatrudnienia do końca 2011 r.
- W 2012 r. pracodawcy byli niepewnie nastawieni do sytuacji branży. Nieco optymistyczniej przewidywali jej najbliższą przyszłość, lecz tylko niewielki procent przewidywał zmiany w zatrudnieniu (9,4% pracodawców planowało zatrudnienie, 7,5% zwolnienia).
- Zatrudnienie w podmiotach biorących udział w badaniu w 2013 r. na koniec 2012 r. było o 2,8% mniejsze niż na koniec 2011 r.
- W 2013 r. 11,3% pracodawców planowało zwiększenie zatrudnienia (było to więcej niż w ubiegłych latach). 3,8% podmiotów

przewidywało zmniejszenie zatrudnienia. Zmniejszył się udział wskazań na dobrą sytuację obecną i przyszłą branży.

- Plany pracodawców zakładały zwiększenie zatrudnienia do końca 2013 r. o 0,2%.

Transport i gospodarka magazynowa (H)

(liczba podmiotów prywatnych:

2010 r.: 63, 2011 r.: 80, 2012 r.: 52, 2013 r.: 42)

- Opinie pracodawców w 2010 r. wskazywały na polepszenie sytuacji branży. Co trzeci respondent (33,3%) planował zatrudniać pracowników, tylko 4,8% – zwalniać. W 2010 r. przewidywano wzrost zatrudnienia o 1,9%.
- Faktyczne zatrudnienie w 2010 r. wzrosło o 0,1% względem 2009 r.
- W 2011 r. zdiagnozowano niepewne nastroje względem najbliższej przyszłości: udział odpowiedzi sytuacja jest ani dobra, ani zła w 2010 r. wynosił 37%, w 2011 40%. Wzrosło pesymistyczne postrzeganie aktualnej kondycji branży o 2,2 pkt. proc. Niepewność przyszłej sytuacji wpłynęła na to, że taki sam procent pracodawców jak w 2010 r. planował zatrudnienia pracowników. Zmniejszył się natomiast udział podmiotów planujących zwolnienia.
- W 2011 r. faktyczne zatrudnienie w sekcji wzrosło o 1,7%.
- W 2012 r. częściej niż w roku poprzednim pracodawcy ocenili sytuację branży jako dobrą. Najbliższa przyszłość była wciąż dla respondentów niepewna. Mniej pracodawców niż w poprzednich latach planowało zatrudnienie pracowników do końca roku (w 2010 r. było to 33,3%, w 2011 r. – 33,8%, a w 2012 r. 21,2%).
- Zatrudnienie w podmiotach biorących udział w badaniu w 2013 r. na koniec 2012 r. wzrosło od 2011 r. o 8,7%.
- W 2013 r. 19% pracodawców planowało zwiększenie zatrudnienia (było to mniej niż w ubiegłych latach). Żaden pracodawca z tej sekcji nie planował zwolnień do końca 2013 r. Zwiększył się (względem 2012 r.) udział wskazań na dobrą sytuację branży. Zarazem zmniejszył się procent odpowiedzi wskazujących na gorszą sytuację branży za 12 miesięcy.
- Plany pracodawców zakładały zwiększenie zatrudnienia do końca 2013 r. o 1,9%.

Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (M)

(liczba podmiotów prywatnych:

2010 r.: 62, 2011r.: 65, 2012 r.: 58, 2013 r.: 48)

- W 2010 r. pracodawcy bardzo dobrze oceniali zarówno aktualną, jak i najbliższą sytuację ich branży. 22,6% pracodawców deklarowało zatrudnienie nowych pracowników. Tylko jeden pracodawca przewidywał zwolnienia. Prognozowano wzrost zatrudnienia o 1,4%.
- Zatrudnienie w 2010 r. względem 2009 wzrosło o 24,2%.
- W 2011 r. odnotowano faktyczny wzrost zatrudnienia o 7,3%.
- W 2011 r. pracodawcy częściej okazywali niepewność wobec aktualnej i przyszłej kondycji oraz częściej uważali, że za 12 miesięcy sytuacja w branży będzie gorsza. Wpłynęło to na plany zatrudnieniowe. W 2011 r. 26,5% pracodawców odpowiedziało, że będą zatrudniać pracowników do końca roku (w 2010 r. było to 30%).
- W 2012 r. pracodawcy częściej odpowiadali, że sytuacja w branży jest zła, ale pozytywniej oceniali przyszłą. Odnotowano również wzrost udziału w sekcji (27,5%) podmiotów planujących zatrudnienie do końca 2012 r.
- Zatrudnienie w podmiotach biorących udział w badaniu w 2013 r. na koniec 2012 r. było o 0,6% mniejsze niż na koniec 2011 r.
- W 2013 r. 18,8% pracodawców planowało zwiększenie zatrudnienia. 4,2% podmiotów przewidywało zmniejszenie zatrudnienia. Względem 2012 r. wzrósł odsetek odpowiedzi niepewnych wobec przyszłej sytuacji branży.
- Plany pracodawców zakładały zwiększenie zatrudnienia do końca 2013 r. o 0,8%.

Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (N)

(liczba podmiotów prywatnych:

2010 r.: 40, 2011 r.: 49, 2012 r.: 61, 2013 r.: 52)

- W 2010 r. pracodawcy z tej sekcji byli niepewni wobec sytuacji branży za 12 miesięcy. Co trzeci podmiot (30%) planował zatrudnienie pracowników. Nikt nie planował zwolnień. Prognozowano wzrost zatrudnienia o 5,3%.
- W 2010 r. faktyczne zatrudnienie w tej sekcji wzrosło o 8,7% względem końca 2009 r.
- W 2011 r. nastroje pesymistyczne się nasiliły. Pracodawcy coraz rzadziej oceniali dobrze aktualną i przyszłą sytuację branży. Z 5%

(w 2010 r.) do 18,4% wzrósł odsetek odpowiedzi, że za 12 miesięcy kondycja będzie zła. Zmniejszył się również procent pracodawców planujących zatrudnienie do końca 2011 r.

- W 2011 r. odnotowano faktyczny spadek zatrudnienia o 4,3%.
- W 2012 r. pracodawcy rzadziej niż w 2011 r. oceniali niepewnie aktualną i przyszłą kondycję branży. 36,1% pracodawców planowało zatrudniać pracowników do końca 2012 r. Było to więcej niż w 2011 r. W przeciwieństwie do ubiegłych lat pojawiły się również deklaracje zwolnień (u 5 pracodawców).
- Zatrudnienie w podmiotach biorących udział w badaniu w 2013 r. na koniec 2012 r. było o 1,2% większe niż na koniec 2011 r.
- W 2013 r. 26,9% pracodawców planowało zwiększenie zatrudnienia. 3,8% podmiotów przewidywało zmniejszenie zatrudnienia. Względem 2012 r. wzrósł odsetek odpowiedzi niepewnych wobec przyszłej sytuacji branży.
- Plany pracodawców zakładały zwiększenie zatrudnienia do końca 2013 r. o 7,4%.

Poniższa tabela umożliwia szybki, skrótowy odczyt najważniejszych informacji dotyczących sytuacji wybranych sekcji PKD.

Tabela 18. Sytuacja wybranych sekcji PKD w podmiotach prywatnych na podstawie danych z badania w 2011, 2012 i 2013 r.

↑ – wyższy udział ↓ – niższy udział – – bez zmian

		Sekcje						
		C	F	G	H	M	N	Q
Badanie z 2011 r.	Aktualna pozytywna ocena branży względem 2010 r.	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
	Prognozowana pozytywna ocena branży za 12 miesięcy względem aktualnej oceny	↑	↑	↑	↓	↓	↓	↓
	% podmiotów planujących zatrudnienie względem 2010 r.	↓	↑	↓	—	↓	↓	↓
Badanie z 2012 r.	% zmiany w zatrudnieniu 2010–2011	↑	↑	↑	↑	↑	↓	↓
	Aktualna pozytywna ocena branży względem 2011 r.	↑	↓	↓	↓	↓	↑	↓
	Prognozowana pozytywna ocena branży za 12 miesięcy względem aktualnej oceny	↑	↓	↑	↑	↑	↑	↑
Badanie z 2013 r.	% podmiotów planujących zatrudnienie względem 2011 r.	↑	↑	↑	↓	↑	↑	↑
	% zmiany w zatrudnieniu 2011–2012	↓	↓	↓	↑	↓	↑	↓
	Aktualna pozytywna ocena branży względem 2012 r.	↓	↓	↓	↑	↓	↓	↓
	Prognozowana pozytywna ocena branży za 12 miesięcy względem aktualnej oceny	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
		↓	↑	↓	↓	↓	↓	↑

Źródło: Badania własne WUP.

Pełne nazwy wybranych sekcji PKD:

<u>SEKCJA C</u>	przetwórstwo przemysłowe
<u>SEKCJA F</u>	budownictwo
<u>SEKCJA G</u>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<u>SEKCJA H</u>	transport i gospodarka magazynowa
<u>SEKCJA M</u>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
<u>SEKCJA N</u>	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
<u>SEKCJA Q</u>	opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Podsumowanie

- Względem ubiegłych lat w 2013 r. pracodawcy częściej oceniali obecną i przyszłą kondycję firmy jako niepewną lub trudną.
- Połowa respondentów, którym trudno było określić sytuację firmy za 12 miesięcy, nie planowała zmian kadrowych.
- Największy wpływ na sytuację na regionalnym rynku pracy mają trzy sekcje: **przetwórstwo przemysłowe; budownictwo oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle**, które osiągają najwyższe wskaźniki pod względem liczby podmiotów oraz wielkości zatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim:
 - ✓ pracodawcy w tych sekcjach przewidywali więcej zatrudnień niż zwolnień do końca 2013 r.;
 - ✓ w sekcji *przetwórstwo przemysłowe* najczęściej wskazywanym (39,4%) powodem planowanego zatrudnienia pracowników był rozwój firmy, w *budownictwie* – tymczasowe zwiększenie zatrudnienia (53,1%), w sekcji *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* – rozwój firmy (57,1%);
 - ✓ powodem przewidywanych zwolnień w tych sekcjach był sezonowy charakter pracy (45,6% w *przetwórstwie przemysłowym*, 74% w *budownictwie*). W *handlu* zwolnienia spowodowane były głównie reorganizacją działalności firmy (47,4%).

IV. Podsumowanie

1. Sytuacja na rynku pracy

Od 2008 r. w województwie kujawsko-pomorskim obserwujemy zmiany na regionalnym rynku pracy związane z aktywnością zawodową, stopą bezrobocia oraz liczbą podmiotów gospodarczych.

Korzystne zmiany obserwujemy w obszarze aktywności zawodowej. W okresie od początku 2008 r. do końca I półrocza 2013 r. da się zauważyć tendencję wzrostową wskaźnika. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w II kwartale 2008 r. – 51,1%, najwyższą w II kwartale 2012 r. – 57,1%. Również wartości wskaźnika na tle danych ogólnopolskich wskazują na poprawę sytuacji. W analizowanym okresie odsetek osób pracujących w województwie kujawsko-pomorskim był przeważnie niższy niż w kraju, jednak od II kwartału 2012 r. odsetek osób aktywnych zawodowo osiągał wartości większe niż w kraju (poza IV kwartałem 2012 r., kiedy wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego były takie same jak dla Polski). Wskaźnik zatrudnienia, pomimo wzrostu wartości w analizowanym okresie, osiągał natomiast wartości niższe niż w kraju.

Od 2012 r. obserwujemy **wzrost liczby podmiotów gospodarczych** w województwie. Co prawda w roku 2009 odnotowano spadek liczby podmiotów o 10 151, w kolejnym roku odnotowano jednak wzrost, następnie spadek, tym razem o 1642 podmioty. W 2012 i w I półroczu 2013 r. liczba podmiotów wzrosła. Udział podmiotów z regionu w ogólnej liczbie podmiotów w kraju zmniejszył się z 5,1% w 2008 r. do 4,7% w 2012 r. Taki poziom utrzymał się również w I połowie 2013 r.

Stopa bezrobocia, zgodnie z danymi BAEL w okresie od początku 2008 r. do II kw. 2013 r. **wzrosła** w województwie kujawsko-pomorskim o 3,6 pkt. proc. Najniższy poziom stopy bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano w IV kwartale 2008 r. – wynosiła wówczas 8,0%. Najwyższą wartość odnotowano w I kw. 2013 r., było to 13,2%.

Negatywne zjawiska na rynku pracy przekładają się na **trudności w podjęciu zatrudnienia**. Na rynku jest mniej ofert pracy. Liczba nowo utworzonych miejsc pracy w województwie kujawsko-pomorskim, zgodnie z badaniem popytu na pracę GUS w 2011 r., była mniejsza o 37,1% niż w 2010 r.

W 2012 r. natomiast powstało o 17,4% mniej nowych miejsc pracy niż w roku poprzednim.

Wyniki zrealizowanych czterech edycji badań pracodawców wskazują, że pracodawcy w ostatnich latach ograniczali swoje plany zatrudnieniowe, a plany związane ze zwiększeniem zatrudnienia nie zawsze udawało się zrealizować.

2. Plany pracodawców związane z zatrudnieniem (perspektywa krótkookresowa do końca roku, w którym realizowano ankietyzację) – podsumowanie 4 edycji badań pracodawców

W 2010 r. 102 podmioty (5% biorących udział w badaniu) **planowały zmniejszenie zatrudnienia**, łącznie o 1788 osób (stanowiło to 1,0% łącznej liczby osób zatrudnionych w podmiotach podlegających ankietyzacji). W 2011 r. 97 podmiotów (4,7%) planowało zmniejszenie zatrudnienia, łącznie o 840 osób (stanowiło to 0,4% łącznej liczby osób zatrudnionych w podmiotach podlegających ankietyzacji). Skala planowanych zwolnień w 2012 r. była większa, 158 podmiotów (7,8%) planowało zmniejszenie zatrudnienia, łącznie o 1254 osoby (co stanowiło 0,7% łącznej liczby osób zatrudnionych w podmiotach podlegających ankietyzacji). W 2013 r. liczba podmiotów planująca zatrudnienia zmalała (w porównaniu z rokiem poprzednim) do 144 podmiotów (7,7%). W ostatnim roku ankietyzacji planowano zmniejszyć zatrudnienie łącznie o 1169 osób (stanowiło to 0,7% łącznej liczby osób zatrudnionych w podmiotach podlegających ankietyzacji). Podsumowując 4 edycje badań, średnio co 16. pracodawca planował zwolnienie pracownika.

Najczęściej wskazywanym powodem planowanego zwolnienia **był sezonowy charakter pracy**. W 2010 r. było to aż 42,8% wskazań, w 2011 r. 42,7%. W kolejnych latach udział zwolnień z powodu sezonowości pracy był mniejszy, w 2012 r. – 31,4% wskazań, a w 2013 r. 33,0% wskazań.

Co roku wzrastał odsetek podmiotów, w których utrzymywała się **niepewna sytuacja**. W 2010 r. 13,3% pracodawców na pytanie, czy planują zwolnienia pracowników do końca roku, odpowiedziało: „trudno powiedzieć”, w 2011 r. odpowiedziało tak 17,9%, w 2012 r. 21,4%, a w 2013 r. 29,0%. Zmniejszała się tym samym częstość występowania odpowiedzi zaprzeczających planom redukcji zatrudnienia.

Liczba podmiotów, które planowały do końca 2013 r. **zatrudnić pracowników**, wyniosła 433 (23,1% ankietowanych podmiotów). Planowano zatrudnienie 3336 osób (liczba ta stanowiła 2,1% zatrudnienia ogółem w ankietowanych podmiotach na koniec 2012 r.). W 2012 r. liczba podmiotów planujących zatrudnienie wyniosła 496 (24,4%). Planowano zatrudnienie 3864 osób (liczba ta stanowiła 2,2% zatrudnienia ogółem). W 2011 r. liczba podmiotów deklarujących zatrudnienia wyniosła – 506 (24,7%). Chciano zatrudnić 3097 osób, liczba ta stanowiła 1,6% zatrudnienia ogółem. W 2010 r. liczba podmiotów planujących zatrudnienie pracowników była największa – 6014 (29,9%). Zamierzano zatrudnić 4943 osób (liczba ta stanowiła 2,8% zatrudnienia ogółem w ankietowanych podmiotach na koniec 2009 r.).

Najczęściej jako powód planowanego zatrudnienia wskazywano **rozwój firmy**. W 2010 r. dotyczył on 30,0%, a w 2011 r. 31,4% planowanych do zatrudnienia osób. W 2012 r. ten sam powód zatrudnienia odnotował 33,4% wskazań, a w 2013 r. 32,2% wskazań. W skład planowanej do zatrudnienia liczby osób wchodziły etaty związane z:

- uzupełnieniem braków kadrowych – 11,7% w 2010 r., 26,8% wskazań w 2011 r., 8,6% w 2012 r. oraz 12,9% w 2013 r.;
- wzrostem popytu na produkty i usługi – 23,7% wskazań w 2010 r., 22,0% w 2011 r., 21,7% w 2012 r. oraz 21,4% w 2013 r.;
- tymczasowym zwiększeniem zatrudnienia – 30,4% wskazań w 2010 r., 18,0% w 2011 r., 21,0% w 2012 r. oraz 24,3% w 2013 r.

3. Bilans planowanych zmian w zatrudnieniu

W każdym roku pracodawcy planowali zarówno zatrudnienie pracowników, jak i zwolnienia, by jednoznacznie określić zmiany w zatrudnieniu, tzn. czy zatrudnienie wzrośnie, czy zmaleje, od planowanego zatrudnienia odjęliśmy liczbę planowanych osób do zwolnienia. We wszystkich latach bilans planowanych zmian był dodatni:

- w 2010 r. – przewidywano wzrost zatrudnienia o 3455 osób, co stanowiło 1,8% zatrudnienia ogółem;
- w 2011 r. – przewidywano wzrost zatrudnienia o 2257 osób, co stanowiło 1,2% zatrudnienia ogółem;

- w 2012 r. – przewidywano wzrost zatrudnienia o 3368 osób, co stanowiło 2,0% zatrudnienia ogółem;
- w 2013 r. – przewidywano wzrost zatrudnienia o 2903 osoby, co stanowiło 1,8% zatrudnienia ogółem.

4. Weryfikacja planowanych zmian w zatrudnieniu

Dzięki danym gromadzonym w kolejnych edycjach badań pracodawców możliwa była weryfikacja deklaracji zatrudnieniowych pracodawców z informacjami o tym, w jakim stopniu te deklaracje zostały spełnione. Porównano bilans planowanych zmian w zatrudnieniu z faktycznymi zmianami zatrudnienia.

Pracodawcy w połowie 2011 r. przewidywali wzrost zatrudnienia do końca 2011 r. o 1,2% (2257 osób) wyniki badania zrealizowanego rok później wskazują na wzrost zatrudnienia ogółem o 0,8% (1371 osób).

Pracodawcy w połowie 2012 r. przewidywali wzrost zatrudnienia do końca 2012 r. o 1,5% (2477 osób), wyniki badania zrealizowanego rok później wskazują na spadek zatrudnienia ogółem o 2,4% (3974 osoby).

Wyniki badania dowodzą, że w 2012 r. sytuacja na rynku pracy była niekorzystna, wskutek czego odnotowano spadek zatrudnienia. Można przypuszczać, że pracodawcy nie spodziewali się takiego ograniczenia zatrudnienia.

Analiza deklaracji zatrudnieniowych pracodawców pozwala określić popyt na zawody i kwalifikacje na kujawsko-pomorskim rynku pracy.

5. Jakich pracowników poszukiwali pracodawcy?

Przeprowadzone badania wskazują, że w województwie kujawsko-pomorskim poszukiwani byli głównie **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, pracownicy przy pracach prostych, pracownicy usług i sprzedawcy oraz pracownicy przy pracach prostych**. W ramach 4 edycji badań 65,1% planowanych miejsc pracy było w tych trzech grupach (w każdej z grup nieco ponad 20,0%). Co 6. miejsce pracy było **skierowane do operatorów maszyn i urządzeń**. Ponad połowa oferowanych miejsc pracy wiązała się z posiadaniem wykształcenia **zasadniczego zawodowego**.

Od poszukiwanych kandydatów pracodawcy bardzo często oczekiwali posiadania określonych **kompetencji miękkich**. Najczęściej oczekiwano staranności wykonywania pracy (78,3% wszystkich oferowanych miejsc pracy), umiejętności pracy zespołowej (71,9%), obowiązkowości (66,2%), dobrej organizacji pracy własnej (64,7%).

- **Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy**

23,3% wszystkich pracowników, których planowali zatrudnić pracodawcy w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2010–2013 należało do tej grupy wielkiej. 72,9% pracowników z tej grupy planowano zatrudnić w sekcji *przetwórstwo przemysłowe*, natomiast 19,3% w *budownictwie*.

Zawody, w których najczęściej planowano zatrudnienie w tej grupie, to²⁷:

- ślusarz – 376 osób;
- szwaczka – 312 osób;
- murarz – 173 osoby;
- tapicer – 155 osób;
- pozostali spawacze i pokrewni – 151 osób;
- cukiernik – 143 osoby;
- stolarz – 130 osób.

Zdecydowaną większość osób planowano zatrudnić ze względu na wzrost popytu na produkty i usługi oraz rozwój firmy.

- **Pracownicy przy pracach prostych**

21,2% wszystkich pracowników, których planowali zatrudnić pracodawcy w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2010–2013, należało do tej grupy wielkiej. 54,8% pracowników z tej grupy zamierzano zatrudnić w sekcji *przetwórstwo przemysłowe*, natomiast 21,6% w sekcji *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*. W ramach czterech edycji badań pracodawcy najczęściej poszukiwali w tej grupie pracowników w zawodach:

- robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym – 1163 osób;
- sprzątaczką biurową – 522 osoby;
- robotnik budowlany – 441 osób;
- pakowacz – 335 osób;

²⁷ Są to zawody pogładowe, w nich najczęściej planowano zatrudnienie ogółem w zrealizowanych badaniach pracodawców w latach 2010–2013. Pojawiających się w ramach grupy wielkiej zawodów było więcej. W zależności od miesiąca, w jakim realizowana jest ankietyzacja, inny zawód może być częściej wskazywany ze względu na sezonowość popytu na te profesje.

- pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle – 285 osób;
- pozostali pracownicy przy pracach prostych – 164 osoby;
- pozostałe pomoce i sprzętaczki biurowe, hotelowe i podobne – 72 osoby.

Zatrudnienie w tej grupie ma jednak często charakter **sezonowy** (40,0% ogółu wskazywanych powodów zatrudnienia z 4 edycji badań pracodawców). Konsekwencją tego są częstsze niż w innych grupach wielkich zwolnienia pracowników.

• **Pracownicy usług i sprzedawcy**

20,6% wszystkich pracowników, których planowali zatrudnić pracodawcy w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2010–2013, należało do tej grupy wielkiej. 34,9% pracowników z tej grupy planowano zatrudnić w sekcji *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*, natomiast 22,1% w sekcji *administracja publiczna i narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne*.

W ramach 4 edycji badań w obrębie tej grupy wielkiej pracodawcy najczęściej poszukiwali pracowników w zawodach:

- robotnik gospodarczy – 995 osób;
- sprzedawca – 447 osób;
- pracownik ochrony fizycznej I stopnia – 350 osób;
- technik ochrony fizycznej osób i mienia – 203 osoby;
- pracownik ochrony fizycznej bez licencji – 148 osób;
- policjant służby prewencji – 118 osób;
- strażak – 96 osób.

Najczęściej planowano zatrudnić kolejne osoby ze względu na rozwój firmy (dotyczyło to 27,9% planowanego zatrudnienia) oraz w związku z tymczasowym zwiększeniem zatrudnienia (24,5%).

• **Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń**

15,9% wszystkich pracowników, których planowali zatrudnić pracodawcy w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2010–2013, należało do tej grupy wielkiej. 73,4% pracowników z tej grupy planowano zatrudnić w sekcji *przetwórstwo przemysłowe*, natomiast 16,1% w sekcji *transport i gospodarka magazynowa*.

Najczęściej poszukiwano pracowników w zawodach:

- monter sprzętu radiowego i telewizyjnego – 515 osób²⁸;
- operator urządzeń przetwórstwa owocowo-warzywnego – 500 osób;
- kierowca samochodu ciężarowego – 235 osób;
- pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń – 78 osób;
- kierowca autobusu – 66 osób;
- aparatowy procesów chemicznych – 59 osób;
- kierowca samochodu osobowego – 56 osób.

Blisko 1/3 planowanego zatrudnienia w tej grupie wielkiej zawodów miała charakter sezonowy, tyle samo wynikało z rozwoju firmy.

²⁸ W 2010 planowano zatrudnienie 415 osób w zawodzie monter sprzętu radiowego i telewizyjnego, w 2011 – 100 osób. W kolejnych edycjach nie odnotowano jednak zapotrzebowania na pracowników w tym zawodzie, przeciwnie, w 2012 r. pracodawcy przewidywali w tym zawodzie zwolnienia 100 osób. Plany zatrudnieniowe były związane z działalnością firm w ramach Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Słownik pojęć

Podmiot gospodarki narodowej – osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą. W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie stanowi kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej.

Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą – w rejestrze REGON jest to osoba fizyczna będąca przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej i inna osoba fizyczna prowadząca działalność na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku oraz osoba fizyczna prowadząca indywidualne gospodarstwo rolne. Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą jest jednym z trzech typów jednostek prawnych wpisywanych do rejestru REGON.

Polska Klasyfikacja Działalności (PKD) 2007 – została opracowana na podstawie statystycznej klasyfikacji działalności gospodarczych Unii Europejskiej – NACE Rev.2. PKD–2007. Jest to klasyfikacja pięciopoziomowa.

Poziom pierwszy (**sekcja**) – oznaczony jest symbolem jednoliterowym, dzieli ogólną zbiorowość na 21 grupowań rodzajów działalności, na które składają się czynności związane z sobą z punktu widzenia tradycyjnie ukształtowanego, ogólnego podziału pracy.

Schemat klasyfikacji – PKD 2007:

<u>SEKCJA A</u>	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
<u>SEKCJA B</u>	górnictwo i wydobywanie
<u>SEKCJA C</u>	przetwórstwo przemysłowe
<u>SEKCJA D</u>	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
<u>SEKCJA E</u>	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<u>SEKCJA F</u>	budownictwo
<u>SEKCJA G</u>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<u>SEKCJA H</u>	transport i gospodarka magazynowa
<u>SEKCJA I</u>	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

<u>SEKCJA J</u>	informacja i komunikacja
<u>SEKCJA K</u>	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
<u>SEKCJA L</u>	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
<u>SEKCJA M</u>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
<u>SEKCJA N</u>	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
<u>SEKCJA O</u>	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
<u>SEKCJA P</u>	edukacja
<u>SEKCJA Q</u>	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
<u>SEKCJA R</u>	działania związane z kulturą, rozrywką i rekreacją
<u>SEKCJA S</u>	pozostała działalność usługowa
<u>SEKCJA T</u>	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
<u>SEKCJA U</u>	organizacje i zespoły eksterytorialne

Badanie popytu na pracę – realizowane jest przez Główny Urząd Statystyczny. Podstawą do prowadzenia badania jest formularz Z-05, którym – zgodnie z Programem Badań Statystycznych Statystyki Publicznej na 2011 r. – objęte były podmioty gospodarki narodowej zatrudniające 1 lub więcej osób. Głównym celem badania jest uzyskanie informacji na temat popytu zrealizowanego i niezrealizowanego, czyli pracujących i wolnych miejsc pracy oraz nowo utworzonych i zlikwidowanych miejsc pracy.

Popyt na pracę stanowią zarówno zagospodarowane miejsca pracy – wyrażone aktualną liczbą pracujących – jak i wolne miejsca pracy. Przez **wolne miejsca pracy** rozumie się miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których zostały spełnione jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone,
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy,
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

Począwszy od 2009 r., badanie popytu na pracę dostarcza także informacji o **zlikwidowanych miejscach pracy**.²⁹

²⁹ „Popyt na pracę w 2011 r.”; Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2012.

Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) – to reprezentatywne badanie aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej przeprowadzane przez GUS. Prowadzone jest w cyklu kwartalnym od maja 1992 roku. Badaniem objęte są osoby będące członkami wylosowanych gospodarstw domowych. Przedmiotem badania jest sytuacja w zakresie aktywności ekonomicznej ludności, tzn. fakt wykonywania pracy, pozostawania bezrobotnym lub biernym zawodowo w badanym tygodniu.

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych – analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych porównuje dane o nowych rejestracjach bezrobotnych z liczbą zgłoszonych wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. Mianem zawodu deficytowego określa się zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż wynosi liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie. Analogicznie, zawód nadwyżkowy to taki, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż wynosi liczba osób poszukujących pracy. Prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest jednym z **zadań samorządu województwa określonych przez ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy** (Dz.U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.).

Klasyfikacja zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy – obowiązuje na mocy Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 537 z dnia 17 maja 2010 r.). Struktura klasyfikacji jest wynikiem grupowania zawodów z uwzględnieniem dwóch aspektów kwalifikacji, tj. ich poziomu i specjalizacji. Poszczególne zawody i specjalności zostały zgrupowane w grupy elementarne, a te w szersze grupy średnie, duże i wielkie. Klasyfikacja obejmuje 10 grup wielkich (kod 1-cyfrowy), 43 duże (kod 2-cyfrowy), 132 średnie (kod 3-cyfrowy) oraz 444 grupy elementarne (kod 4-cyfrowy). Grupy elementarne zawierają 2360 zawodów i specjalności (kod 6-cyfrowy).

Pracujący³⁰ – definicja GUS – osoby wykonujące pracę przynoszącą im zarobek (w formie wynagrodzenia za pracę) lub dochód. Do pracujących zalicza się:

1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub stosunku służbowego (umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania);

³⁰ Nazwa GUS – pracujący w badaniach prowadzonych poprzez przedsiębiorstwa i jednostki sfery budżetowej.

- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
- a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin);
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce; łącznie z pomagającymi członkami rodzin) jednostek prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie;
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) agentów pracujących na podstawie umów agencyjnych i umów na warunkach zlecenia (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 4) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej;
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie;
- 7) pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obronności i bezpieczeństwa publicznego.

Zatrudnieni – definicja GUS – osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub stosunku służbowego na czas określony (w tym zatrudnione sezonowo i dorywczo) i nieokreślony, w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy (inaczej: pracownicy najemni). Przy ustalaniu stanu zatrudnienia na dany dzień w osobach fizycznych brane są pod uwagę osoby pełnozatrudnione oraz osoby niepełnozatrudnione, które daną jednostkę określają jako główne miejsce pracy.

W badaniach pracodawców pytamy o liczbę osób zatrudnionych zgodnie z powyższą definicją.

Spis tabel, wykresów, map

TABELE

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej w województwie kujawsko-pomorskim według sektorów własności w okresie 2008 r. – I półrocze 2013 r.	7
Tabela 2. Podmioty gospodarki narodowej w województwie kujawsko-pomorskim według liczby zatrudnionych w okresie od 2008 r. do I półrocza 2013 r.	8
Tabela 3. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski według podregionów w latach 2008–2012	9
Tabela 4. Podmioty wyrejestrowane z REGON w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski według regionów w latach 2008–2012	9
Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej w województwie kujawsko-pomorskim według sekcji PKD w okresie od 2009 r. do I półrocza 2013 r.	12
Tabela 6. Ankietowane podmioty według powiatów w 2012 i 2013 r.	23
Tabela 7. Liczba ankietowanych podmiotów według podregionów w latach 2010–2012	24
Tabela 8. Struktura próby według grup wielkości oraz sekcji PKD podmiotów w badaniu zrealizowanym w 2012 i 2013 r.	27
Tabela 9. Liczba ankietowanych podmiotów, wielkość planowanych zmian w zatrudnieniu według grup wielkości zatrudnienia podmiotów w latach 2010–2012	56
Tabela 10. Planowany wzrost zatrudnienia (w %) w ankietowanych podmiotach według grup wielkości w latach 2010–2012	57
Tabela 11. Wielkość planowanego zatrudnienia oraz planowanych zwolnień w odniesieniu do liczby przebadanych podmiotów ogółem według sekcji PKD	61
Tabela 12. Zapotrzebowanie na zawody do końca 2013 r. według wybranych powodów zatrudnienia	69
Tabela 13. Zapotrzebowanie na pracę sezonową do końca 2013 r. według zawodów	70
Tabela 14. Planowane zmiany w zatrudnieniu do końca 2013 r. według wielkich grup zawodów	71

Tabela 15.	Prognozowane zmiany w zatrudnieniu w perspektywie 5 lat według podregionów	106
Tabela 16.	Prognozowane zmiany w zatrudnieniu w perspektywie 5 lat według sekcji PKD	108
Tabela 17.	Pięcioletnia prognoza wzrostu zatrudnienia według grup wielkich zawodów, podregionów i grup wielkości podmiotów	112
Tabela 18.	Sytuacja wybranych sekcji PKD w podmiotach prywatnych na podstawie danych z badania w 2011, 2012 i 2013 r.	127

WYKRESY

Wykres 1.	Współczynnik aktywności zawodowej w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski w okresie od I kw. 2008 do II kw. 2013 r. według BAEL	13
Wykres 2.	Wskaźnik zatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski w okresie od I kw. 2008 do II kw. 2013 r. według BAEL	15
Wykres 3.	Stopa bezrobocia według BAEL w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski w okresie od I kw. 2008 do IV kw. 2012 r.	16
Wykres 4.	Udział zatrudnionych w poszczególnych grupach wielkości podmiotów	31
Wykres 5.	Udział podmiotów ze względu na ich wielkość	31
Wykres 6.	Udział zatrudnienia w sekcjach PKD w podmiotach objętych badaniem w podziale na podregiony województwa kujawsko-pomorskiego (stan w dniu 31 grudnia 2012 r.)	33
Wykres 7.	Liczba i udział osób zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu w podziale na sektory (stan w dniu 31 grudnia 2011 r.)	35
Wykres 8.	Liczba zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu stan w dniu 31 grudnia 2012 r. oraz zmiana % w odniesieniu do stanu zatrudnienia w dniu 31 grudnia 2011 r. w podziale na sekcje PKD	36
Wykres 9.	Udział kobiet wśród zatrudnionych według sekcji PKD w podmiotach biorących udział w badaniu (stan w dniu 31 grudnia 2012 r.)	40
Wykres 10.	Liczba zatrudnionych kobiet w podmiotach biorących udział w badaniu (stan w dniu 31 grudnia 2012 r.) oraz zmiana % względem końca 2011 r. w podziale na sekcje PKD	42
Wykres 11.	Udział osób niepełnosprawnych i niepełnosprawnych kobiet według sekcji PKD w podmiotach biorących udział w badaniu (stan w dniu 31 grudnia 2012 r.)	44

Wykres 12. Weryfikacja planowanych zmian w zatrudnieniu pracodawców do końca 2012 r. porównanie z faktycznymi zmianami w zatrudnieniu w podmiotach objętych badaniem w 2013 r. (stan w dniu 31 grudnia 2012 r.)	47
Wykres 13. Ocena aktualnej kondycji własnej firmy według pracodawców z sektora prywatnego ankietowanych w 2012 r.	52
Wykres 14. Ocena przewidywanej kondycji własnej firmy według pracodawców z sektora prywatnego ankietowanych w 2012 r.	52
Wykres 15. Ocena kondycji reprezentowanej branży oraz przewidywanej kondycji branży według pracodawców z sektora prywatnego ankietowanych w 2012 r.	53
Wykres 16. Liczba podmiotów planujących zatrudnienie pracowników do końca roku oraz planowana liczba osób do zatrudnienia w tym okresie w 4 edycjach badania pracodawców	55
Wykres 17. Liczba podmiotów planujących zwolnienia pracowników do końca roku oraz planowana liczba osób do zwolnienia w tym okresie w 4 edycjach badania pracodawców	55
Wykres 18. Wielkość planowanego zatrudnienia oraz planowanych zwolnień w odniesieniu do liczby przebadanych podmiotów ogółem w podregionach	58
Wykres 19. Liczba zatrudnionych ogółem i planowane zmiany w zatrudnieniu do końca 2012 r. według sekcji PKD	62
Wykres 20. Powody zmniejszenia zatrudnienia do końca 2013 r. (w %, N = 1169 osoby, które planuje się zwolnić)	64
Wykres 21. Powody zatrudnienia pracowników do końca 2013 r. (w %)	68
Wykres 22. Cechy indywidualne oczekiwane od kandydatów do pracy (N = 3336)	94
Wykres 23. Najbardziej efektywne formy rekrutacji (w %)	100
Wykres 24. Najbardziej efektywne formy rekrutacji według grup wielkości podmiotów (w %)	101
Wykres 25. Prognozowane zmiany w zatrudnieniu w perspektywie 5 lat	105
Wykres 26. Ocena aktualnej kondycji własnej firmy według pracodawców z sektora prywatnego w latach 2010–2013	115

Wykres 27. Ocena kondycji własnej firmy za 12 miesięcy według pracodawców z sektora prywatnego w latach 2010–2013	116
Wykres 28. Ocena obecnej kondycji firmy a plany kadrowe pracodawców do końca 2013 r.	178

MAPY

Mapa 1. Udział osób zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu w podziale na podregiony województwa kujawsko–pomorskiego (stan w dniu 31 grudnia 2012 r.)	32
--	----